

Retorisk trop, då orsaken sättes i st. f. verkan, delen för det hela, innehållit för det innehållna, o. s. v., eller tvärtom. [Meth —.]

METREF, f. 2. pl. — *refvar*. Ref af tagel eller grönt silke, som begagnas på metspön.

METRIK, -i'k, f. sing. 1) Lära om de allmänna lagarna för versmåttet, samt om de olika verslagen. — 2) Lära om reglerna för verskonsten.

METRISK, a. 2. Skrifven, författad efter versmått, i versform.

METROLIT, metrål'it, m. 3. Se *Stenkärna*.

METROMANI, metråmani', f. 3. Varm att göra vers.

METROMETER, metråmöt'r, m. 2. pl. — *metrar*. Se *Kronometer*, 2.

METROPOLIT, ---'it, ell. METROPOLITAN, ---ån, m. 3. Grekiska namnet på en erkebiskop.

METROPOLITAN-KYRKA, ---ån--, f. 1. Domkyrka.

METVURST, metvúrst, m. 2. (t. *Hellwurst*, af *Mett*, kött, skildt ifrån fett) Korf af finbackadt svinkött med salt, peppar, stundom äfv. kummin och citronskal.

MIASMA, miássma, m. sing. (grek.) Smittämne, isynn. sådant, som alstras i själva luften eller genom densamma meddelar sig.

MIASMATISK, a. 2. Som har egenskap af miasma.

MICHAELI, m. fl., se *Mikaeli*, 3c.

MIDDAG, m. 2. 1) Midten af dagen. Om *m-en*, om *m-arna* är *heltan starkast*. I *morgon m. Han kommer i m.*, vid medlet af denna dag. I *m-s*, säges om något, som inträffat vid denna tid, t. ex.: *Han var här i m-s*. *Mot, vid m-en*. *God m!* tillönskan af glädje och lycka åt någon, som träffas vid medlet af dagen. — *Syn.* Middagslid. — 2) Den tidpunkt på dagen, då solen står högst på himmelen eller det astronomiska dygnet begynner, d. v. s. klockan tolf. — 3) Halvdmåttid, som intages vid midten af dagen eller något sednare. *Spisa, äta, intaga m. Gifva någon m. Bjuda till m. Hafva främmande till m-en*. *Vi hade sea rätt till m-en*. *Sofva m.*, taga sig en lur, sedan man spisat middag. — *Syn.* Middagsmål, Middagsmåttid. — *Ss.* *M-sbön*, -*sgäst*, -*shetta*, -*smål*, -*småttid*, -*stund*.

MIDDAGS CIRKEL, --sí'rk'k'l, m. 2. pl. — *cirklar*. (astr.) Bit middagsplans intersektion med jordens yta. — Äfv. *Meridiancirkel*.

MIDDAGSHÖJD, f. sing. (astr.) Det afstånd ifrån horisonten, hvori en viss stjärna eller punkt på himmelen, som står i meridianen, befinner sig. (Fig.) *Hans lycka är nu i sin m.*, är nu som störst.

MIDDAGSLINIE, f. 3. Se *Meridian*.

MIDDAGSLUR, m. 2. Se *Middagsömn*.

MIDDAGSMAT, m. sing. Mat, som är tillredd och förtäres till ett middagsmål; äfv. sådan mat, som vanligen spisas till middag.

MIDDAGSPLAN, n. 3. (astr.) Plan, som man föreställer sig gå genom jordens axel.

MIDDAGSRÄKNING, f. 2. (sjöt.) Den räkning, som, på ett seglande fartyg, för hvarje dags middag, göres med alla sedan förra middagen seglade kurser och distanser, för att deraf finna latituden och longituden af den punkt, der man befinner sig.

MIDDAGSSOL, f. 2. Solen i sin middagshöjd. MIDDAGSSÖMN, m. sing. Sömn efter in-

tagen middagsmåttid. Är den kort, kallas den *Middagslur*.

MIDDAGSTID, m. 3. 1) Tiden, då middagen (bem. 1. o. 2.) infaller. — 2) Tiden, då man spisar middag.

MIDDAGSTIMME, m. 2. pl. — *mar*. 1) Tidpunkten för middagen eller klockan tolf. — 2) Titamen emellan tolf och ett. — 3) Den timme, då man spisar middag. — 4) Timme, som arbetsfolk m. fl. hafva fri, då de äta middag.

MIDFASTA, f. 1. Medlet af fastan.

MIDFASTOSÖNDAG, m. 2. Fjerde söndagen i fastan.

MIDJA, f. i. Midten af människans kropp. *Räcka någon till m-n*. *Fatta någon om m-n*.

MIDNATT, f. sing. Medlet af natten, eller den tidpunkt, som delar natten i två lika delar, d. v. s. klockan tolf. *Vid, före, efter m.* — *Se.* *M-smål*, -*ssund*, -*stid*.

MIDSKEPPS, adv. (sjöt.) Betecknar midten af ett fartyg, i hänseende till dess längd och bredd.

MIDSOMMAR, (uttalas vanligen: mi'ssámmar) m. 2. pl. — *somrar*. Medlet af sommaren eller tiden omkring Midsommarsdagen.

MIDSOMMARSBLOMSTER, n. 3. Örten *Geranium pratense*. Se äfv. *Smörblomster*.

MIDSOMMARS DAG, m. 2. St. Johannis dag eller den 24 Juni.

MIDSOMMARSNATT, f. 3. pl. — *nätter*. Natten till Midsommarsdagen.

MIDSOMMARSSTÄNG, f. 3. pl. — *stänger*. Se *Hajstäng*.

MIDT, mi'tt, m. 3. Den del af ett ting, som är lika långt ifrån begge ändar. Brukas mest i best. form. *M-en* af brädet. *Genomsådra en linie i m-en*. Säges äfv. i fråga om tid, t. ex.: *I m-en af 18:de seklet*. — *Syn.* (för tid) Medel.

MIDT, mi'tt, adv. I, vid, på, omkring midten.

M. emellan Haparanda och Ystad. *Bryta m. af*. *Käppen gick m. af*. *M. emot, m. för*, rakt framför, t. ex.: *M. emot kyrkan, m. för huset*. *M. i staden*. *M. uti strömmen*. *M. i tu*, i två lika stora delar, t. ex.: *Dela, skära m. i tu*. *M. ibland hopen*. *Stänga någon m. igenom lifvet*, genom midten af kroppen. *M. om lifvet*, omkring midjan. *M. på gatan, fältet, torget*. *Säga ett bräde m. på*, vid midten. *Segla m. på ett skepp*, segla så, att det fartyg, som man är på, stöter emot ett skepp vid midten deraf. *M. under, m. inunder huset*, lodrätt derunder. *M. öfver*, lodrätt öfver, t. ex.: *Solen stod m. öfver oss*. — Säges äfven i fråga om tid, samt figurligen och i vissa talesätt, t. ex.: *M. i vintern, m. i Maj*. *M. på dagen*. *M. under stormen*, medan stormen rasade som värst. *M. under marschen*, under det man som bäst marscherade. *M. emellan frisk och sjuk*, hvarken rätt frisk eller riktigt sjuk. *M. emellan bra och dåligt*, temmeligen, så der. *Säga en något m. i synen*, utan omsvep, rent ut. — *M. emellan*, adverbialt talesätt, som betyder: *Hvarken godt eller ondt, hvarken bra eller dåligt, o. s. v.; temmeligen, så der*.

MIDTSKÄRM, m. 2. (jäg.) Se *Kungsskärm*.

MIDVINTER, m. 2. pl. — *vintrar*. Medlet af vintern. *Vid m-n*.

MIG, pron. pers. dat. o. accus. af *Jag*. *Gif m. boken*. *Bed m. ej mera*.

MIGRÄN, -än, m. 3. (fr. *Migraine*, af grek. *Hämikrania*) Värk i ena sidan eller en del af hufvudet.

MIKAELI, -éli (uttalas i allmänhet: mikéll),

n. oböjl. Tiden vid Mikaelsmessa. — Skrifves äfv. *Mikaeli*.

MIKAELSMESSA, mi'kaéllsmá'ssa (uttalas vanligen: mi'eksmá'ssa), f. 1. Kyrklig högtidsdag, benämnd efter erkeengeln Mikael; firades under katolska tiden den 29 Sept. eller *Mikaelsdagen*. — Skrifves äfven *Mikaelsmessa* och *Michelsmessa*.

MIKAELSMESSODAG, s. m. 2. Den söndag, på hvilken Mikaelsmessa nu för tiden firas.

MIKROKOSMOS, mikráskósmá'ss, m. sing. (grek.) Verld i smått. Benämning af vissa forntidens filosofer på människän.

MIKROMETER, mikrámöt'r, m. 2. pl. — *metrar*. (från grek.) Instrument att mäta stjernors diameter eller små afstånd.

MIKROSKOP, mikráskóp, n. 3. (från grek.) Konvext slipadt glas, hvatigenom föremålen visa sig förstorade för ögat. Förstoringsglas.

MIKROSKOPISK, mikráskópisk, a. 2. 1) Som sker genom förstoringsglas. *M-a observationer*. — 2) Synlig blott genom förstoringsglas. *M-a djur*.

MIL, f. 3. Längdmått, olika i olika länder. *En svensk mil håller 18,000 alnar*. *Tre svenska m. De tre sista m-en*. *Geografisk ell. tysk m. = 12,500 sv. alnar*.

MILA, f. 1. Se *Kolmila*.

MILBOTTEN, m. 2. pl. — *bottnar*. Den svarta botten på marken, der kolmilor vanligen resas.

MILD, a. 2. 1) (om person) God och saktmodig; ej sträng i bestraffning. *M. till lynnes*. *En m. konung, furste, öfverhet*. *M. emot sina undersåter*. — *Syn.* *Huld*, *God*, *Barmhertig*. — 2) (om sak) a) Som innehåller, uttrycker godhet och saktmod. *M-t lynne*. *M. blick*. *M-t ögonkast*. *M-a förebråelser*. *M-a seder*. — b) (om sak) Ej hård, ej sträng, ej rån. *Föra en m. regering*. *Ett m-dt straff*. — *Syn.* *Lindrig*. — c) Som har välgörenhet till ändamål. *M-a stiftelser*. — d) (om väderlek, o. s. v.) Ej kall, ej skarp. *M. luft, väderlek*. *En m. vinter*. *M-t väder*. *M-t klimat*. *M-t regn*, sakta, välgörande. — *Syn.* *Blid*, *Lindrig*, *Sakta*, *Behaglig*.

MILDELIGEN, adv. Se *Mildt*.

MILDHET, f. 3. 1) Godhet och saktmod. *Regera med m.* *Med m. förebrå en något*. — *Syn.* *Huldhet*, *Godhet*, *Barmhertighet*. — 2) Skonsamhet. *Med m. bestraffa någon*. — 3) Blidhet, lindrighet. *Lustens, klimatets m.*

MILDRA, v. a. 1. Göra mildare, göra mindre hård, mindre rån, mindre sträng, mindre svår. *M. ett straff*. *M. ett uttryck*. *Upplysning m-r sederna*. *Ett medel, som m-r smärtan*. *Delta m-de hans vrede*. *Regnet har m-t heltan*. — *Syn.* *Förmildra*, *Afmildra*, *Afväpna*, *Sakta*, *Lindra*. — *M-s*, v. d. Blifva mildare, lindrigare, saktmodigare. *Hans sinne börjar m-s*. — *M-nde*, part. akt. Brukas i vissa uttryck nästan adjectivt, t. ex.: *M. medel*. *M. omständigheter*, som beveka till mildring (i straff).

MILDRANDE, n. 4. Handlingen eller verkingen, hvarigenom person eller sak mildras.

MILDRING, f. 2. 1) Se *Mildrande*. — 2) Minskning (i straff). *Delta talar för m. i straffet*. — 3) Afaktning, lindring (i smärta, o. s. v.). *Han har rönt m. i värken*. — 3) Mildare uttryck; inskränkning. *Skriften är affattad i för skarp ton; någon m. är nödvändig*.

MILDSINNAD, a. 2. Af ett mildt sinnelag.

MILDSINTHET, f. 3. Mildt sinnelag. MILDT, adv. På ett mildt sätt, med mildhet.

MILDVÄDER, n. 3. Blid luft vintertiden efter stark kyla.

MILIS, -i's, m. 3. (fr. *Milice*, af lat. *Militia*) Landtvärn. Motsats till regulicra, stående trupper.

MILITÄE-BOSTÄLLE, n. 4. Boställe för personer af krigsbefälet.

MILITÄR, --är, a. utan neutrum i obestämd form. (fr. *Militaire*) Till krigsväsendet eller arméen hörande. *M-a mål*. *M-a hemman*. *M-e embetsmän*. — *S. m.* 1) Person, anställd vid arméen, krigsman. *Några m-er*. — 2) (sing., i bestämd form) *M-en*, krigsståndet, arméen. *Gå in vid m-en*, taga tjänst i arméen.

MILITÄRISK, a. 2. 1) Som tillhör, har afseende på, är förenlig med krigsväsendet, krigsbruk. *M. orden*, för militärer. *M-t bruk*. *M. disciplin*. — 2) Krigisk, soldatlik. *Ett m-t utseende*.

MILITÄRISKT, adv. På militäriskt sätt.

MILITÄRSKOLA, --ärskola, f. 1. Se *Krigsskola*.

MILLA, v. impers. 1. (pop. o. fam.) Blifva mildväder.

MILLEFOLIUM, --fóliumm, n. sing. Apoteksväxten *Achillea millefolium* med små hvittröda blommor.

MILLIARD, --árd, m. 3. (franskt ord af lat. *Mille*) Tusen millioner.

MILLION, --ón, m. 3. Tusen gånger tusen.

MILLIONTALS, --öntals, adv. Till antal af millioner.

MILLIONÄR, ---är, m. 3. 1) Ägare af en eller flera millioner utaf den i ett land vanligä myntenheten, t. ex. riksdaler. — 2) (i allm.) Ofantligt rik person.

MILSTEN, m. 2. MILSTOLPE, m. 2. pl. — *stolpar*. Sten, stolpe, upprest vid väg, på de ställen, der en mil är afmätt ifrån närmaste dylik sten eller stolpe.

MILTAL, n. 3. Antal af mil.

MIMIK, -i'k, f. sing. (från grek.) Konstén att härma passionernas eller karakterens ytre tecken.

MIMIKUS, mi'mikuss, m. sing. ell. MIMIKER, mi'mik'r, m. 3. En, som har öfning i mimiken.

MIMISK, a. 2. 1) Till mimiken hörande. — 2) Härmande. *M. förmåga*.

MIN, minn, m. o. f. MITT, n. sing. (plur. *Mine* ell. *Mina*, m. *Mina*, f. o. n.) Pronomen poss., som betecknar 1 pers. sing. *Mig* tillhörig; som har afseende på mig. *Min hatt, min hustru, mitt bord*. *Mina angelägenheter, omständigheter*. — Brukas någon gång i dagligt tal i st. f. *Jag*, t. ex.: *Mitt få! Mitt nö!* så dum jag är, varit! — *Mitt* brukas äfv. substantivt, och betyder då: a) Mitt hus, mitt hem, t. ex.: *Jag skall nu gå hem till mitt*. — b) Min egendom, t. ex.: *Jag har nu satt till nog af mitt*. *Mitt och ditt*, hvad mig och dig tillhör; äfv. egendomsrätt, t. ex.: *komma i tvist om mitt och ditt*. — c) *Jag har gjort mitt till*, hvad jag kunnat. — Antager äfv. substantiv betydelse i uttrycket *De mina*, mina anhörige, min familj; äfv. mina anhångare, vänner, kamrater.

MIN (i långt), m. 3. (uttalas i plur. mi'nörr) Ansigtstryck; rörelse i ansigtsmusklerna eller deras hållning i ett visst läge, som uttrycker, röjer någon viss sinnesrörelse, känsla. *En fram m. Antaga en bekymrad m.* *Han tog en glad m.* *Jag såg på hennes m.* *All... Med god m.*, med allt utseende af belåtenhet. *Hålla god m.*, till det ytre visa sig lugn, trygg, glad, nöjd, o. s. v. (Ordstäfve) *Hålla god m. i elakt spel*, icke låta sig förmärka, att man befinner sig i elakt

läge, svåra omständigheter, o. s. v. *Hälla vid god m.*, laga, att någon finner sig tillfredsställd, oakadt han i verkligheten har skäl till motsatsen. *Hälla god m. med någon*, låsa, att man icke märker dess planer, afsigter, förehandlaren, att man icke känner dess ställning, omständigheter o. s. v., för att derigenom lättare kunna notarbete eller snärja, fånga, öfverrumpla honom. *Göra m-er, sälla m-er på sig*, i särskilt afsigt antaga vissa ansigtsuttryck. *Göra m-er åt någon*, genom dylika ansigtsuttryck söka att oförmärkt gifva en något att förstå. *Göra söta m-er åt någon*, genom lockande och behagliga ansigtsuttryck söka att reta någon till kärlek. *Göra sura m-er*, gifva sitt ansigte uttryck af missnöje. *Göra m. af alt...*, låsa, t. ex.: *Fienden gör m. af att belägga fästningen*.

MINA, f. 1. (fr. *Mine*, af medelt. lat. *Minare*, föra) 1) Under jorden gräfd håla, hvori krut blifvit inlagdt, för att genom dess utlånande spränga i luften hvad deruppm finnes. Jfr. *Fladdermina*. *Gräva minor*. *Låta m-n springa*. — 2) (fig.) Hemlig anläggning, lönligt anslag. — 3) Grufva, bergverk.

MINARET, --ét, n. 3. Ett bredvid en moské, i form af en klockstapel, uppbygdt torn, från hvars höjd dygnets timmar angifvas och folket kallas till bönen.

MINBRUNN, m'nbrunn, m. 2. (fortif.) Grop, som gräfvts i jorden, så bred, att en karl obehindradt kan arbeta deruti, vid anläggning af en mina.

MINDERHALTIG, a. 2. Se *Underhaltig*. — *Minderhaltighet*, f. 3.

MINDERÄRIG, a. 2. Som är i den ålder, då man ännu icke hunnit blifva konfirmerad. Brukas äfv. substantivt. *En m.*

MINDERÄRIGHET, f. 3. Egenskapen att vara minderårig, eller den ålder, då man det är.

MINDERÅRING, m. 2. Minderårig person.

MINDRE, a. oböjl. Komparativ af *Liten*. 1) Ej så stor som en annan, kortare, ringare, obetydligare. *M. till växten*. *Ett helt hufvud m.* *Du är m. än han*. *Det m. antalet*. *M. för-tjenst, möda*. *Med m. besvär*. *Det beror på större eller m. skicklighet*, på graden af skicklighet. — 2) Liten, ringa, obetydlig. *Ett m. antal spekulanter hade infunnit sig*. — Adv. 1) Betecknar ringare antal, myckenhet, grad, o. s. v. *M. talrik, stor, rik, god* &c. — 2) *På m. än tre timmar*, på kortare tid än tre timmar. *M. aktat lifvet än äran*. *M. än intel*. *Ingenting m.*, alls icke, t. ex.: *Hon är ingenting m. än vacker*. *Litet mer eller m. gör ingenting till saken*. *Hvarken mer eller m.*, på punkten, precis, fullkomligt, just så, i ordets egentligaste mening, t. ex.: *Klockan är sju, hvarken mer eller m.* *Han är en skurk, hvarken mer eller m.* *Desto m. icke desto m.*, se *Desto*. — 2) Föga. *Ett m. brukligt ord*. — *Med m.*, konj. Så vida icke, om icke, utan att. *Jag gör det icke, med m. han ber mig derom*.

MINERA, v. a. 1. 1) Anlägga minor under. *M. en vall*. — 2) (fig.) Undergräva. — *Minerande*, n. 4. o. *Minering*, f. 2.

MINERAL, --ät, n. 3. pl. — *ter*. (franskt ord, af *Mine*, grufva) 1) Hvarje oorganisk kropp, sådan den befinner i naturen. — 2) Stenart.

MINERALBAD, --åbad, n. 3. Bad, hvartill mineralvatten begagnas.

MINERALBLÅTT, --åblått, n. sing. Ett slags blå färg, bildad af koppar och kolsyra.

MINERALFÄRG, --åfärg, m. 3. Af mineralriket erhållen färg.

MINERALGRÖNT, --ågrönt, n. sing. Ett slags grön färg, bildad af koppar och kolsyra.

MINERALIE-KABINETT, --rå----nätt, n. 3. o. 5. eller.

MINERALIE-SAMLING, f. 2. Samling af mineralier.

MINERALISK, a. 2. Som innehåller mineral. *M-a ämnen, beståndsdelar*.

MINERALKÄLLA, f. 1. Källa, hvars vatten innehåller mineral.

MINERALOG, ---läg, m. 3. En, som är kunnig i mineralogi.

MINERALOLOGI, ---läjv, f. sing. Mineraliernas beskrifning.

MINERALOGISK, ---läjssk, a. 2. Som tillhör eller har afseende på mineralogi.

MINERALRIKET, n. sing. def. Den afdelning af naturkropparna, som innefattar mineralerna. Kallas äfv. *Stenriket*.

MINERALSYRA, f. 1. Syra, som innehålls i något mineral.

MINERALVATTEN, n. 3. Vatten, hvori ett eller flera mineraliska ämnen äro upplösta.

MINERVA, --n'rrva, nom. prop. f. (rom. myt.) Vishetens, konstens och vetenskapens gudinna.

MINGROP, f. 2. Grop, som uppkommer efter en jordmassa, hvilken bortslungas, då en mina springer.

MINGRÄFVARE, m. 3. En, som gräver en mina, eller, i allmänhet användes till att gräva minor.

MINIATUR, ---ty'r, m. 3. (fr. *Miniature*, af lat. *Minium*, mörja) 1) *Se Miniaturmålning*. — 2) Förminskad storlek. *Ett porträtt i m. Målning, bild, arbete i m.*

MINIATURMÄLARE, ---ürmå--, m. 3. Mälare, som företrädesvis sysselsätter sig med miniaturmålning.

MINIATURMÅLNING, f. 2. 1) Ett slags målningsätt med vattenfärg, hvilket endast begagnas till helt små teffor, hvarvid man väl betjenar sig af pensel, men icke för att göra streck, utan blott punkter. — 2) Målning, utförd på detta sätt.

MINIMUM, m'nimum, n. sing. (lat.) Det minsta, det ringaste; minsta måttet eller graden.

MINISTER, --n'st'r, m. 2. pl. — *istrar*. (lat. ord, som egentligen betyder: tjennare) 1) Hög embetsman, som står i spetsen för någon afdelning af regeringsärenderna. *M. för inrikes ärenderna* ell. *Inrikes m.* *M. för utrikes ärenderna* ell. *Utrikes m.* Se vidare *Krigs-, Sjö-, Finansminister, Premierminister*, m. fl. — 2) Sändebud af andra rangen ifrån ett lands regering till ett annat lands. *Svensk m. vid spanska hofvet*.

MINISTÈRE, --stär, m. 3. (fr.) 1) En ministers embete, förvaltning eller embetsstid. — 2) Alla statsministrarne tillsammans. — Skrifves äfv. *Ministär*. [—stär.]

MINISTERIEL, --steriäl, a. 2. 1) Som angår en ministère, af ministrar besörjes, o. s. v. *M-lla mål*, de regeringsärenden, som angå rikets förhållande till främmande makter. — 2) Som byllar den varande ministären, gillar dess styrelsesystem.

MINISTER-KONGRESS, --n'st'r-kångrån'ss, Kongress, hvori blott ministrar och sändebud ifrån flera hof deltaga, ej sjelfva furstarne.

MINISTER-RESIDENT, --n'st'r--dånnt, m. 3. Sändebud af tredje rangen ifrån ett hof till en främmande regering.

MINKAMMARE, m. 2. pl. — *kamrar*. (fortif.) Den vid bottnen af en minbrunn gjorda fördjupningen för kratkistan, då den ännu är oladdad. Jfr. *Minugn*.

MINLADDNING, f. 2. (fortif.) Krutladdningen i en mina.

MINNA PÅ, se *Påminna*.

MINNAS, v. d. 2. (Sammandrages i presens ofta till *Mins*.) Bevara, bibehålla, hafva i minnet. *M. en händelse från barnåren*. *Jag m-nes ännu den tiden*. *Det mins jag ganska väl*. *Jag m-nes icke mer hans ord*. *Ännu m-nes jag honom rätt väl*. *Jag m-nes honom derpå, att han var halt*. *Hon mins ännu, när man brukade styfshjortlar*. *Jag vill m., att...* tycker mig ihågkomma, att... *Om jag rätt minnes, så är han låghalt*. *M. något utantill*. *M. sin lexo*, kunna den. *Om du det gör, så skall jag tukta dig, så att du mins det*. (Fam.) *Det skall han m. ell. han skall m. det*, det skall han plikta för. — *Syn.* Komma ihåg, Påminna sig.

MINNE, n. 4. 1) Själens förmåga att behålla de föreställningar, den en gång haft, samt att återkalla i klart medvetande det, som derutur försvunnit. *Starkt, godt, lyckligt m.*, som väl bevarar hafda föreställningar. *Svagt, kort, dåligt, klant m.*, som snart glömmmer dem. *Hafva i friskt m.*, tilligt ihågkomma. *M-i slår honom fel*, han kan ej påminna sig det. *Lägga på m-t, falla fästa, inpräglade i m-t*, bemöda sig att väl förvara något i minnet, så att man kan erinra sig det. *Behålla, hafva i m.*, se *Minnas*, *Komma ihåg*. *Draga sig något till m-s*, erinra sig något. *Föra en något till m-s*, återkalla något i ens minne. *Teckna sig något till m-s*, anteckna något, för att lättare ihågkomma det. *Ha något i m.*, i åtanke. *Det har fallit mig ur m-t*, jag har glömt det. *Det faller mig i m-t, att...*, jag kommer nu ihåg, att... *Det är ännu i m.*, man minnes ännu. (Vid addition) *Ett upp och två i m.*, en etta uppskrifves och två behålles i minnet. *Kopiera ur m-t*, såsom man minnes det, utan att hafva något att se efter. — 2) Åminnelse. *Tag detta som ett m. af mig*. *Lefva i efterverldens m.* — 3) Åminnelsetal. *M. öfver Leopold*. — 4) Vetskap, samtycke. *Utän mül m.* *Med hans goda m.*

MINNESBETA, f. 1. (fam.) Se *Minneslexo*, 2.

MINNESBOK, f. 3. pl. — *böcker*. Bok, hvori man antecknar sig hvarjehanda till minnes, som är nödigt att komma ihåg.

MINNESDAG, m. 2. Se *Åminnelse-dag*.

MINNESDIKT, f. 3. Dikt, skaldestycke, till minne af någon fräjdad person.

MINNESFEST, m. 3. Fest, som firas till minne af en person.

MINNESGOD, a. 2. Som har godt minne.

MINNESHJELP, f. 3. Medel till minnets underhållande.

MINNESKLADD, m. 2. Kladd på köpmanskontor, hvori allt, som angår affärerna, först antecknas.

MINNESKONST, f. sing. Konsten att genom sinliga tecken eller ideförknippning understöda minnet. — *Syn.* Mnemonik.

MINNESKUNSKAP, f. 3. Kunskap, förärfvad endast med minnet, icke med förståndet.

MINNESLEXA, f. 1. 1) Lexa, som bör inläras i minnet. — 2) (fig.) Eftertrycklig rättelse, tillrättvisning, så att den väl ihågkommes. — *Syn.* Minnesbeta.

MINNESLÖS, a. 2. 1) Som har dåligt minne.

— 2) Utan åminnelse, utan hågkomst hos efterverlden. — *Syn.* Glömsk. — *Minneslöshet*, f. sing.

MINNESMÄRKE, n. 4. 1) (i allm.) Märke, tecken, som kan tjena till hågkomst, minne af person eller sak. — 2) Byggnadsverk eller bildhuggeriarbete, gjort, för att bevara minnet af någon stor man eller märklig händelse. — *Syn.* Monument. — 3) Kan äfven sägas om allt hvad som återstår ifrån en äldre tid och tjennar till minne deraf. — *Syn.* Monument. — 4) (fam.) Se *Minnesbeta*.

MINNESPENNING, m. 2. Penning, slagen endast till minne af någon fräjdad person eller märklig händelse.

MINNESQVÄDE, n. 4. Se *Minnesdikt*.

MINNESKRIFT, f. 3. Skrift till minne af någon betydande person eller märklig händelse.

MINNESPRÅK, n. 3. Se *Tänkespråk*.

MINNESSTOD, m. 3. Stod, upprest till minne af någon fräjdad person eller märklig händelse.

MINNESTAFLA, f. 1. Tafel, innehållande något, som är viktigt för allmänheten att ihågkomma, eller som bör inläras i minnet.

MINNESTAL, n. 3. Tal, som hålles till minne af en fräjdad person eller märklig händelse. — *Syn.* Åminnelsetal, Minnesteckning, Åreminne.

MINNESTECKNING, n. 3. Se *Minnesmärke*.

MINNESTECKNING, f. 2. Skrift eller tal, innehållande skildring af någon fräjdad persons lefnadslopp, till minne af honom.

MINNESVERK, n. 3. Hvad som inläres blott i minnet, utan att fattas af förståndet. — *Syn.* Minneskunska.

MINNESVÄRD, m. 2. 1) Se *Minnesmärke*, 2. o. 3. — 2) Se *Gräfvärd*.

MINNESVÄRD, a. 2. Som förtjenar att minnas. — *Syn.* Se *Märkvärdig*.

MINORIT, --it, m. 3. Se *Franciskaner*.

MINORITET, ---ét, f. 3. 1) Mindre eller minsta antal. — 2) Underlägsenhet i röstantal.

MINSANN, minnsänn, äfv. min'n sänn, int. (af gam. ordet *Sann*, sanning) Sannerligen, för visso.

MINSKA, v. a. 1. Göra mindre. *M. ens löneinkomster*. *Denna händelse m-de betydligt förtroendet till hans redlighet*. (Sjöl.) *M. segel*, reffa eller berga segel. — *Syn.* Afminska, Afkorta, Förkorta, Förminska, Afknappa, Förknappa, Förringa. — *M-s*, v. d. Blifva mindre. *Inkomsterna m. och utgifterna ökas*. — *Syn.* Förminska, Förkortas, Afåga, Bortsmälta, (fig.) Afsvälva, Förkolna, Gifva sig, Kallna. — *Min-skande*, n. 4.

MINSKNING, f. 2. 1) Förändring, hvarigenom något minskas. *En betydlig m. i utförelsen var en följd af denna okloka regeringsåtgärd*. — *Syn.* Afminskning, Afåtagande, Förminskning, Afdrag, Afgång, Afkortning, Afprutning. — 2) Det, som afgått, blifvit afkortadt af ett helt. *M-en i hans inkomster är icke mindre än 1000 rdr*.

MINST, a. 1. Superlativ af *Liten*. Mindre, ringare än allt, alla. *Den m-e af bröderna*. *Han är m. ibland dem*. *M-a antalet, priset*. *M-a förändring*. *M-a delen*, äfv. minsta antalet. *M-a rösterna*, minsta antalet af röstande. *Jag tror ej m-a ord af hvad han säger*, ej det ringaste. *Vid m-a buller*, om det aldrig så litet bullrar. — Brukas äfven substantivt, t. ex.: *Han fick m.*, *det m-a af alla*. *Man kan ej tro det m-a af hvad han säger*. *Icke det m-a*, alls intet. *Detta är det m-a jag kan göra*. *Det*

m-a han blir kall, så snart han aldrig så litet blir kall. Till det m-a, i del m-a, se Alminstone. — Adv. Mindre än alla, alla; ringast, obetydligast. Han akas m. af bröderna. Ingen, m. han. Som m., allra minst, t. ex.: När jag som m. tänkte derpå.

MINSTBJUDANDE, a. 1. Som (vid auktion o. s. v.) bjuder minst. *Upplåta ett arbete till den m.*

MINUS, m'nu's, n. 3. (Latinskt ord, som betyder: Mindre.) 1) (utan plur.) Brist, deficit. — 2) (aritm.) a) Med afdrag af. *Sex m. ett. — b) Tecknet —, som utvisar, att det tal eller den storhet, framför hvilken det står, skall dragas ifrån föregående, t. ex.: 6 — 2 = 4; a + b — c.*

MINUEND, -- ä'nd, m. 3. (aritm.) Tal, ifrån hvilket ett annat skall dragas.

MINUGN, m'ningn, m. 2. (fortif.) Laddad minkammare.

MINUT, -üt, m. 3. (lat. *Minuta* [pars]) 1) Sextiondedelen af en timme eller af en geografisk grad. *Vret går på m-en, drar sig ej det allra ringaste. — 2) (fig.) Ögonblick. Inom en m. (Fam.) På m-en, på eviga m-en, på ögonblicket. — 3) Köpa, sälja i m., i smått.*

MINUTERA, v. a. 1. Sälja eller utlemla i smått. *M. út, se Umlinutera.*

MINUTERING, f. 2. Försäljning i smått. — *Se. M-srättligheter.*

MINUTHANDEL, -ühänd'n, m. sing. Handdel i smått, eller den som äger rum i öppna bodar. — *Motsats: Grosshandel.*

MINUTHANDLARE, m. 3. En, som idkar handel i minut.

MINUTHJUL, -ütjöl, n. 5. Så kallas i ett urverk det hjul, som driver minutvisaren.

MINUTIÖS, -- tshö's, a. 2. Småaktig.

MINUTTALS, -ütäts, adv. Räkna i minuter.

MINUTVISARE, m. 3. Den visaren på en urtavla, som utvisar minuterna.

MINÖR, -ör, m. 3. Skansgräfvare.

MINÖRKORG, -örkä'rtj, m. 2. Se *Skanskorg*.

MIRAKEL, -räk'l, n. 3. (lat. *Miraculum*) Underverk.

MIRAKULÖS, --- ö's, a. 2. Underbar.

MISANTROP, misantröp, m. 3. (från grek.) Menniskohatare. [— throp.]

MISANTROPI, misantröpi, f. 3. Menniskohat. [— thropic.]

MISANTROPISK, misantröpsk, a. 2. Menniskohatande. — *Misanthropiskt*, adv. [— thropisk.]

MISCELLANEA, mischällanea, n. pl. (lat.) Blandade ämnen.

MISCHMASCH, -' -', n. sing. (tyskt ord) Röra, smörja, sammelsurium.

MISÈRE, misä'r, f. 3. (franskt ord af lat. *Miseria*) 1) Elände, uselhet, nöd. — 2) (i vissa kortspel) Spel, då man icke bör göra något stick.

MISERABEL, -- äb'l, a. 2. Ömklig, eländig, dålig.

MISERERE, -- rère, s. (latinskt ord, som betyder: Förbarma dig) 1) Davids 37:de psalm, som på latin börjas med orden: Miserere mei, Domine. — 2) (med.) Se *Tarmvred*.

MISKUND, m'iskü'nd, m. sing. (bibl. o. kyrkl.) Se *Förbarmande*.

MISKUNDA SIG, v. r. 1. (bibl. o. kyrkl.) Förbarma sig.

MISKUNDELIG, a. 2. (bibl. o. kyrkl.) Barmhertig.

MISKUNDSAM, a. 2. (bibl. o. kyrkl.) Barmhertig, förbarmande.

MISKUNDSAMHET, f. 3. (bibl. o. kyrkl.) Se *Barmhertighet. Hafva m. med*, förbarma sig öfver.

MISOST, se *Mesost*.

MISPEL, m. 2. pl. *misplar*. Buskväxt med små blommor och röda, mest saftlösa bär. *Mespilus Cotoneaster*. Kallas äfven Oxbarsbuske. — *Se. M-buske, -bär.*

MISPICKEL, se *Misppickel*.

MISSEL, m. sing. I. (fam.) *SetKisse*.

MISS, f. 3. II. (eng.) Titel, som egentligen tillkommer dottrarna af lägre adelsmän i England, men i allmänhet gifves alla ogifta fruntimmer af medelklassen.

MISS, III. Oskiljaktigt partikel, som tillägges i början af ord och betecknar brist, fel, vare sig i fysiskt eller andligt hänseende.

MISSAKTA, v. a. 1. Ringa akta. — *Missaktande*, n. 4.

MISSAKTNING, f. 2. Ringa aktning, mindre aktning än som vederbör. *Visa en person m. — Syn. Vanvördnad, Sidvördnad, Förakt.*

MISSAL, -äl, m. 3. (af medelt. lat. *Missa*; se *Messa*, f.) 1) Messbok. — 2) En sort grof boktryckarstil, hvarmed fordom messböcker trycktes, men som nu nyttjas till hufvudrader på titelblad o. d.

MISSBELÄTEN, a. 2. neutr. — *et.* Se *Missnöjd*.

MISSBELÄTENHET, f. 3. Se *Missnöje*.

MISSBILDAD, a. 2. Illa bildad, danad, skapad.

MISSBILDNING, f. 2. Fel i en organiserad varelses bildning, vare sig medfödt eller ej.

MISSBILLIG, v. a. 1. Se *Ogilla*. — *Missbilligande*, n. 4.

MISSBJUDA, v. a. 5. (böjes som *Bjuda*) Göra köpeanbud för en sak under dess verkliga värde. *M. någon. — Missbjudande*, n. 4. o. *Missbjudning*, f. 2.

MISSBRUK, n. 3. Ändamålsvidrigt, skadligt, olofligt bruk.

MISSBRUKA, v. a. 1. På ett ändamålsvidrigt, skadligt, olofligt sätt använda. *M. en människas godhet. — Missbrukande*, n. 4.

MISSBUD, n. 3. Köpeanbud för en sak under dess verkliga värde.

MISSDÅD, n. 3. Se *Missgerning*.

MISSDÅDARE, m. 3. Se *Missgerningsman*.

MISSDÅDERSKA, f. 4. Kvinna, som begått ett brott, en missgerning.

MISSÈ, se *Miss*, m.

MISSÈBRÖD, se *Missnebröd*.

MISSFALL, n. 3. Förtidig nedkomst med ofullgånget, lidöst foster. *Få m.*

MISSFIRMA, v. a. 1. I tal eller skrift föringa ens heder och anseende. Brukas i lagstil, särdeles då det sker parter emellan, eller af part emot part, eller af enskilt person emot embetsman i och för embetet. — *Syn. Se Förolämpa. — M-nde*, part. a. Brukas ofta nästan adjektivt och har då samma betydelse som *Missfärlig*.

MISSFIRMANDE, n. 4. 1) Handlingen, hvarigenom någon missfirmas. — 2) Missfärligt ord, yttrande, missfärliga uttåtelser.

MISSFIRMEELSE, f. 3. Se *Missfärlig*.

MISSFIRMLIG, a. 2. Förolämpande i tal eller skrift. *M-t tal. — Syn. Se Förolämpande. — Missfärligt*, adv.

MISSFÖSTER, n. 3. Framfödt foster; hvars kroppsbildning på ett högst märkbart och stun-

dom fasaväckande sätt afviker ifrån den regelbundna bildningen.

MISSFÖRHÅLLANDE, n. 4. 1) Felaktig proportion, brist på riktigt förhållande. *Kraftens m. till arbetet. — 2) Felaktigt skick, tillstånd. De lägre presterna dro nog blent lönade; detta m. bör afhjelpas. — 3) (mindre ofta) Felaktigt uppförande. *Detta hans m. hade för honom de mest löglige följder.**

MISSFÖRSTÅ, v. a. 2. (böjes som *Förstå*) Oriktigt uppfatta en annans mening, orätt fatta. *Du m-r mig. M. meningen af ens ord.*

MISSFÖRSTÅND, n. 3. 1) Oriktig uppfattning af en annans mening och derpå grundadt felaktigt omdöme. *M. af ens ord. — 2) Kallsinnighet emellan tvänne personer, förantedd af ömsesidig oriktig uppfattning af hvarandras mening, åsigt, o. s. v.*

MISSGERNING, f. 2. 1) Groft brott, isynn. sådant som straffas med Hefvets förlust. — *Syn. Ilgerning, Illbragd, Missdåd. — 2) (bibl. o. kyrkl.) Svår synd. Blifva straffad för sina faders m-ar. — 3) (i äldre lagspr.) Hvarje förbrytelse mot Missgerningsbalken.*

MISSGERNINGSBALK, m. 2. Den hufvudafdelning af svenska lagen, som handlar om förbrytelser emot allmänna säkerheten.

MISSGERNINGSMAN, m. 3. pl. — *mån.* 1) En, som begått en missgerning. — 2) Elak menniska, van att begå missgerningar. — *Syn. (för begge bem.) Ilgerningsman, Missdådare.*

MISSGIFTE, n. 4. Se *Mésalliance*.

MISSGREPP, n. 3. (mindre brukl.) Felaktigt grepp.

MISSGUNST, f. sing. (föga brukl.) Se *Ogunst*.

MISSGUNSTIG, a. 2. (föga brukl.) Se *Ogunstig*.

MISSGYNNA, v. a. 1. Icke gynna, vara ogynn- sam mot. — *M-d*, part. pass. *M. af naturen, af lyckan.*

MISSHAG, n. 3. Sinnessillstånd, då person eller sak förefaller obehaglig. *Fatta, hysa m. för någon. Hafva m. till frärd och yppighet. — Syn. Ovilja, Afsmak, Afsky, Vedervilja, Antipati.*

MISSHAGA, v. a. 1. Illa behaga, väcka obehag hos. *Hela hans väsende m-r mig.*

MISSHAGLIG, a. 2. Som misshagar. *En m. person. — Syn. Se Obehaglig. — Misshaglighet*, f. 3.

MISSHANDLA, v. a. 1. Illa behandla. Inne- bär oftast begreppet af handgripligt våld. — *Misshandlande*, n. 4.

MISSHANDLING, f. 2. En emot andra rätts- vidrigt förförd våldsamhet, hvarigenom lidande försorsakas, äran kränkes eller helse och lif hotas.

MISSHUGG, n. 3. 1) Förfeladt hugg. *Komma i m., få ett hugg, som är ämnadt åt en annan; (fig.) blifva gripen, anfallen, skymfad o. s. v. i stället för en annan, åt hvilken detsamma varit ämnadt. — 2) (fig. fam.) Mistag.*

MISSHUGGA SIG, v. r. 3. (böjes som *Hugga*) 1) Hugga miste. — 2) (fig. fam.) Missstaga sig.

MISSHUGÖR, -- ö'r, n. 3. (fam.) Dåligt lynne.

MISSHUSÅLLA, v. n. 1. Husålla illa.

MISSHUSHÅLLARE, m. 3. En, som miss- hushållar.

MISSHUSHÅLLNING, f. 2. Dålig hushåll- ning.

MISSHÄLLIG, a. 2. (föga brukl.) Oense. — *Misshälligt*, adv.

MISSHÄLLIGHET, f. 3. Se *Oenighet*.

MISSION, mischön, f. 3. (lat. *Missio*) 1) Beskickning. — 2) Beskickningsärend, uppdrag, kall. — 3) Beskickning till hedningars omvändelse eller kristnes undervisning.

MISSIONÄR, mischonär, m. 3. Person, som är utsänd till hedningars omvändelse eller kristnes undervisning.

MISSIV, -iv, n. 3. o. 5. 1) Sändebref. — 2) Lägre prestmans förordnande af konsistorium att tjänstgöra någorstades. [Missif.]

MISSIVERA, v. a. 1. Säges om ett konsisto- rium, då det ger en prestman missiv.

MISSKLÄDA, v. a. 2. 1) Illa kläda. *Denna hatt m-der henne. — 2) (fig.) Gifva fullt utseende, illa passa, anstå. Det m-der henne att skratla.*

MISSKREDIT, -- it, m. sing. Dåligt rykte, dåligt anseende. [— credit.]

MISSKREDITERA, v. a. 1. Beröfva förtro- ende, anseende. [— cred —.]

MISSKRIFNING, f. 2. Fel i skrifning, då man af misstag skriver eller skrifvit något annat, än det som borde skrivas. — *Syn. Skrifvel.*

MISSKRIFVA SIG, v. r. 3. (böjes som *Skrifva*) Af misstag skriva något annat, än det som borde skrivas. — *Syn. Skrifva fel.*

MISSKUND, m. II. se *Miskund*, &c.

MISSKÄNNA, v. a. 2. Vid en persons be- dömande icke göra honom rättvisa; icke upp- skatta en egenskap, en sak, såsom den förtjenar. *All m-s är ofta förtjenstens lott. M. en per- sons duglighet. — Misskännande*, n. 4.

MISSLEDA, v. a. 2. Leda i villfarelse, på orätt väg. — *Syn. Vilseföra, Villa, Föra bakom ljuset. — Missledande*, n. 4. o. *Missledning*, f. 2.

MISSLJUD, n. 3. Ljud, som gör ett obehagligt intryck på hörselsinnet. — *Syn. Dissonans.*

MISSLJUDA, v. n. 3. (böjes som *Ljuda*) Ljuda på ett sätt, som gör ett obehagligt intryck på hörselsinnet; gifva missljud. — *M-nde*, part. pres. *M. toner.*

MISSLYCKANDE, n. 4. Händelsen, att något misslyckas.

MISSLYCKAS, v. d. 1. Icke lyckas, illa lycka, ej halva framgång. Har både person och sak till subjekt. *Han har m-ats i sitt före- havande. Företaget har m-ats för honom. — Syn. (för person till subjekt) Blifva bet, Hugga miste; (för sak till subjekt) Slå fel, Gå i baklås, Gå baklänges, Gå i bakfod, Blifva om intet, Stranda. — M-ad*, part. pret. Som misslyckats. *Ett m-t försök.*

MISSLYNNE, n. 3. Se *Misslythet*.

MISSLYNT, a. 1. Försatt i dåligt lynne, något nedslagen eller harnsen. *Göra någon m. Han blef m.; för det han ej fick sin ansökan beviljad. — Syn. Se Bedröfvad.*

MISSLYNTHET, f. 3. Dåligt lynne, grän- sande antingen till nedslagenhet eller harm.

MISSMÖD, n. 3. (föga brukl.) Nedslagenhet.

MISSMODIG, a. 2. (föga brukl.) Nedslagen.

MISSNE, f. 3. Ört med hvita blomhåster, i kär vid rinnande vatten. *Calla palustris.*

MISSNEBRÖD, n. 3. Ett slags nödröd, som beredes af rötterna utaf *Missne*.

MISSNÖJD, f. 3. Se *Misne*.

MISSNÖJD, a. 2. Ej tillfredsställd, ej nöjd. *Vara m. med någon för en sak. — Brukas äfv. ofta substantivt, t. ex.: De m-e i riket. — Syn. Missbelåten, Obelåten, Oförnöjd, Otillfredsställd.*

MISSNÖJE, n. 4. Känsla af ohust, föräntedd deraf, att man ej är nöjd med person eller sak.

Denna åtgärd väckte m. hos många. Se med m. Förklara m. öfver en dom, förklara, att man vill söka ändring deri.

MISSOST, se Mesost.

MISSPELNING, f. 2. Fel i spelning, då man af misstag spelar något annat, än det som borde spelas.

MISSPICKEL, mis'pick'el, m. sing. (mineral.) Hvit arsenikkis.

MISSPRYDA, v. a. 2. Illa pryda, misskläda. — Missprydande, n. 4.

MISSRIKTNING, f. 2. Felaktig riktning.

MISSRÄKNA SIG, v. r. 1. 1) Räkna orätt, räkna fel. Han har m-t sig på två riksdaler och åtta skilling. M. sig på dag och datum. — 2) (fig.) Misstaga sig. M. sig i sina planer. Om ni det tror, så m-r ni er. — Syn. Se Misstaga sig.

MISSRÄKNING, f. 2. 1) Fel i räkning. M. på flera riksdaler. — 2) (fig.) Fel i beräkning, misstag, felslaget hopp. Han trodde, att han skulle rikta sig på den affären, men det var en m. af honom. — Syn. Se Misstag.

MISS-SMÖR, se Messmör.

MISSTAG, n. 3. 1) Handling, då man ofrivilligt tager något i st. f. ett annat, som man ämnade taga. Det var af m. han tog handskarna, emedan han trodde, att de voro hans. — 2) (fig.) Oafsigtligt fel i handling, omdöme, uppfattning. Begå ett m., ett groft m. Det har skett af m. om hans vilja. Upplysa någon om sitt m. — Syn. Fel, Förseelse, Irring, Villa, Villfarelse, Misräkning.

MISSTAGA, v. a. 3. (höjes som Taga) Ofrivilligt taga person eller sak för en annan. Jag m-tog honom för en bekant. — Syn. Feltaga. — M. sig, v. r. 1) Ofrivilligt taga något i stället för ett annat. I denna egentliga bem. säges vanligen: Taga fel, miste. — 2) (fig.) Ofrivilligt fela i handling, uppfattning, omdöme. M. sig på raden, taga fel om den. M. sig om rätta meningens af ett uttryck. M. sig i sitt omdöme om någon. M. sig i behandlingen af ett mål. M. sig på någon, orätt bedöma honom. — Syn. Irra sig, Villa sig, Misräkna sig, Bedraga sig, Förse sig, Förplumpa sig, Förhugga sig, Miss-hugga sig, Hugga yran i sten, Hoppa i galen tunna.

MISSTÄNKE, m. 2. pl. — tankar. (äfv. Misstänkta, f. sing.) Förmodan, att någon viss person är skyldig till ett fel, en förseelse, ett brott, ett elakt anslag o. s. v., eller att han begått en handling, väl tillåten, men som hålles hemlig. Hysa m-kar om ens delaktighet i ett brott. Fatta m-kar. emot, till någon för en sak. Jag fattade deraf m., att icke allt stod så rätt till. Han har fallat m-kar om, att något hemligt anslag är på färde. Denna omständighet väckte hos mig m-kar emot honom. En öppen förklaring skall betaga honom alla m-kar. Draga m. på, se Misstänka.

MISSTRO, m. sing. Se Misstroende.

MISSTRO, v. a. 2. Icke sätta tro, lit, förtroende till. Han m-r alla. M. sina egna krafter. M. ens uppgifter. — M. sig, v. r. ell. M. sig själf, icke sätta lit till egen förmåga, egna krafter.

MISSTROENDE, n. 4. Brist på lit, på förtroende till person eller sak. Vara fallen för m. till andra. Utan m. låta döra sig af ens löften. Full af m. till egna krafter.

MISSTROGEN, a. 2. neutr. — et. Fallen för att misstro.

MISSTROGENHET, f. 3. Fallenhet för att misstro.

MISSTRÖSTA, v. n. 1. Tvifla om framgången af en sak, om sin lycka, sin räddning, sitt väl, o. s. v. M. om framgången af ett företag. — Syn. Förtvifla. — M-nde, part. pres. Brukas i vissa uttryck nästan adjektivt, t. ex.: En m. blick, som uttrycker misströstan.

MISSTRÖSTAN, f. sing. indef. Det sinnestillstånd, då man misströstar.

MISSTYCKA, v. a. 2. Illa upptaga. Missstyck ej min vänliga mening. — Syn. Tycka illa vara, Förtycka, Taga illa, Illa upptaga, Förtryta.

MISSTYCKE, n. 4. Se Missshag. Taga till m., se Missstycka.

MISSTYDA, v. a. 2. 1) Oriktigt uttyda, förklara. — 2) Illa tyda, gifva elak tydning. — Syn. Förtyda.

MISSTYDNING, f. 2. 1) Oriktig, falsk, felaktig tydning, förklaring. — 2) Elak tydning. — Syn. Förtydning.

MISSTÄNKA, v. a. o. n. 2. Hysa misstänke (se d. o.) till någon eller angående en sak. Jag m-ker honom för att vara vår hemliga fiende. M. ens afsigter, ens trohet. Jag m-ker, att det endast är förställning. — M-kt, part. pass. M. för delaktighet i ett brott. Göra sig m., ådraga sig misstänka. — Brukas äfv. adjektivt och betyder då: Förtjent att misstänkas. Hålla någon m., misstro honom. En m. person. Se m. ut, väcka misstänka. M-a omständigheter. — Syn. Betänklig, Ertänklig. — Misstänkande, n. 4.

MISSTÄNKLLIG, a. 2. Förtjent att misstänkas. — Syn. Misstänkt.

MISSTÄNKSAM, a. 2. Fallen för att misstänka. En m. menniska. M-t sinne. M. själ. — Misstänktsamt, adv.

MISSTÄNKSAMHET, f. 3. Misstänksamt sinne.

MISSTÄNK, a. 1. Se Under Misstänka.

MISSUMMERING, f. 2. Felaktig summering.

MISSUNNA, v. a. 1. o. 2. Ej unna, illa unna. M. någon dess lycka. Jag m-r honom ej att hafva vunnit denna förmån. — Syn. Se Afundas. — Missunnande, n. 4.

MISSUNNSAM, a. 2. Fallen för att missunna. En m. menniska. M. själ. M-t sinne. — Missunnansamt, adv.

MISSUNNSAMHET, f. 3. Fallenhet för att missunna. — Syn. Se Afund.

MISSVISA, v. a. o. n. 1. o. 2. Visa orätt, falskt, felaktigt; gifva falsk, oriktig anvisning. — Missvisande, n. 4.

MISSVISNING, f. 2. Falsk, oriktig, felaktig anvisning. Magnetnådens m., se Deklination, 2.

MISSVÄRD, m. sing. Dålig värd. — Syn. Se Vanvärd.

MISSVÄRDA, v. a. 1. Illa värda. M. ej behagen. — Syn. Se Vanvärda. — Missvärddande, n. 4.

MISSVÄXT, f. 3. Jordens gröda, då den utfaller så klen, att den ej betäcker kostnaden af utsäde och arbete. M. på säd, råg, bönor, dröter. o. s. v.

MISSVÄXTÄR, n. 3. År, då missväxt inträffar. — Syn. Oår.

MISSVÖDE, n. 4. Vidrig händelse. — Syn. Se Olycka.

MIST, m. 3. Se Tjocka.

MISTA, v. a. 1. o. 2. (af Miss, III) 1) Se Förlora, bem. 1—5 o. 3, a. M. lif och gods.

M. en kär anhörig. M. helsan, krafterna. Jag har m-t min börs, men vet icke, om den blifvit stulen eller om jag tappat den. M. jennvigten. Hon har nu m-t allt hopp. Du m-ter ej på bytet. — Syn. Se Förlora. — 2) Umbära. Jag kan ej m. del. — Mistande, n. 4.

Anm. Mista brukas i dagligt tal mer än Förlora, deremot i skriftspråket mindre.

MISTE, adv. (af Mistja) Felaktigt, orätt, oriktigt. Höra, se m. Skjuta, slå, hugga m., ej träffa med skott, slag, hugg. Stiga m., stiga så, att man faller eller vacklar; äfv. sätta foten på orätt ställe; äfv. gå orätt. Gå m., gå orätt väg, gå vilse, till orätt person, ställe, o. s. v. (Fig.) Gå m. om, ej erhålla något, hvarpå man gjort sig räkning. Taga m., se Misstaga sig. — Syn. Fel, Felaktigt, Falskt, Orätt, Oriktigt, Galet, Vilse, Bom.

MISTEL, mis'stel, m. 2. pl. mistlar. En ständigt grönskande buskväxt på ekar och barrträd, med hvita, genomskinliga bär, af hvilkas klubbiga saft göres fågellim. Viscum album.

MISTIG, a. 2. Se Distig.

MISTLIG, a. 2. (föga brukl.) Som kan mistas, umbäras.

MISTNING, f. 2. 1) Förlust. M. af lif och gods. Helsing m. — Syn. Se Förlust. — 2) Saknad, umbärande. Vara, komma i m. af något.

MISTOM, mis'stamm, int. (fam.) Se Pytt.

MISTRAL, -äl, m. 3. En kall NNvind på Medelhafvet.

MITT, pron. poss. n. Se Min.

MITTEL, m. sing. 1) Midt. I m-n af, midt uti. — 2) Ett slags boktryckarstil.

MIXTUR, -ür, f. 3. (lat. *Mixtura*) 1) (farm.) Blandning af tvö eller flera flytande ämnen, hvartill man ofta sätter hvarjehanda fasta, såsom pulver, extrakter, salter, o. s. v. — 2) Ett slags orgregister.

MJAMA, se Jama.

MJELL, n. sing. Fnassel i hufvudet. [Mjäll.]

MJELL, a. 2. (egentl. Mjuk) Klar. M. hy. — Mjellhet, f. 3. [Mjäll.]

MJELLVIT, a. 2. Af en klar hvithet. M-t fläk. [Mjäll.]

MJELTBRAND, m. sing. En ganska farlig boskapsjuka.

MJELTE, m. 2. pl. mjeltar. (anat.) En kroppsdelen i bukhålan på venstra sidan under mellangärdet, af en liten knytåfves storlek, tjock, aflångt rundad, blåsvart. M-n huggar, se Hugga, 4. [Mjälte.]

MJELTGRÄS, n. 3. (bot.) Ett släkte af Ormbunkarna. Asplenium Scolopendrium.

MJELTSJUK, a. 2. 1) Plågad af mjeltsjuka. En m. person. — 2) Som härrör af, röjer, uttrycker mjeltsjuka. Ett m-t sinne, lynne. M. min, blick. M-t utseende. — Syn. (för begge bem.) Hypokondrisk, Melankolisk.

MJELTSJUKA, f. 3. Sjukdomstillstånd, härrörande af fegrad rötighet i underlifsnerverna, och ytrande sig i störd matsmältning, oro, nedslagenhet och besvärligt lynne.

MJELTÄDER, f. 1. pl. — ådror. Blodåder, som tillhör mjelten.

MJELTÖRT, f. 3. Se Mjeltgräs.

MJUGG, s. sing. oböjl. I m., i hemlighet. Sälja i m. Skratta i m., så att det icke märkes. Svära i m., i tyshet.

MJUK, a. 2. I allm. motsatsen till Hård. 1) Säges om kroppar, hvilkas delar kunna utan syn-

nerlig möda åtskiljas, och hvilka lätt ändra sin form samt behålla mottagna intryck. Lera och vax äro m-a kroppar. M. säng, bädd, då ingen hårdhet kännes, när man ligger derpå. M-t bröd, ej torkad eller härdnad. M-t jern, lätt smidigt. M-a händer, köttiga, så att deri varande ben ej kännas. — 2) Böjlig. En m. kapp. Ett m-t ris. M-t läder. M-t och fast kläde. — 3) (fig.) Som lätt böjer sig efter andras vilja och önsknigar. M. och smidig. Han gör sig så m., smilar. — 4) (mål.) M-t målningssätt, när färgerna äro väl sammansmälta. — Syn. Smidig, Medgörlig.

MJUKA UPP, se Uppmjuka.

MJUKFENIG, a. 2. M-a kallas en ordning af Benfiskarna, som har alla fensträlarna mjuka och böjliga af fina leder.

MJUKHET, f. 3. 1) Egenskapen att vara mjuk. Se Mjuk, 1. — 2) Böjlighet. — 3) (fig.) Smidighet, medgörlighet.

MJUKHÄRIG, a. 2. Som har mjukt hår.

MJUKNA, v. n. 1. Blifva mjuk. — Mjuknande, n. 4.

MJÄKER, m. sing. (fam.) Se Fleper.

MJÄKIG, a. 2. (fam.) Se Flepig. — Mjäkighet, f. 3. — Mjäkigt, adv.

MJÄLE, se Mjårde.

MJÄLL, se Mjell.

MJÄRDE, m. 2. pl. mjårdar. Ett slags fiskredskap af tvinnadt hämpgarn, bundet med särskilt inrättade fngångar, genom hvilka fisken icke hittar ut, sedan han kommit in. [Mjårde, Mjåle.]

MJÖD, n. sing. Ett slags välsmaklig dryck, hvortill vid bryggnung nyttjas en svag vört, som göres söt med tillsats af honung.

MJÖL, n. sing. 1) Genom malning till fint pulver förvandlad och genom siktning ifrån sina skal befriad säd, efter olika arter deraf kallad Hvete-, Råg-, Korn-, Hafremjöl o. s. v. Fint, groft m. Af m. beredes bröd. — 2) På dylikt sätt beredt, mer eller mindre fint pulver af åtskilliga andra växter, såsom Potates-, Bön-, Ärtmjöl, m. fl. — 3) Benämning på hvarjehanda organiska delar, då de blifvit krossade eller sönderfallit till ett ganska fint pulver, såsom Benmjöl, Maskmjöl (af trä), o. s. v. Se äfv. Frömjöl, Bergmjöl. — Ss. M-aktigt, -handel, -handlare, -klimp, -klister, -kruka, -lår, -pås, -säck, -tunna.

MJÖLA, v. a. 1. Beströ med mjöl. M. ned, öfvertäcka med mjöl. — M. sig, v. r. Sönderfalla till mjöl, blifva mjölig.

MJÖLBAGGE, m. 2. pl. — baggar. En insekt af Skalbaggarna, som helst förtär mjöl och är vanlig i mjölbodar, bagerier, qvarnar, o. s. v. Tenebrio Molitor.

MJÖLBLÅSA, f. 1. Ett slags svamp på stubbar. Licea fallax.

MJÖLBÄR, n. 3. Se Mjölön.

MJÖLDAGG, m. sing. Ett slags mjöldam liknande mögel, som alstras på sjukliga växtblad och utsuger dem.

MJÖLDAM, n. sing. Fina partiklar af mjöl, som vid malning fara upp i luften och lägga sig på närmare befintliga föremål.

MJÖLDEG, m. 2. Deg, tillredd af mjöl (till skillnad ifrån annat slags deg, såsom senapsdeg, m. m.).

MJÖLDOFT, n. sing. 1) Se Mjöldam. — 2) Ett slags svamp, på blad. Aleuria rosea.

MJÖLDRUM, m. 2. pl. — drummar. Ränna af trä, hvarigenom mjölet utfaller ifrån en mjöllår.

MJÖLDRYCK, m. 3. Vatten, hvart något mjöl blifvit blandadt, till föda för boskap.

MJÖLDRYGA, f. 1. Se *Mjölökor*.

MJÖLFLÄCK, m. 2. Mjölaktig fläck i huden. *M-ar* uppkomma till följe af ett slags sjukdom.

MJÖLGRÄS, n. 3. Se *Svinmolla*.

MJÖLGRÖT, m. 2. Gröt, kokad af mjöl (till skillnad ifrån Gryngröt).

MJÖLIG, a. 2. 1) Till utseende lik mjöl. — *Syn.* Mjölaktig. — 2) Överströdd med, genomträngd af mjöl. — *Mjölighet*, f. 3.

MJÖLK, f. sing. 1) Ett hvitt, ogenomskinligt, flytande ämne af ganska näranda beskaffenhet, som afsondrar sig ur bröstet hos kvinnor och djurhonor efter förlösningen, bestående hufvudsakligen af ostämne, vassla och gräde. Bildar sammansättningarna *Qvinno-, Ko-, Äsne-, Get-, Får-, Hästmjöl*, o. s. v. — 2) Den hvita, mjölklika saften i vissa växter och frukter, t. ex. Kokosmjöl, — 3) Benämning på vissa konstgjorda drycker, som till färgen likna mjöl, t. ex.: Mandelmjöl. — 4) Ingår äfven i sammansättningen Bergmjöl. — *Ss. M-aktig, -artad, -färg, -färgad, -hvil, -kopp, -kruka, -lik, -skåp, -skål, -vän, -ätare.*

MJÖLKA, v. a. 1. 1) Trycka mjölken ur spennarna på mjölkande djur. *M. kor, getter. M. en qvinna*, genom något medel befria hennes bröst ifrån öfverfödigt mjöl. — 2) (fig.) Draga vinst af någon. *M. sina klienter.* — *Syn.* Suga, Utsuga. — V. n. Gifva mjöl (genom mjölkning). *Ett medel, som gör, att korna m. Korna m. ymnigt, ganska litet.* — *Mjölkannde*, n. 4.

MJÖLKBLAND, n. sing. Med något mjöl blandadt vatten, som nyttjas sommartiden på landet till förfriskningsdryck.

MJÖLKBLOMSTER, n. 3. Örten *Leontodon autumnale*.

MJÖLKBRUNN, m. sing. oböjl. *Dricka m.*, nyttja mjölkur.

MJÖLKBUD, n. 3. Person, som ifrån en landgård för in mjöl i staden till försäljning eller för kunder.

MJÖLKBUNKE, m. 2. pl. — *bunkar*. 1) Bunke, som begagnas att förvara mjöl uti. — 2) Sådan bunke, full med mjöl.

MJÖLKBYTTA, f. 1. 1) Bytta, som begagnas att förvara mjöl uti. — 2) Sådan bytta med mjöl uti.

MJÖLCHOKLAD, mjölkschoklad, m. 3. Choklad, kokad med mjöl (ej med vatten).

MJÖLKDRIFVANDE, a. 1. Säges om medel, som beforder mjölkafsondringen hos qvinnor.

MJÖLKE, m. sing. 1) Det befruktande ämnet hos handskar. — 2) Örsläktet *Epilobium*.

MJÖLKFÄT, n. 3. 1) Fät, som begagnas att deri förvara mjöl. — 2) Fät med mjöl uti.

MJÖLKFEBER, m. 2. pl. — *febrar*. Feber, som merendels inställer sig hos en barnsängsquinna, tredje dagen efter förlösningen.

MJÖLKFISK, m. 2. Fisk, som har mjölke.

MJÖLKFLICKA, f. 1. Flicka, som bär omkring eller försäljer mjöl.

MJÖLKFLOR, n. sing. Ett slags hvitt flor.

MJÖLKFÄR, n. 3. Får, som mjölkar.

MJÖLGLAS, n. 3. 1) Glas med mjöl uti. Oftast säges dock: Glas mjöl. — 2) (utan plur.) En sort glas af mjölkhvitt färg. — 3) Ett slags glasapparat, hvarmedelst mjöl kan utsugas ur bröstet på en qvinna.

MJÖLKRIS, m. 2. Gris, som uppfödes med mjöl.

MJÖLKGRÖT, m. 2. Gröt, kokad med mjöl (till skillnad ifrån Vattengröt).

MJÖLKGÄNG, m. 2. (anat.) Benämning på hvarje af de kanaler, som leda mjölken ur bröstet till bröstvärtorna.

MJÖLKHUSTRU, f. 3. pl. — *hustrur*. Qvinna, som ifrån en landgård forslar in mjöl till en stad.

MJÖLKHULLA, f. 1. Hulla för mjölkbunkar och mjölkföt.

MJÖLKHÅR, n. 3. Fina hår på huden af ett foster, hvilka försvinna kort efter födseln.

MJÖLKKALF, m. 2. pl. — *kalvar*. 1) Kalf, som uppfödes med mjöl. — 2) (fig. fam.) En, som gerna och omätligt äter eller dricker mjöl.

MJÖLKKAMMARE, m. 2. pl. — *kamrar*. Särskilt kammare, der mjöl förvaras.

MJÖLKKANNA, f. 1. 1) Kanna, som begagnas att förvara mjöl uti. — 2) Kanna med mjöl uti.

MJÖLKKASTNING, f. 2. Sjukligt tillstånd hos barnaföderskor, då mjölken ej afsondrar sig ur bröstet, utan kastar sig på andra kroppsdelar.

MJÖLKKO, f. 3. pl. — *kor*. 1) Ko, som mjölkar (ej står i sin). *God m.*, som ger mycket mjöl. — 2) (fig. fam.) Person, af hvilken en annan drar god vinst.

MJÖLKKRUKA, f. 1. 1) Kruka, som vanligen begagnas att förvara mjöl uti. — 2) Kruka med mjöl uti.

MJÖLKKUR, m. 3. Ett slags helsokur, bestående i en under längre tid fortsatt, nästan uteslutande förtäring af mjöl.

MJÖLKKÄRING, f. 2. Se *Mjölkhustru*.

MJÖLKKÄRL, n. 3. 1) Kärl, hvart mjöl förvaras. — 2) (anat.) Kärl, som bortsuger mjölksaften ur tarmarna, hvarefter den föres genom bröstgången till blodet.

MJÖLKMAT, m. sing. Sådan slags mat, som är tillredd hufvudsakligen af mjöl.

MJÖLKMÄLERI, n. sing. Ett slags mätning med färger, uppblandade med en så kallad mjöl af nysläckt kalk, lin- eller nötolja och slammad krita.

MJÖLKNING, f. 2. Handlingen, då man mjölkar.

MJÖLKPENNINGAR, m. 2. pl. Penningar, som användas till uppköp af mjöl; betalning för mjöl.

MJÖLKPROFYARE, m. 3. Instrument, hvarmedelst mjölks godhet profvas.

MJÖLKPUNGAR, m. 2. pl. (bot.) Se *Kräkfötter*, 2, b.

MJÖLKPUNSCH, m. sing. Punsch, tillredd af arack, socker, citron, muskott, kanel och mjöl.

MJÖLKRÖT, f. 3. pl. — *rötter*. (bot.) Se *Bockblad* och *Lungrot*.

MJÖLKRUT, mjölkrut, n. sing. Fint rifvet krut.

MJÖLKRÄTT, m. 3. Maträtt, tillredd hufvudsakligen af mjöl.

MJÖLKSAFT, m. 3. 1) (fysiol.) En vattenaktig, något mjölklik saft, som föres i de lymfatiske kärlen, och är blodets näring. Kallas äfv. *Lympha*. — 2) (bot.) Mjölklignande saft.

MJÖLKSAFTIG, a. 2. (bot.) Som har mjölk-saft.

MJÖLKSIFF, m. 2. Sil, hvarigenom mjöl silas.

MJÖLKSIFF, f. 2. Sil, som har mjölke.

MJÖLKSKORF, m. sing. Ett slags barnsjukdom, med utslag af små röda qvislor i ansigtet, hvilka kila och gifva ett gulaktigt var. Kallas äfv. *Mjölkskorpa*.

MJÖLKSOCKER, n. sing. Ett slags socker med svagt söt smak, som erhålles af vassla genom afsondring och innehålles i mesost.

MJÖLKSOPPA, f. 1. Soppa, tillredd med mjöl.

MJÖLKSTARR, a. 2. Hvaruti finnes mycket mjöl. *M. gröt*.

MJÖLKSTARR, m. sing. (med.) Ett slags starr, då ägats lins befinner sig i ett upplöst, mjölkar-tadt tillstånd.

MJÖLKSTEN, m. 2. (mineral.) Se *Galaktit*.

MJÖLKSTOCKNING, f. 2. (med.) En genom hindrad mjölkutömming åstadkommen, tillfällig upprifning af mjölkådrorna i qvinnobrostat.

MJÖLKSTRANG, m. 2. Se *Mjölkgång*.

MJÖLKSTÄFVA, f. 1. 1) Stäfva, hvart vid mjölkning mjölken upphämtas. — 2) Sådan stäfva med mjöl uti.

MJÖLKSVULST, m. 3. (med.) Bröstets uppvällda tillstånd hos qvinnor, som gifva di, af allt för ymnig, stöckad eller ur sina kärl utträngd mjöl.

MJÖLKSYRA, f. sing. (kem.) Ett slags egen syra i mjöl.

MJÖLKSÅS, m. 3. Sås, tillredd af mjöl.

MJÖLKÅNDER, f. 3. pl. — *tänder*. Benämning på hvardera af de med belt korta rötter för sedda tänder, som frambyta hos barn, medan de ännu förnämligast lefva af mjöl (deraf namnet), och hvilka vid sjunde året, stundom tidigare, börja att falla, för att efterträdas af varaktigare.

MJÖLKTISTEL, m. 2. pl. — *tistlar*. 1) Örsläktet *Sonchus*, men isynn. en ganska mjölkaktig art deraf, *S. oleraceus*, äfv. kallad *Vattentistel*. — 2) Se *Lejontand*.

MJÖLKVASSLA, f. sing. Vassla af mjöl. Se vidare *Vassla*.

MJÖLKVÄG, m. 2. (föga brukl.) Se *Vintergata*.

MJÖLKVÄLLING, m. 2. Välling, kokad af mjöl (till skillnad ifrån Mjöl- eller Vattenvälling).

MJÖLKÅDER, f. 2. pl. — *ådror*. (anat.) Åder, hvarigenom mjölktsaften ledes.

MJÖLKÖRT, f. 3. Örsläktet *Epilobium*.

MJÖLLAF, m. 2. pl. — *laffar*. (bot.) Ett laffsläkte. *Lichen farinaceus*.

MJÖLMASK, m. 2. Den långa, gula larven af *Mjölbaggen*.

MJÖLMAT, m. sing. Sådan slags mat, som hufvudsakligen är tillredd af mjöl, såsom kaka, klump, o. s. v.

MJÖLNARDRÄNG, m. 2. En, som biträder en mjölnare vid förmalningen m. m. [Mölnar —.]

MJÖLNARE, m. 3. En, som emot viss afgift på qvarn (vatten-, väder- eller eldqvarn) förmaler säd åt andra. — *Ss. Mjölmarhustru, -enka, -yrke*. [Mölnare.]

MJÖLNERSKA, f. 1. 1) Mjölmarhustru. — 2) Mjölmarerka, som efter mannens död låter drifva qvarnen för egen räkning. [Möln —.]

MJÖLON, n. 3. Det lingon liknande, mjölkaktiga, smaklösa häret af:

MJÖLONNIS, n. sing. Liten växt med nedliggande trädstam, på torra skogsbackar, och hvars blommor, blad och bär likna lingon. *Arbutus Uva ursi*.

MJÖLPULVER, n. sing. (fyrv.) Krut, mer eller mindre snirivet.

MJÖLQVARN, f. 2. Qvarn, hvarå säd förmales till mjöl. Kallas så till skillnad ifrån Sägqvarn, m. fl.

MJÖLRÄTT, m. 3. Maträtt, tillredd förnämligast af mjöl.

MJÖLSIKT, m. 2. Sikt, som i qvarn begagnas att fränskilja skalen af den förmalda säden ifrån mjölet.

MJÖLSOPPA, f. 1. Soppa, afredd med mjöl.

MJÖLSTRUMMA, f. 1. Öppningen ifrån stenkaret på en mjölqvarn, hvarifrån mjölet rinner ned.

MJÖLVÄLLING, m. 2. Välling, kokad af mjöl och vatten. Kallas äfv. *Vattenvälling*.

MJÖLÖK, s. oböjl. Mjölökor.

MJÖLÖKA, f. 1. Ett slags svamp hos flera gräs- och sädeslags sjuknade frön, isynn. hos råg, som deraf blir giftig. *Spermoödia Clavus*.

MNEMONIK, moämänik, f. sing. (från grek.) Se *Mnesonik*.

MO, f. 2. 1) Sandig, ofruktbar jord. — 2) Större sandfält, stundom beväxt med tallskog (Tallmo). Häraf åtskilliga skogars och ställens namn, såsom: *Läppemon, Biemon, Värnamo, Fagramo*, m. fl.

MOBB, måbb, m. 3. (eng. *Mob*) Lägsta folkklassen. — *Syn.* Se *Pöbel*.

MOCKA, v. a. 1. (af gamla ordet *Mock*, dynga) Rengöra (ähus, stall) ifrån den fallna spillningen. — *Mockande*, n. 4. o. *Mockning*, f. 2.

MOBIL, -i, a. 2. (lat. *Mobilis*) Rörlig, flyttbar; (om trupper) för tillfö. — *Mobiliserande*, n. 4. o. *Mobilisering*, f. 2.

MOD, n. sing. I. 1) Sinne, lynne. *Sorgslet, lustigt, glad m. Vara vid godt m., väl till mods, vid godt lynne. Illa till mods, vid elakt lynne, orolig, ängslig. Furu är han till mods?* hurudant är hans lynne? *Stolt m., stort m., stolthet.* — Häraf sammansättningarna *Saktmod, Högmod, Stormodig*, m. fl. — 2) Den själsstyrka, i kraft af hvilken man med öfverläggning möter förekommande faror. *Oförskräckt, oförfärd m. Hafva m. i bröstet. Ingifva m., sätta m. i någon. Nedslå ens m., betaga en m-et. Förlora m-et. Fälla m-et, blifva misströstande, rädd. Fatta ell. repa m.*, upphöra att frukta, oroa sig. — Bildar sammansättningarna *Öfvermod, Klenmod.* — *Syn.* *Tapperhet, Modighet, Behjertenhet, Käckhet.* — 3) Högmod, öfvermod. *Makt, rikedom, lycka ger m.*

MOD, n. 3. II. (fr. *Mode*, af lat. *Modus*, sätt, vis) Föränderligt bruk, beroende af smak och nyck. *Franska, engelska m-er. Vän af nya m-er. Komma upp med ett nytt m. Det m-et är nu redan gammalt. På, i m-et; i öfverensstämmelse med det rådande bruket. Det är på m-et att bära långt hår. Han är på m-et, följer i allt nyaste bruket; äfv. är eftersökt, frad i umgängeskretsarna, af den fina och förnäma världen. *Vara, komma ur m-et*, ur bruk. *M-et vill så ha det*, det är så brukligt. *Följa med m-erna*, rätta sig efter dem.*

MODALITET, -i, a. 2. (af lat. *Modus*, sätt) Betyder, i logiken, den större eller mindre visshet, hvarmed förståndet tänker sig begreppens förening i ett omdöme.

MODD, mådd, m. sing. (ursprungl. d. s. s. *Mudder*) Djup snö, af hästfötter eller fotgångare upprörd och blandad med sand, väg- eller gat-smuts.

MODDIG, måddigg, a. 2. Betäckt med modd. *M-a gator*.

MODDOCKA, f. 1. 1) Docka, påklädd efter

nyaste modet. — 2) (fig.) Qvinna, som i sin klädsel noga följer nyaste modet.

MODEARTIKEL, modeartik'el, m. 2. pl. — *tilklar*. Se *Modevara*.

MODEFÄRG, m. 3. Färg, som är på modet.

MODEBUTIK, modebut'ick, m. 3. Handelsbod, der modehandel idkas.

MODEHANDEL, m. sing. Handel med modevaror.

MODEHANDLARE, m. 3. — **LEERSKA**, f. 1. En, som idkar modehandel.

MODEJURNAL, modeschurnäl, m. 3. Tidsskrift, hvaraf man erhåller kännedom om de för tillfället rådande modet.

MODEKRÄMARE, m. 3. — **MERSKA**, f. 1. Se *Modehandlare*.

MODELL, -däll, m. 3. (fr. *Modèle*, lat. *Modulus*) 1) (i allm.) a) Bild, efter hvilken något skall göras. Mönsterbild. — b) Fördjudad form, hvari något gjutes. — 2) (bildh. o. byggn.k.) Af lera, vax o. d. formad mönsterbild i mindre storlek. — 3) (mål. o. bildh.) Naken mans- eller qvinsperson, efter hvilken konstnären målar eller bildar en figur. — 4) (fig.) Mönster, efterdöme. — *Se. M-samling.*

MODELLERA, v. a. 1. Forma en mönsterbild till något slags arbete. *M. en staty af Napoleon*. — *Syn.* Afbildade, Forma.

MODELLERING, f. 2. 1) Mönsterbilders formande. — 2) Konstet att forma mönsterbilder. — *Se. M-skonsl.*

MODELLJORD, -dälljörd, f. sing. (artil.) Jord, hvarmed en styckeform göres slät.

MODELLKÄMMARE, m. 2. pl. — *kamrar*. Rum, der en samling af modeller förvaras.

MODELLSKÄRARE, m. 3. En, hvars handverk är att skära allchanda slags modeller.

MODER, f. 2. pl. *mödrar*. (pl. brukad endast i bem. 1, a) 1) Qvinna, som gifvit lif åt ett eller flera barn. Kallas *Moder*, med hänsende till dessa. Benämningen bibehålles äfven, sedan barnet uppväxt och kommit till ålder. Sammandrages ofta, helst i dagligt tal och samtalsvis, till *Mor*. *En öm, god, hård, onaturlig m. Lycklig m.*, som har friska och värlartade barn. *Vara för någon i mors ställe*, som en mor värda sig om någon. (Ordspr.) *Tigga för sin sjuka mor*, söka egen hjälp, fördel, eget nöje, under förevändning att bedja för andra. — För häraf sammansatta ord brukas den sammandragna formen vanligast i alla sådana, hvilka utmärka ett släktförhållande, t. ex.: *Morfar, Morbror, Farmor, o. s. v.* — b) Sägnes äfven om en qvinna, med afseende på det ofödda foster, hon bär i sitt sköte. *Hon kände, att hon var mor*. — c) Brukas äfven stundom i samma mening som *Stammoder*. *Hon blef m. för en lång följd af hjettar*. — 2) Brukas äfven i fråga om djurbonor, med hänsende till deras ungar, helst om hästar, hundar och nötkreatur. — 3) Nyttjas stundom förkortningsvis i st. f. *Stylmoder, Fostermoder, Svärmoder*, och sammandrages då i dagligt tal till *Mor*. — 4) Titel, som i katolska länder gifves abbedissor och nunnor. *M. Ursula*. *Kära mor* kallas ännu af allmogeen, på många orter i Sverige, pastorins i församlingen fru. — Sammandrages för denna hem. icke, utom i sistnämde uttryck. — 5) Sägnes om och till äldre qvinspersoner af ringare stånd, då de äro eller varit gifta, isynnerhet om de tillhöra allmogeen. Sammandrages för denna bem. vanligtvis. *Mor Maja. Mor Kersti i Kalfhagen. God dag, mor lilla!* — 6) (pop. o. fam.) *Mor* säges ofta

i st. f. min hustru, t. ex.: *M., jag och barnen*. — 7) Se *Lifmoder*. *Ha ondt af modren*, plågas af modersjuka. — 8) (kem.) Bottensats. — *Se. M-mord. -mördare*.

MODERAT, -ät, a. 1. (lat. *Moderatus*) 1) Återhållsam, hofsam, sansad. Sägnes både om person och sak. *Han är mycket m. M-a tänkesätt*. — 2) Billig. *Ett m. pris*.

MODERATION, -tschön, f. 3. 1) Återhållsambet, hofsamhet, måtta. — 2) Jemkning, lindring.

MODERATO, -äto, n. (i musik) Saktare tempo.

MODERBALSAM, -bällsam, m. sing. Ett slags balsam, som fordom brukades emot hysteriska åkommor.

MODERBAND, n. 3. (anat.) Ett uppstående, tvärt öfver bäckenet gående, bredt veck af bukhinnan, som bidrager att uppehålla lifmodern.

MODERBRODER, **MODERFADER**, **MODERMODER**, **MODERSYSTEM**, lagtermer för *Morbror, Morfar, Mormor, Moster*.

MODERBRÄCK, n. 3. Se *Moderfall*.

MODERDROPPAR, m. 2. pl. Ett slags droppar, som äro tjenliga i modersjuka.

MODERERA, v. a. 1. (lat. *Moderare*) Göra mindre våldsamt, sakta, återhålla, dämpa, mildra, lämpa, inskränka. — *M. sig*, v. r. Sakta sig, dämpa sin vrede, återhålla sig.

MODERERAD, a. 2. (egentl. part. pass. af *Moderera*) Ej öfverdriven, sakta, mildrad, jemkad.

MODERFALL, n. 3. (med.) Lifmodrens nedsjunkning ur sitt rätta läge.

MODERHALS, m. 2. (anat.) Den del af lifmodrens smalare ända, som gränsar till modertruten.

MODERHORN, n. 3. Se *Moderrör*.

MODERJORD, f. sing. Se *Fosterbygd*.

MODERKAKA, f. 1. (barnförl.) En tjock, kakformig massa, som utgör äggets egentliga förening med modren.

MODERKRANS, m. 2. Ett slags apparat, som införes i lifmodern vid årskilliga åkommor, såsom t. ex. moderfall.

MODERKUPA, f. 1. Så kallas en bikupa, med afseende på en derifrån utflugas svärm.

MODERKYRKA, f. 1. Hufvudkyrkan i ett pastorat, vid hvilken pastorn sjelf vanligtvis bor.

MODERLAND, n. sing. Se *Fädernesland*.

MODERLIF, n. 3. En moders sköte (med afseende på fostret). *Barnet i m-vel. Från m-vel, från födseln*.

MODERLIG, a. 2. Som tillhör, tillkommer, har afseende på, eggar en moder. *M. kärlek, ömhet, värd, omvårdnad. M-t, hjerta, sinnelag. M-a omsorger*.

MODERLIGEN, **MODERLIGT**, adv. På ett moderligt sätt, såsom en moder. *M. behandla någon*.

MODERLIGHET, f. sing. Moderligt hjerta, sinnelag.

MODERLUT, m. sing. Den återstående vätskan vid kristallisering.

MODERLÖS, a. 2. Som förlorat sin moder.

MODERMODER, se *Moderbroder*.

MODERMUN, m. 2. pl. — *munnar*. (anat.) En kanal, som går ifrån spetsen af lifmodern och öppnar sig inuti moderslidan.

MODERN, -därn, a. 2. 1) Som är på modet, enligt nyaste bruket eller smaken, nymodig. — 2) (i konst och estetik) Som utmärker den nyare tiden (i motsats till Antik).

MODERNATT, f. 3. pl. — *nätter*. Så kallades af våra förfäder den längsta vinternatten.

MODERNISERA, v. a. 1. Göra modern. — *Moderniserande*, n. 4. o. *Modernisering*, f. 2.

MODERPASSION, -paschón, f. sing. Se *Hysteri*.

MODERPLÅGOR, f. 1. pl. (med.) Se *Hysteri*.

MODERPOLYP, -yp, m. 3. (kir.) Polyp, som har sitt läge i lifmodern.

MODERRASERI, n. 3. Onaturligt stegrad, till vansinne gränsande könsdrift hos qvinnor.

MODERROT, f. 3. pl. — *rötter*. Se *Safferot*.

MODERRÖR, n. 3. (anat.) Benämning på hvartdera af de långa, fina rör, som uppträffa lifmodrens sidospetsar utgå åt hvardera sidan.

MODERSARF, n. 5. Se *Modernearf*.

MODERSFRÖJD, f. 3. ell. **MODERGLÄDJE**, f. sing. Den glädje, en mor känner öfver ett barn.

MODERSHJERTA, n. 2. Moderligt hjerta.

MODERSJUKA, f. sing. Se *Hysteri*.

MODERSKÄRLEK, m. sing. Moderlig kärlek.

MODERSKÄNSLA, f. 1. Moderlig känsla.

MODERSLIDA, f. 1. (anat.) Köttaktig, tarmlik kanal, som leder till hvalfvet, hvaruti lifmodren hänger.

MODERSMJÖLK, f. sing. Mjölur eget bröst, hvarmed en mor uppfostrar sitt barn. (Fig.) *Insupa med m-en*, lära, inhämta, emottaga, vänja sig vid redan i barndomen.

MODERSMÅL, n. 3. Det språk, som man i barndomen af sin moder lärt. — *Syn.* Fädersspråk.

MODERSPRÅK, n. 3. Språk, hvarifrån ett annat har sin upprinnelse. *Grekiskan är latinska m.* — *Motsats:* Datterspråk.

MODERSYSTEM, se under *Moderbroder*.

MODERTRUMPET, -trummpet, m. 3. Se *Moderrör*.

MODERTRUT, m. 2. (anat.) Lifmodrens yttersta spets.

MODERVATTEN, n. 3. (apot.) Ett slags elixir, nyttigt för dem, som lida af modersjuka.

MODESJUKA, f. 1. Öfverdrifvet begär att i klädseln alltid följa nyaste modet.

MODEST, -däst, a. 1. (lat. *Modestus*) Blygsam, anspråkslös. — *Adv.* Blygsamt, anspråkslöst.

MODESTI, -dästi, f. sing. Blygsamhet, anspråkslöshet.

MODETYG, n. 3. Tyg, som är på modet.

MODEVARA, f. 1. Handelsvara, som isynn. är föremål för modets förändringar, såsom hvarjehanda bisaker och prydnader, tillhörande klädseln, o. s. v.

MODFÄLLA, v. a. 2. Nedstå ens mod. — *Modfällande*, n. 4.

MODFÄLLD, a. 2. Som förlorat modet. — *Syn.* Se *Rädd*.

MODFÄLLDHET, f. 3. Modfäldt sinnestillstånd. — *Se. Räddhåga*.

MODIFIERA, v. a. 1. (fr. *Modifier*, af lat. *Modificare*) 1) Jemka, inskränka. — 2) Delvis förändra, närmare bestämma; gifva viss form och skick.

MODIFIKATION, -tschön, f. 3. Jemkning, inskränkning; närmare bestämning; förändring i en kropps varelsestätt.

MODIG, a. 2. 1) Som har mod (I, 2), lifvad af mod. *En m. man*. — *Syn.* Tapper, Behjertad, Orädd, Oförfärad, Oförskräckt, Käck, Hurtig.

— 2) (äm. skämtv.) *Fälla sina m-a tårar*, gråta bitterligen.

MODIGHET, f. 3. Se *Mod*, I, 2.

MODIGT, adv. Med mod. *M. afbida fiendens anfäll*. — *Syn.* Tapper, Behjertad, Oförfärad, Oförskräckt, Käckt, Hurtigt.

MODIST, -isst, m. 3. Se *Modehandlare*.

MODLÖS, a. 2. Utan mod. — *Syn.* Se *Rädd*.

MODLÖSHET, f. 3. — *Modlöst*, adv.

MODSTULEN, a. 2. neutr. — *et.* Se *Modfäld*. — *Modstulenhets*, f. 3. — *Modstulet*, adv.

MODULATION, -tschön, f. 3. (i musik) 1) Modets att ordna flera ackorder till en musikalisk sats, eller att låta sången eller harmonien öfvergå från en sats till en annan. — 2) Öfvergången ifrån en tonart till en annan på ett ledigt och otvunget sätt.

MODULERA, v. a. 1. (lat. *Modulari*; i musik) Låta tonerna mångfaldigt och skickligt omväxla under fullföljandet af en melodi.

MODUS, möduss, m. sing. (lat.) Så kallas i språkläran det olika sättet att uttrycka en handling, ett lidande eller tillstånd.

MOGEN, mögänn, a. 2. neutr. — *et.* 1) Sägnes om jordens frukter, då de hunnit den grad af växtlighet, att de äro tjenliga till föda. *M. säd, frukt*. — 2) Brukas i vissa figurliga uttryck, såsom: *M. ålder*, mannaåldern. *M. man*, som kommit till förstånd och erfarenhet. *M-et vett, förstånd, omdöme*, bepröfvadt, säkert, pålitligt. *M. eftertänka, öfverläggning*, som noga öfverväger allt. *Scullnaden är m.*, är färdig att gå håll. *Saken är m.*, har blifvit tillräckligt beredd. *Han är m.*, hans syndamått är fullt.

MOGENHET, f. sing. Se *Mognad*.

MOGET, adv. Med mogen eftertänka, öfverläggning. *M. öfverväga något*.

MOGNA, v. n. 1. Blifva mogen (både egentl. o. fig.) *Frukten m-r sent i år*. (Fig.) *Sent m. vettet och behagen*. — V. a. Göra mogen. — *Mognande*, n. 4.

MOGNAD, m. sing. Moget tillstånd. Sägnes både i egentl. o. fig. mening. *Hinna, komma, bringa till m.* *Frukten har ännu ej hunnit sin m.* (Fig.) *Förståndets m.*

MOHAMMEDAN, ---än, m. 3. Bekännare af Mohammeds lära. — Skrifves äfven *Mohomedan* och *Mohamedan*.

MOHAMMEDANISM, ---f'ssm, m. sing. Mohammedanska läran eller den af Araben Mohammed omkr. år 622 stiftade religion. — Äfv. *Mahomedanism* och *Mohamedanism*.

MOHAMMEDANSK, a. 2. Som tillhör eller har afseende på Mohammeds lära. — Äfv. *Mahomedansk*, *Mohamedansk*.

MOHARE, möhare, m. 2. pl. — *harar*. En art af Harsläget.

MOIRERA, määrra, v. a. 1. (fr. *Moirer*) Vattra.

MOJA SIG, v. r. 1. (fam.) Se *Gona sig*.

MOJNA UR, möjna ür, v. n. 1. (sjöt., om vinden) Sakta sig.

MOJORD, f. sing. Sandig och ofruktbar jord.

MOL (i uttals härtd, nästan som r), adv. (pop. o. fam.) 1) Helt och hållet. *M. allena*. — 2) Ganska, öfvermåtan. *M. rik, svart, girig* (skrifves äfv.: *Molrik*, o. s. v.). — 3) Bildar några sammansättningar med verber, såsom *Molsvärja*, *-skrika*, *-läsa*, *-skrifva*, m. fl.

MOLA, v. n. 1. (pop. o. fam.) Arbeta starkt.

MOLEKUL, mälekyl, m. 3. Se *Atom*.

MOLERA, mölëra, f. sing. Med mojord blandad lera.

MOLEST, -sst, m. sing. (lat. *Molestia*) Besvär, last, omak. *Det gör mig mycken m.*

MOLESTERA, molästera, v. a. 1. Besvära, vara till last, bördä.

MOLJA, målja, f. 1. Ett fisksläkte i Medelhafvet. Stromateus.

MOLL, s. oböj. I. (af lat. *Mollis*, vek) Tonart, som går in någon mollskala. — *Ss. M-ackord, -ton.*

MOLL, s. oböj. II. En sort klädeslikt ylletyg.

MOLLA, f. 1. 1) Örtslägget *Atriplex*. — 2) Se *Trädgårdsmolla*.

MOLLAH, m. pl. — *ahs.* Prest och tillika öfverdomare i städer eller hela områden uti Turkiet.

MOLLSKALA, f. 1. (i musik) Skala, hvartersen utgör endast fjerd tonen på kromatiska skalan, d. v. s. är en liten ters.

MOLLTON, m. 5. Ton i moll, t. ex. lilla tersen i st. f. den stora.

MOLLUSK, måltüssk, m. 5. (lat. *Molluscus*) Se *Blöddjur*.

MOLN, måln, n. 5. 1) Tät samling af vattenångor i den högre luftkretsen. *M. uppkomma af dunster, som uppståga från jorden och fallas af kylan i den högre luften till ångor. Stort, tjockt, lätt, litet, svart, mörkt, ljusst m.* — 2) Se *Sky*, 2. — 3) a) Stor mängd af i luften farande likartade föremål; äfv. tät massa af der samlade partiklar utaf något fint fördelat ämne. *Ett m. af pilar. Ett m. af rök, af dam, af mjöl, o. s. v.* — b) Oräknelig mängd af fåglar eller insekter, som komma på en gång. *Ett m. af gräs-hoppor.* — c) Säges i moralisk mening om de svårigheter, som tvivel, ovisshet ästadkomma i vår själ, samt i fråga om sorg, förtret, clakt lynne, missnöje. *Sanningen skingrar villfarelsens m. Ett m. af sorg är alltid lägradt på hans panna.* — *Syn.* (för alla bem.) *Sky.* — *Ss. M-beströdd, -betäckt, -fri, -full.*

MOLNBUT, m. 2. Litet svart, enstaka moln.

MOLNBÄDD, m. 2. Samling af tjocka, mörka moln vid synranden.

MOLNFLÄCK, m. 2. Helt litet tunt moln.

MOLNIG, a. 2. (föga brukl.) Se *Mulen*.

MOLNSKY, m. 2. Tunt, lätt moln.

MOLNSTOD, m. 5. Tjockt, svart moln, som har formen af en stod eller kolonn.

MOLNTAPP, m. 2. Helt litet moln, ungefär liknande en höttapp.

MOLNVÄGG, f. 2. Bredt, jemntjockt moln, som ända ned ifrån synranden uppstiger högre eller lägre på en sida af himmelen.

MOLOSS, moläss, m. 3. (pros.) Ett versmått, bestående af tre långa stafvelser (---).

MOLYBDEN, målybbden, m. sing. En 1782 upptäckt metall med hvit, glänsande färg, och som brukas till blå karminfärg.

MOMANG, -ång, m. 5. (fr. *Moment*, af lat. *Momentum*) Ögonblick. *I en m.*

MOMENT, -änt, n. 3. o. 5. (lat. *Momentum*) 1) Tidpunkt. *Deraf Tidsmoment.* — 2) Punkt eller mindre afdelning, t. ex. af ett lagstadslande. — 3) Väsentlig beståndsdel eller omständighet. — 4) (mek.) *Statiskt m.* eller blott *m.*, en krafts storlek, multiplicerad med dess directionslinies vinkelräta afstånd ifrån en gifven punkt.

MOMENTAL, -männat, a. 2. (mek.) Som sker blott ögonblickligt, ryckvis, stötvis. — *Momentalt*, adv.

MOMENTAN, -männat, a. 2. Ögonblicklig.

MOMUS, mómuss, nom. prop. m. (rom. myt.) Ätlöjets och tadlets gud.

MON, se *Mån*.

MONAD, månad, m. 5. (från grek.) 1) Se *Atom*. — 2) Djur, hvilket genom mikroskop synes litet som en punkt.

MONADELPHIA, månadällia, f. sing. (från grek.) Sextonde klassen i Linnés växtsystem, innefattande de växter, som hafva ståndarnes strängar hopväxta i en stam omkring pistillen. Samkulle.

MONANDRIA, månanndria, f. sing. Första klassen i Linnés växtsystem, innefattande växter med blott en ståndare i samma blomma som pistillen. Enmänningar.

MONARK, -arrk, m. 5. (från grek.) 1) Regent i en monarki. — 2) (i allm.) Kejsare, konung.

MONARKI, monarkki, f. 5. 1) Det slags regeringsform, då en enda person utöfvar högsta makten. *Oinskränkt m. kallas Envælde.* — 2) Stat med sådan slags regeringsform.

MONARKISK, monarkisk, a. 2. Som tillhör eller har afseende på monarki. *M-t regeringsätt.*

MONARKISKT, adv. På monarkiskt sätt. *M. styrd stat.*

MONARKIST, -arrki'sst, m. 5. Anhängare af det monarkiska regeringsättet.

MONDERA, MONDERING, se *Mundera*, *Mundering*.

MONITÖR, -ö'r, m. 5. (fr. *Moniteur*, af lat. *Monitor*) Så kallas i vexelundervisningsskolor en lärjunge, som blifvit tillsatt att undervisa ett visst antal af de andra lärjungarna.

MONKE, mångke, m. sing. Ett- eller två-årig växt på torra sandfält och kullar. *Jasione montana.*

MONN, MONNE, se *Männ*, *Männe*.

MONOECIA, månesia, f. sing. (från grek.) Tjuguförsta klassen af Linnés växtsystem, innefattande växter med ståndare och pistiller i särskilda blommor, men på samma stånd. *Sambyg-gare.*

MONOGAMI, månågami, f. sing. (från grek.) 1) Äktenskap emellan en man och en qvinna. *Engifte.* — *Molsals:* Polygami. — 2) (bot.) Ordning i 19-de klassen af Linnés växtsystem, hvartill höra växter med endast en blomma på blomfästet, knopparna hopsittande och fröhuset med flera frön. *Engifte.*

MONOGRAFI, månågrafi, f. 5. (från grek.) Beskrifning af ett enda föremål, af en enda naturkropp till alla dess egendomligheter, af en enda historisk händelse.

MONOGRAM, månågram, n. 5. pl. — *grammer.* (från grek.) De i ett drag hopbundna besygnelsebokstäfverna till ett namn.

MONOKORD, månkård, m. 5. (från grek.) Musikaliskt instrument med blott en sträng, hvar-på tonernas proportioner uträknas och bestämmas. *Psalmodikon är en m.* [— chord.]

MONOKOTYLEDON, månkåtyledon, f. 5. (från grek.; bot.) Växt med blott ett hjertblad. *Enhjert-bladig växt. M-er utgöra andra underafdelningen af Hjertbladsväxterna, enligt det naturliga växtsystemet.*

MONOLOG, månlåg, m. 5. (från grek.) Tal, som man håller för sig sjelf eller i ensamhet.

MONOMANI, månanani, f. 5. Vansinne, som härrör af en fix idé.

MONOPOL, månapål, n. 5. (från grek.) Rättighet att ensam handla med en vara, idka en näring; uteslutande handels- eller näringsidkande.

MONOPOLISERA, månapålisera, v. a. 1. Drifva, idka som monopol.

MONOPOLIST, månapålist, m. 5. En, som uteslutande idkar något slags handel eller näring.

MONOTEISM, månotei'ssm, m. sing. (från grek.) En enda Guds dyrkan.

MONOTON, månatån, a. 2. (från grek.) Entonig, enformig.

MONOTONI, månatåni, f. 5. Entonighet, enformighet.

MONSEIGNEUR, mångsännjö'r, m. 5. (fr. ord af lat. *Meus*, min, och *Senior*, äldre, förman) Hederstitel, som i Frankrike gifves furstar i tilltal och älfven i tal om dem, svarande ungefär emot det svenska: Nådig herre.

MONSIEUR, måssiö', m. pl. *messieurs.* (sammandraget af *Monseigneur*) 1) Herre; min herre. — 2) Titel, som tillkom franska konungens äldsta broder.

MONSTRANS, månnstråns, m. 5. (af lat. *Monstrare*, visa) Med juveler prydt kärl af guld eller silver, hvaruti en större, invigd hostia förvaras, som på vissa högtidsdagar, hos katolikerna, utställes på högaltare för folkets tillbedjande, och hvarmed vid gudstjensten välsignelsen utdelas åt församlingen.

MONSTRUM, må'nstrumm, n. pl. *monstra.* (lat.) Vidunder; missfoster, odjur.

MONSTRUÖS, månnstruös, a. 2. Vidunderlig, oformlig, ospaklig, ofatt; onaturlig; afskyvärd.

MONTERA, måntera, v. a. 1. (fr. *Monter*, af lat. *Mons*, berg) Utrusta, förse med nödigt tillbehör, sätta i skick, ordna, hopsätta, göra färdig till begagnande; infatta (juveler). *M. en kanon*, förse den med lavett; äfv. lägga den på lavetten eller plantera den på batteriet.

MONTERING, måntering, f. 2. 1) Sättande i skick, hopsättande, infattande. — 2) Infattning.

MONUMENT, --mä'nt, n. 5. o. 8. (lat. *Monumentum*) Minnesmärke, minnesvärd.

MONÖKA, se *Månöka*.

MOPP, m. 2. (skepp.) Stång, hvares ena ända är omvrad med långulligt fårskin; begagnas till rentorkande af däck, o. s. v.

MOPS, måpps, m. 2. Hund af Doggsläktet, ej öfver 2 fot lång, brungul, dum, feg och oläraktig.

MOPSANSIGTE, n. 4. (fam.) Ansigte, likt en mops' fysionomi.

MOQUERA SIG, måkera, v. r. 1. (fr. se *Moquer*) *M. sig öfver*, häna, förhäna, bespotta, visa förakt, med spetskhet sätta sig öfver.

MOR, m. 5. I. (lat. *Maurus*) *M-er*, ett folk i norra Afrika, med svartbrun eller olivfärgad hy. (Fam.) Svart som en *M.*, med mycket mörk hy.

MOR, adv. II. Se *Mol*.

MOR, m. 2. III. 1) (ford. och ännu såsom provinsord) Sumpig mark; äfv. stor, tät och mörk skog. — 2) (topogr.) Mosse, gångskuren af sand- eller leråsar, hvilka någon gång uppstå i dagen, stundom beklädda med mossor.

MOR, IV. Se *Moder*.

MORAL, -ål, m. 5. (lat. *Moralis*, af *Mos*, sed) 1) Sedelära. — 2) Sedlighet. *Han har hvarken religion eller m.* — 3) Förmaning rörande något som angår sedligheten, sedlig lärdom, sedelära. *Af den historien är en god m. att hämta. M-en är en fabel. Gifva någon m-er.*

MORALFILOSOFI, -ål ---fi', f. sing. Lära om människans högsta ändamål och deraf följande regler för hennes fria handlingar. [— philosophie.]

MORALISERA, v. n. 1. (föga brukl.) Anställa II.

betraktelser öfver ämnen, som höra till sedeläran.

— V. n. (fam.) Gifva någon moraliska lärdomar.

— *Moraliserande*, n. 4. o. *Moralisering*, f. 2.

MORALISK, a. 2. Se *Sedlig*.

MORALISKT, adv. Sedligt.

MORALIST, ---ist, m. 5. Sedelärare.

MORALITET, ---ét, f. 5. Sedlighet.

MORALKAKA, f. 1. (fam. skämtv.) Förmaning, lärdom, som gifves någon i sedligt afseende.

MORALLAG, -ållag, m. 2. Sedlag.

MORALPRINCIP, -ålprånnings'p, m. 5. Sedlighetsgrund.

MORALTEOLOGI, -ålteålljö', f. sing. Läran om människans förhållande till Gud. [— theo —.]

MORAS, -ås, n. 5. o. 8. (af *Mor*, III, 1) Sumpig obrutad mark af större vidd, hvares öfre lager är antingen dy, eller utgöres af torf uppöfver ett lager af lera, som ej låter vattnet tränga djupare ned i jorden. [Morast.]

MORÄSIG, a. 2. Full af moras. *M. mark.* [Morastig.]

MORBRODER ell. **MORBRÖR**, mörrbrorr o. mörrbrorr, m. 5. pl. — *bröder.* Moders broder. I äldre lagstil brukas *Moderbroder*.

MORB, n. 8. Det brott, som begås, då någon med berädt mod dödar en af staten skyddad person (hvar till äfven foster räknas), eller afhänder sig sjelf lifvet. Skiljes ifrån *Dråp* deruti, att det sednare icke är öfverlagadt. *Begå ett m. på en tyrann. Härfja med m. och brand.* — Bildar åtskilliga sammansättningar, såsom: *Fader-, Broder-, Konungamord*, m. fl. — *Ss. M-anstlag.*

MORDBLOSS, n. 5. Se *Mordfackla*.

MORDBRAND, m. sing. Brand, som anlägges med uppsåt att skada göra.

MORDBRÄNNARE, m. 5. En, som begår eller begått mordbrand.

MORDDOLK, m. 2. Dolk, hvarmed ett mord begås eller dertill ämnad.

MORDENGEL, m. 2. pl. — *englar.* Engel, utsänd, för att döda. Säges isynn. om den, som, enligt bibeln, af Gud utskickades, för att om natten döda allt förstödt i Egypten.

MORDFACKLA, f. 1. Fackla, hvarmed mordbrand antändes.

MORDGALLERI, ---ri', n. 5. (fortif.) Galleri under betäckta vägen vid en fastning.

MORDGERNING, f. 2. Se *Mord*.

MORDGEVÄR, n. 8. Se *Mordvapen*.

MORDGIRIG, a. 2. Som drifves af begär att mördra.

MORDGIRIGHET, f. 5. Begär att mördra.

MORDHISTORIA, --stória, f. 5. pl. — *rier.* Berättelse om en mordgerning.

MORDISK, a. 2. 1) Som älskar blodsutgjutelse. *En m. människa. M-t sinne.* — *Syn.* Mordgirig, blodgirig. — 2) (om sak) Som förorsakar många människors död. *M. strid.* — *Syn.* Blodig.

MORDJERN, n. 5. Skärande verktyg, som kan användas till att döda en människa, såsom: knif, dolk, sabel, värja. Brukas mest poet. o. i högre stil.

MORDELLARE, m. 5. Se *Mordgalleri*.

MORDSTÅL, n. 5. Se *Mordjern*.

MORDVAPEN, n. 5. Vapen, som begagnas eller kan begagnas till en människas mord.

MORELL, moräll, m. 5. En sort stora, runda, mörkröda, säftiga körsbär. — *Ss. M-träd.*

MORENKOPP, mörränkkä pp, m. 2. (t. *Mohs renköpp*) Ferngrå skimmel med svart hufvud.

MORESK, moräsk, m. 3. Se *Arabesk*.
MORFADER ell. **MORFAR**, mörfarr o. mörrfarr, m. pl. — *fäder*. Moders fader. I äldre lagstil brukas *Moderfäder*.

MORGANA, se *Fata Morgana*.

MORGANATISK, märganatisk, a. 2. *M-t äktenskap*, emellan personer af olika rang, hvar-vid hustru och barn uttryckligen uteslutas ifrån jernbördighetens rättigheter. Kallas äfven Äkten-skap till venster.

MORGNA SIG, mårna, v. r. 1. (fam.) Göra sig riktigt vaken efter nattsömn.

MORGON, mörngån, och i dagligt tal: mårnån, m. 2. pl. *morgnar* (uttalas: mårnar). 1) Tiden näst före och efter solens uppgång, med obestämd begränsning. *M. och afton*. Och det blef *m. andra dagen*. *Blittida på m-en*. *Från m. till kväll*. — 2) Tiden ifrån midnatt till kl. 6 (efter denna tid till kl. 12 kallas *Förmiddag*). *Kl. 1, 2, 3 på m-en* (man säger äfven: *på nat-ten*). — 3) Tiden ifrån det man stiger upp till frukosttiden. *På morgnarna är han alltid vid dåligt lynne*. *Hans m. börjar ej förr än kl. 11*. *I m-s*, denna dagens morgon. *God m!* tillönskan af välbefinnande, hvarmed man helsar en person, som man räkar på morgonen af en dag. *Önska, helsa någon god m.* — 2) Se *Morgondag*. *Det är uppskjutet till i m.* *Det skall ske i m. dag*, redan dagen efter denna. *I m. middag*. *I m. afton*. (Ordspr.) *I dag mig, i m. dig*, alla äro vi underkastade ödet och lyckans omvexlingar; ingen är säker för olycka. — 3) (fig.) Början af en tidrymd. *Lifvets m.* *I äldrarne m.* *I tidens m.*, då intet var. — *Ss. M-andakt, -besök, -bön, -dag, -dimma, -dryck, -dröm, -helsning, -hvila, -luft, -musik, -regn, -stund, -svalka, -säng, -sömn, -vakt, -väkt*.

MORGONDAG, m. 2. 1) Den dag, som följer efter den innevarande. *Jag har dertill hela m-en på mig*. — 2) (fig.) Framtiden. *Uppskjutet till m-en*. *Sörj icke för m-en*. *Omsorg för m-en*.

MORGONDRÄGT, c. 3. Lätt, enkel dräkt, som bäres på morgnarna.

MORGONFJESK, m. 2. (fam.) En, som onödigtvis stiger upp helt blittida på morgnarna.

MORGONGÄFVA, f. 1. Den egendom, som mannen skall utfästa åt hustrun, såsom blifvande hennes egen tillhörighet.

MORGONKLOCKA, f. 1. Klocka, som ringes hvarje morgon vid viss bestämd tid, t. ex. kl. 4.

MORGONKLÄDD, a. 2. Klädd i morgondrägt.

MORGONKLÄDNING, f. 2. Lätt, enkel klädning, som bäres på morgnarna.

MORGONKÖPP, m. 2. Köpp med innehåll af någon dryck, som vanligtvis drickes på morgnarna.

MORGONMJÖLK, f. sing. 1) Mjolk, mjölkad på morgonen samma dag, hvarom fråga är. — 2) Mjolk, som vanligtvis förtäres på morgnarna.

MORGONMÅL, n. 5. Se *Frukost*.

MORGONPIPA, f. 1. Pipa tobak, som någon vanligtvis röker hvarje morgon.

MORGONPSALM, -- sållm, m. 3. 1) Psalm, som sjunges på morgonen. — 2) Psalm, författad för detta ändamål. [— salm.]

MORGONROCK, m. 2. Rock, som bäres på morgnarna eller då man vill vara obesvärad af fullständig klädsel.

MORGONRODNAD, m. 3. Den röda färg, himmelen antager vid solens uppgång, då luften är upplyd med dunster.

MORGONSOL, f. 2. Solen, sådan hon visar sig på morgonen.

MORGONSTJERNA, f. 1. 1) Planeten Venus, då han visar sig på morgnarna. — 2) Vapen, i form af en klubba, som brukades i medeltiden och var i tjockändan fullsatt med taggar och spetsar. — 3) Ett slags dylikt gevär, som brandvakter ännu på vissa orter bära, under sina runder om nätterna. — 4) Blomväxten *Ornithogalum umbellatum*.

MORGONSTRÅLE, m. 2. pl. — *strålar*. Stråle af den uppstigande solen.

MORGONTRUMMA, f. 1. Trumning på viss tid blittida om morgnarna, i vissa städer, i läger eller garnison.

MORGONVARD, m. 2. Se *Frukost*.

MORGONVIND, m. 2. Östlig vind, som på vissa orter alltid blåser om morgnarna.

MORGONVÅKT, m. 3. Den af nattvakterna, som infaller mot morgonen.

MORHUFVUD, n. 4. pl. — *hufvuden*. Bild, föreställande hufvudet af en Mor. *M-en förekomma i vissa adliga vapen*.

MORIAN, morian ell. morrjän, m. 3. (pop.) Neger.

MORIANSKA, f. 1. (pop.) Negrinna.

MORING, m. 2. Se *Hammankar*.

MORINNA, f. 1. Kvinna af Morernas folk.

MORIS, möri's, n. sing. Allmän Ljung. Erica vulgaris.

MORKULLA, f. 1. 1) Fågel af Vadarne, stor som en höna, hufvudet baktilt svart med tre rost-grå tvärbånd, öfra kroppsdelen vitaaktiga, de nedra tecknade med bruna krokiga tvärstreck. *Scelopax rusticola*. — 2) (fig. fam.) Glädjeflicka.

MORKULLSTRECK, n. 3. Ställe, der morkullorna vanligtvis på aftnarna flyga fram och tillbaka.

MORLA, mårla, v. impers. 1. Sägdes om en egen känsla liksom af någonting krypande, som man stundom erfar i lemmarna. *Det m-r i benen, i foten*. — *Morlande*, n. 4.

MORLOKEN, mörlökann, a. 2. neutr. — *el.* (fam.) Se *Modstulen*.

MORMESSA, mårma'ssa, f. 1. Fordom en af de större kyrkofesterna, såsom antagen att vara J. Mariæ födelsedag. Är i almanackan upptagen under d. 8 Sept.

MORMODER eller **MORMOR**, mörrmorr eller mörrmorr, f. 3. pl. — *mödrar*. Moders moder. — *Heter i äldre lagspråket Modermoder*.

MORNA SIG, se *Morgna sig*.

MOROT, mörot, f. 3. pl. — *rötter*. (ursprungl. *Morrot*, af *Mor*, III) Den i odladt tillstånd söta, välsmakliga, ljusröda eller gula roten af: *MOROTSÖRT*, f. 3. Tvåårig växt af de Parasollblommige, hvars välsmakliga rot är allmänt känd. *Daucus Carota*.

MOROTFLUGA, f. 1. Liten insekt, som lägger sina ägg på morötter, rotvor och rapsat. *Scatophaga Rosæ*.

MOROTMASK, m. 2. Larven af Morotflugan.

MORPHEUS, mårpfeuss, nom. prop. m. (myt.) Sömnens son, drömmarnes gud.

MORR, n. sing. (fam.) Morrande.

MORRA, v. n. 1. Sägdes om det dofva, mumlande ljud, som hundar låta höra, då de blifva retade, hota att bitas, o. s. v. — *Morrande*, n. 4.

MORRHÅR, se *Murrhår*.

MORRIK, möri'k, se *Mol rik* (under *Mol*).

MORSE, mörrse, adv. (ursprungl. *Morgse*)

I m., säges i dagligt tal i st. f.: i morgons. *I går m.*, i går morgons.

MORSELL, mårssäll, m. 3. (ital. *Morsello*, sockerb.) Kaka af socker och kryddor.

MORSGRIS, mörrgr'i's, m. 2. (fam.) Det af barnen, som en mor mest älskar och klemmar med. *Mammass gosse*.

MORSK, mörrsk, a. 2. (sammandraget af *Mordisk*) Barsk, bister. Se *m. ut.* — *Morskhet*, f. 3. — *Morskt*, adv.

MORTALITET, mårttalitet, f. sing. (lat. *Mortalitas*) Dödlighet; antal af dödsfall i ett land, på en ort, inom viss tid.

MORTALITETSLISTA, mårttalitet'slista, f. 1. Förteckning på dem, som dött inom loppet af ett år, i en församling.

MORTARE, m. 3. Se *Mortel*.

MORTEL, mört'l, m. 2. pl. *mörtlar*. Ett slags cylinder- eller halbklotformigt kärl af metall, sten o. s. v., hvaruti vissa ämnen medelst stöt sönderkrossas. *Stöta peppar i en m.* Kallas i äldre språket *Mortare*.

MORTELTÖT, m. 2. Litet stångformigt redskap af metall eller sten, med eller utan klump i ändan, och som begagnas att dermed sönderstöta vissa ämnen i mortel.

MORTÅG, mörtå'g, m. sing. Ört med hvita, stundom rödletta blommor. *Polygonum viviparum*.

MOS, n. 5. 1) Mat, frukt, bär o. s. v., sönderkockt till stadgan af en gröt eller deg. Man har således Körsbärs-, Äpel-, Hallonmos, o. s. v. — 2) (apot.) Blandning af pulver med något flytande ämne, som gifver blandningen stadga af en gröt eller en deg.

MOSA SIG, v. r. 1. Antaga stadga af mos.

MOSAİK, --i'k, m. 3. (lat. *Mosaicum*) 1) Konstarbete af mångfärgade sten-, glas- eller marmorstycken, konstigt sammanlagda vid hvarandra, så att de bilda liksom en taffa. — 2) Konsten att utföra sådana arbeten. — *Ss. M-arbete, -målning*.

MOSAİKGULD, --i'kgöld, n. sing. Se *Musivguld*.

MOSAISK, --såisk, a. 2. Af Moses stiftad, inrättad, införd. *M-a religionen*. *M-a stadgar*.

MOSAND, mösänd, m. sing. Grof sand, sådan som den, hvilken finnes i moar.

MOSCHUSOXE, måskussöxe, m. 2. pl. — *oxar*. Se *Desmansöxe*.

MOSCHUSSVIN, måskuss-svi'n, n. 3. Djur af de månglöfvade, i Sydamerika, som vid svansen har en körtel, hvilken afsondrar en mystiskart olja.

MOSCOVAD, se *Mascovad*.

MOSELYN ell. blott **MOSEL**, n. sing. En sort vin ifrån trakterna vid Mosel.

MOSÉ, mösäs, nom. prop. m. 1) Namnet på Judiska religionens stiftare. *Mose böcker*, de fem första böckerna i bibeln. — 2) Ett mansnamn.

MOSIG, a. 2. 1) Som har beskafehet af mos. — 2) (fam.) Rusig. — *Mosighet*, f. 3.

MOSIPPA, f. 1. En art sippa med vackra gulröda blommor. *Anemone hepatica*.

MOSKE, mäské, m. 3. (arab. *Mesdsched*, ställe för tillbedjan) Tempel för den offentliga gudstjensten hos Turkarna.

MOSSA, f. 1. 1) Öfverdrag af mossväxter, som betäcka en jordfläck, en trädstam, en sten, mur, o. s. v. *Ell med m. beväat berg*. — 2) Samlad mängd af mossväxter, skilda från sin växtort. *Täta*

med m. — 3) Se *Mossväxt*. — *Ss.* *Mossbeväxt*. [Måssa.]

MOSSA SIG, v. r. ell. **MOSSAS**, v. d. 1. Betäckas med mossa.

MOSSE, m. 2. pl. *mossar*. Sådan mark, som utgöres af en tjock mossfall, flytande på vatten, hvilket innehålls i djupa bergs- och lerskålar. [Måssa.]

MOSSHUF, m. 2. pl. — *hufvar*. Ett mösslikt, stiftstående läckelse öfver fröredningen på mossor. [Måss-.]

MOSSHUMLA, f. 1. En insekt af Humleslägtet. *Bombus Muscorum*.

MOSSIG, a. 2. Betäckt med mossa. [Måssig.]

MOSSKAKA, f. 1. (sockerb.) Rund kaka af mjöl, socker, smör och ägg, beströdd med mandelstrimlor, pistacier och socker.

MOSSKORALL, --äll, m. 3. *M-er*, benämning på de slags koraller, som tillhöra 1:a ordningen af Djurväxterna, och till det ytre likna mossväxter.

MOSSLUPEN, a. 2. neutr. — *et*. Öfverväxt med mossa.

MOSSROS, f. 1. En art af Törnrosorna, röd eller vit, enkel eller dubbel, med mosslikt ludd på blomfodret. *Rosa centifolia muscosa*.

MOSSROT, f. 3. pl. — *rötter*. Örtslägdet *Setinum*, med hvita blomlockar.

MOSS-STJELK, m. 2. Stjeln på bladmossor.

MOSSTORF, m. sing. Den mera brunaktiga torf, som merendels ligger ofvanpå den egentliga bränntorfen, och består till största delen af opplösta växtträdar.

MOSSVÄXT, f. 3. (bot.) Liten grön växt, merendels med särskilt rot, stam, blad och fröredning.

MOSTER, möstr' o. möstr', f. 2. pl. *mostrar*. Mors system. Heter i äldre lagstil Moderssystem.

MOT, prep. Se *Emot*. Brukas i sammansättningar nästan uteslutande. Se f. 3. *Ann.* under *Emot*. — Antar äfven substantiv natur, och betyder då: a) Motvind. *Det blåser m. Få m.* — b) Motgång. *I m. och med*. *Han har fått m.* — Sammansättningarne *Mothålla, -lägga, -sparka, -sträffa, -ställa, -vänd, m. fl.*, förstås lätt af sig själva.

MOTA, v. a. 1. 1) Ställa sig emot någon, för att hindra honom att komma fram. *M. en skenande häst*. *M. fienden*, spärra vägen för honom. (Fam. talesätt) *M. Olle i grind*, förekomma ens anslag, afsigter. — 2) (fig.) Hindra fortgången af något. *M. det onda, olyckan*. *M. ens anslag*. — *Syn.* *Se Hindra*. — 3) Pösa. *M. oxar*. *M. hem boskapen ifrån betet*. — *Motande*, n. 4.

MOTARBETA, v. a. 1. Arbeta på, bemöda sig att hindra, att förekomma, att tillintetgöra. *M. någon*. *M. ens planer*. — *Syn.* *Motverka*. — *Motarbetande*, n. 4.

MOTBESKYLLNING, f. 2. Beskyllning, som göres tillbaka mot någon, af hvilken man blifvit beskyldd för något. — *Syn.* *Rekrimation*.

MOTBESÖK, n. 3. Se *Kontravisit*.

MOTBJUDANDE, a. 1. Som väcker veder- vilja. — *Syn.* *Se Vidrig*.

MOTBOK, f. 3. pl. — *böcker*. Liten bok med inbäddat papper, hvari någon viss persons kontanta uttag eller varuköp antecknas af handlande, på bruk o. s. v., och hvilken tjänar till kontroll, när vidräkning sker.

MOTBORR, m. 2. Borr, som användes till motborrning.

MOTBORRA, v. n. 1. Borra ett föremål från ena sidan till mötes emot en borring ifrån den andra, för att hindra spelkning.

MOTETT, -lätt, m. 5. (ital. *Motetto*) Ett öfver en biblisk text satt andeligt sångstycke för flera röster, vanligen utan beledsagning af instrumenter.

MOTFÖRBUND, n. 5. Förbund, ingånget emot ett annat förbund af makter.

MOTFÖRKLARING, f. 2. Förklaring, som afgifves af en part emot vederpartens förklaring.

MOTFÖRSLAG, n. 5. o. 5. Förslag af stridig syftning emot ett annat.

MOTGIFFT, n. 5. Medel, som tillintetgör verkningarna utaf ett gift.

MOTGFORD, a. 2. (fam.) Se *Vidrig*.

MOTGNIDNING, f. 2. Se *Friktion*.

MOTGÅNG, m. 2. 1) Händelse, då något går emot. *Han har haft många m-ar, mycken m.* — *Syn.* Vidriktighet, Vedervärdighet, Otur, Missöde, Olycka. — 2) Tillstånd, belägenhet, då det går emot. *Medgång ger och m. präfsar vänner. I m. låt ej motet falla.* — *Syn.* Olycka.

MOTHUGG, n. 5. Hugg, som gifves en person tillbaka.

MOTBÄRS, adv. I riktning emot håren på ett föremål. *Stryka m.*

MOTIG, a. 2. (fam.) Se *Vidrig*. — *Motighet*, f. 5.

MOTION, motschön, f. 5. (lat. *Motio*, rörelse) 1) Kroppsrörelse för helsans skull. — 2) Förslag, till öfverläggning framställt af en medlem i en rådsläpande församling. *Väcka m. om afskaffande af ett missbruk.*

MOTIONERA, motschonära, v. a. 1. Gifva kroppsrörelse. *M. en häst.* — *V. a.* Väcka förslag om något, i en rådsläpande församling. *M. en reform.* — *M. sig*, v. r. Tåga motion (hem. 1).

MOTIONÄR, motschonär, m. 5. Den, som väcker en motion (hem. 2).

MOTIV, -iv, n. 5. o. 5. (fr. *Motif*, af lat. *Movere*, röra) 1) Bevekelsegrund, skäl. — 2) (i musik) Den grundtanke, som genomgår ett tonstycke. [-if.]

MOTIVERÄ, v. a. 1. 1) Anföra skäl för. *M. ett förslag.* — 2) Vara tillräckligt skäl för. *Denna omständighet m-r ganska väl hans handlings-säll.* — 3) (estet.) Framställa de förberedande omständigheter, som gifva en naturlig förklaringsgrund åt en händelse. — *Motiverande*, n. 2. o. *Motivering*, f. 2.

MOTKARA, f. 1. Se *Kara*, f. 2.

MOTKAST, n. 5. Kast, i riktning emot ett annat.

MOTKRITIK, -ik, f. 5. Skrift, hvarigenom en kritik granskas.

MOTLIGGANDE, a. 1. Belägen midt emot. *M. stranden.*

MOTLIST, f. 5. List, hvars ändamål är att motverka en annan.

MOTORF, m. sing. Brännstoff, som finnes i moar.

MOTPART, m. 5. 1) Den, emot hvilken någon kärar eller svarar vid domstol. — *Syn.* Vederpart. — 2) (fig.) a) Den, som emot en annan förfäktar en eller flera satser, läror, påståenden, o. s. v. — b) Se *Motståndare*.

MOTPARTI, -parti, n. 5. Fiendtligt parti.

MOTPÄFVE, m. 2. pl. — *påfvar*. (hist.) Påfve, som af ett kyrkomöte under medeltiden utvaldes, oakadt redan förut, i kraft af ett föregående val, en annan satt på påfvestolen.

MOTPÅSTÄENDE, n. 4. Påstående, framställt emot ett af annan förut gjordt.

MOTRÄKNING, f. 2. Räkning, som tillbakalemnas någon, af hvilken man först fått en dylik.

MOTSATS, motsätts, m. 5. 1) (log.) Sats, som upphäver en annan. *Försvara, bevisa m-en.* — 2) Motsatt förhållande, händelse, påstående, förslag, o. s. v. *M-en inträffade. Yrka m-en. I m. till, af, tvärt emot.* — 3) Säges om person eller sak, som har helt och hållet stridiga egenskaper emot en annan. *Ludvig är råka m-en af Fredrik. Dessa två ting äro hvarandras m-er: det ena framkallar lärar, det andra skraft.* — *Syn.* Kontrast.

MOTSATT, a. 1. (egentl. part. pass. af *Motsätta*) 1) Belägen gent emot på andra sidan. *M-a stranden.* — *Syn.* Motliggande. — 2) Som är af stridig beskaffenhet i förhållande till något annat. *M-a åsigt, tänkesätt. Vara af m. tanke med någon.* — *Syn.* Stridig.

MOTSE, v. a. 2. (böjes som *Se*) 1) Tänka på något kommande. *Med glädje m-r jag den tid, då ...* — *Syn.* Blicka emot, till mötes. — 2) Förutse. *Jag m-r en snar förändring.*

MOTSIDA, f. 1. Motsatt sida. Säges både egentl. o. fig.

MOTSKRIFT, f. 5. Skrift, som går ut på att vederlägga en annan.

MOTSKÄL, n. 5. Skäl, som anföres emot ett eller flera andragna skäl. *Skäl och m.*

MOTSLUTNING, f. 2. Motliggande slutning.

MOTSOLS, adv. I riktning emot solen; från vester till öster.

MOTSPEL, n. 5. (i kortspel) *Ha starkt m.*, sitta med höga kort emot spelaren.

MOTSPELARE, m. 5. (i kortspel) En af dem, som spela emot spelaren.

MOTSPJERN, n. 5. Se *Folvspjerna*. [-spjörn.]

MOTSPJERNA, v. n. 1. Se *Spjerna* emot.

MOTSPÄNSTIG, a. 2. (egentl.: som spänner emot) Se *Motsträfvig*.

MOTSPÄNSTIGHET, f. 5. Se *Motsträfvighet*.

MOTSTRIBANDE, a. 1. o. **MOTSTRIDIG**, a. 2. Se *Stridig*.

MOTSTRIDIGHET, f. 5. Se *Stridighet*.

MOTSTRÄFVANDE, n. 4. Se *Motstånd*. — *Adj.* 1. Se *Motsträfvig*.

MOTSTRÄFVIG, a. 2. Som sträfvat emot, ej vill lyda. — *Syn.* Motspänstig, Uppstudsig. — *Motsträfvigt*, adv.

MOTSTRÄFVIGHET, f. 5. Egenskapen att vara motsträfvig. — *Syn.* Motspänstighet, Uppstudsighet.

MOTSTYCKE, n. 4. 1) (estet.) Säges om tvänne statyer, kopparstick, målningar, lika stora, men framställande två olika föremål, och som merendels hängas eller ställas midt emot hvarandra. — 2) Dikt, roman o. s. v., som skildrar en karakter, händelse m. m., hvilken framter vissa märkbara likheter med en annan förut skildrad. — 3) Säges äfv. om person eller sak, som i det närmaste liknar en annan.

MOTSTÄ, v. a. 2. (böjes som *Stå*) 1) Säges om en kropp, som icke ger vika för stöt, påtryckning af en annan kropp. *Den starka dörran motstod alla försök att slå in den.* — 2) Med framgång sätta våld emot våld, försvara sig. *En armé, som fienden icke kan m. Ett anfäll, en stormning.* — 3) (fig.) a) Sätta sig emot; ej låta sig lockas, bevakas af. *Hvem kan m. Guds vilja? M. frestelsen. Jag har ej kunnat m. hennes böner.* — b) Utan svära följer uthärda.

Hans jernnatur m-r alla strapatser. — För alla bem. säges äfv. *Stå emot.* — *Motståndende*, n. 4.

MOTSTÄENDE, a. 1. (egentl. part. pres. af *Motstå*) Som står, befines, är belägen gent emot, på andra sidan. *M. vinkel. M. sida, tabell.*

MOTSTÄND, n. 5. 1) Egenskapen hos en kropp att emotstå verkningen af en annan kropp. *Fasta, flytande kroppars m.* — 2) Hinder, svårighet. *Jag ville stöta upp porten, men fann något m.* — 3) Försvar. *Ett kraftigt, svagt m. emot fienden.* — 4) (fig.) Försök att sätta sig emot en annans planer, vilja, afsigter. *Förslaget rönt mycket m. Oakadt allt m. gick saken dock stulligen igenom. Lyda utan m.* — 5) (astr.) Se *Opposition*. — *Ss. M-skraft.*

MOTSTÄNDBARE, m. 5. En, som gör motstånd, motverkar ens planer, afsigter. Brukas både i fysisk och andlig mening. — *Syn.* Motpart, Vederpart, Antagonist, Opponent.

MOTSTÄMPEL, m. 2. pl. — *stämplar*. (tekn.) Det metallstycke, som begagnas för intryckning i stansens fördjupningar, vid pressning med stans.

MOTSTÖT, m. 2. 1) Stöt, som en stött kropp ger tillbaka. — 2) Verknigen af en stöt på motsatta sidan till den, der stöten träffat.

MOTSVARA, v. a. 1. Se *Svara* emot.

MOTSVÄRANDE, a. 1. (egentl. part. pres. af *Motsvara*) Som svarar emot: 1) Som passar till ett emot. *Den m. muttern till en skruf.* — 2) Jemngod, jemlik, öfverensstämmande. *M. ömhet, vänskap, förtroende, tacksamhet. M. känslor.*

MOTSVÄRIG, a. 2. Se *Motsvarande*.

MOTSVÄRIGHET, f. 5. Egenskapen att vara motsvärig. *Inbördes m. M. i känslor.*

MOTSÄGA, motsäga o. motsäja, v. a. 2. (böjes som *Säga*) 1) Säga motsatsen af hvad en annan sagt. *M. någon. Man m-ger honom aldrig i någonting.* — Älv. *Säga emot.* — 2) (fig.) Vara stridande emot. *Delta m-ger ej, hvad jag nyss yttrade.* — *M. sig*, v. r. Säga motsatsen af hvad man sjelf förut sagt. [-säja.]

MOTSÄGANDE, a. 1. (egentl. part. pres. af *Motsäga*) Stridig. *Ett bref af m. innehåll.* — 2) Böjd för motsägelse. *Hafva en m. karakter.* [-säjande.]

MOTSÄGARE, m. 5. (föga brukl.) En, som säger emot eller är fällen för motsägelse. [-säjare.]

MOTSÄGELSE, motsägelse o. motsäjjelse, f. 5. 1) Yttrande, som innebär motsatsen af hvad en annan yttrat. *Icke låla m-r.* — 2) Invändning. *Gör det utan m.* — *Syn.* Gensägelse, Gensäga. — 3) Stridighet. *Hans sednare bref innebär en m. af det förra.* [-säjelse.]

MOTSÄGELSEBANDA, f. sing. Fallnetet för motsägelse.

MOTSÄTTA, v. a. 2. (böjes som *Sätta*) Se *Sätta* emot. — *M. sig*, v. r. Se *Sätta* sig emot.

MOTSÄTTNING, f. 2. Handlingen, då man sätter emot eller sätter sig emot.

MOTT, mått, n. 5. (brukas helst kollektivt) 1) Ett slagte af Spindelkräken, hörande till ordningen Qualster, med flera arter, alla ganska små, bland hvilka Or. — 2) Se *Mottfly*. [Mätt.]

MOTTAGA, m. fl. Se *Emottaga*, m. fl.

MOTTELY, n. 4. Se *Klädmål*. [Mätt.]

MOTTO, måtto, n. 4. (ital.) Ställe ur en författares, begagnadt som påskrift på titelblad eller öfverskrift till en handling, ett kapitel o. s. v., för att antyda innehållet eller syftningen.

MOTTRYCK, n. 5. Tryckning tillbaka mot något tryckande.

MOTVERKA, v. a. 1. 1) Hafva stridig verkan emot. *Ett läkemedel, som m-r ett annat.* — 2) Se *Motarbata*. — *Motverkande*, n. 4.

MOTVERKAN, f. sing. 1) En kropps verkan emot verkningen af en annan. — 2) Motarbetande.

MOTVIGT, f. 5. 1) Vigt, som användes att uppväga en annan. — 2) (fig.) Hvad som tjenar till att motväga, förtaga verkningen, intrycket af något annat.

MOTVILJA, f. sing. Känsla af obehag, som person eller sak ingifver. — *Syn.* Öbenägenhet, Vedervilja, Afsky, Leda, Antipati.

MOTVILLIG, a. 2. Som byser motvilja. — *Motvillighet*, f. 5.

MOTVILKOR, n. 5. Vilkor, uppståldt emot ett annat.

MOTVIND, m. 2. Vind, som blåser emot. *Hafva m.*, äfv. (fig.) hafva motgång. — *Syn.* Motväder.

MOTVITTNE, n. 4. Vittne, som vittnar motsatsen af hvad ett annat vittnat; äfv. motparts vittne.

MOTVÄDER, n. 5. Se *Motvind*.

MOTVÄGA, v. a. 2. Verka som motvigt. Säges både i egentlig och figurlig mening. *En vigt, som m-ger en annan.* (Fig.) *M. ens inflytande.*

MOTVÄRN, n. 5. Försvar emot kroppsligt anfall. *Göra m., sätta sig till m.*, försvara sig.

MOÄR, -är, n. sing. (fr. *Moire*) Ett slags vattradt sidentyg.

MUCILAGINÖS, --- schinö's, a. 2. (fr. *Mucilageineux*, af lat. *Mucus*) Slemlig.

MUCKA, v. n. 1. (fam.) Se *Knysta*. — *Muckande*, n. 4.

MUDD, m. 2. Af ullgarn virkad betäckning för handloven, till värmens bibehållande i händerna.

MUDDER, m. 2. pl. *muddar*. (fam.) *Lustig m.*, se *Lustig*.

MUDDER, m. sing. (af *Mor*, III, 1) Groft grus och gytta; lös gytting sjöbotten.

MUDDERMASKIN, --- sch'n, m. 5. Se *Mudderverk*.

MUDDERPRÄM, m. 2. Präms med mudderverk.

MUDDERSKOPA, f. 1. Skopa, hvori vitt ett mudderverk muddar upptages ifrån sjöbotten.

MUDDERVERK, n. 5. Maskin, i platta fartyg eller prämar, medelst hvilken fartyg rensas från muddar.

MUDDRA, v. a. 2. Genom mudderverk rensa sjö- eller flodbotten ifrån muddar. — *V. n.* (sjöt.) *M. med kölen*, segla i så grundt fartyg, att kölen vidrör den lösa botten och gör vattnet grumligt. — *Muddrande*, n. 4.

MUDDRIG, a. 2. Full med muddar.

MUDDRING, f. 2. Förrättningen, då man muddrar.

MUFF, m. 2. Inuti vadderad och fodrad klädespersedel af pelsverk i form af en ihålig cylinder, som nyttjas att sticka händerna uti, för att skydda dem mot köld.

MUFFBAND, n. 5. Band, hvarmed större muffar fästas öfver axlarna eller om livet.

MUFFEL, muffl, m. 2. pl. *mufflar*. (kern.) Det rum i en proberugn, der de ämnen insätts, som skola brännas.

MUFFTI, muffti, m. (arabiskt ord, som betyder: skiljedomare) Öfverste prest och öfverdomare hos Turkarna.

MUGG, m. sing. I. Ett slags rötsår i knävecket på hästar.

MUGG, m. 2. II. Ett slags drickskärl af porslin eller stengods, cylinderformigt, utan lock.

MUGGA, f. 1. (fam.) Liten m., liten mager och ful kvinna.

MUGGA, v. n. 1. (fam.) Tugga (om gammalt tandlöst folk).

MUHAMEDAN, se *Mohammedan*.

MULA, f. 1. Bastardäsa, som har en äsna till foder och ett sto till moder.

MULA, v. n. 1. (fam.) Gö och se mulen ut.

MULATT, -ätt, m. 3. (af lat. *Mulus*) Afkomling af en Europé och en svart.

MULBETE, n. 4. 1) Bete för nötboskap och hästar. Brukas mest i lagstil. Vanligen säges Bete. — 2) Jordrymd, begagnad endast till kreatursbete.

MULBÄR, n.-5. (t. *Maulbeere*) Båret af Mulbärstradet. — *Ss. M-saft*. [Mullbär.]

MULBÄRSTRÄD, n. 5. (t. *Maulbeerbaum*) Ett trädslag, inhemskt i Asien, af hvars många arter flera odlas i Europa, för silkesodlingen. Morus. Röd m., med små, småkliga bär. M. rubra. Svart m., med svarta, ganska läckra bär. M. nigra. Se äfv. *Silkesmulbärsträd*. [Mull —.]

MULE, m. 2. pl. *mular*. 1) Den del af hufvudet på nötkreatur, som innefattar munnen och näsborrarna. — 2) (tekn.) a) Öfversta delen på ett skrufståd. — b) Den del af hanen på ett bössläs, hvaruti fintan fäst hålles.

MULEN, a. 2. neutr. — *et*. 1) Betäckt. Öfverdragen med moln. *M. himmel*. *M-et väder*, då himmelen är mulen. *Det är m-et*, himmelen är mulen. (Ordspr.) *M. morgon gör en klar dag*, morgång i början har ofta lycka till följd. — *Syn. Moln*betäckt. — 2) (fig.) Dyster till sinnes. — *Syn. Se Trumpen*. — *Mulenhel*, f. 5.

MULJERA, v. a. 1. (fr. *Mouiller*) *M. i* eller *ll*, uttala dem som lj (i franska språket).

MULKORG, m. 2. Se *Noskorg*.

MULL, f. sing. 1) Fint fördelat jord, stoftjord, vanlig matjord. — 2) Jord i allmänhet. — *Ss. M-hög, -klimp*.

MULLA SIG, v. r. 1) (om småfågel) Göra sig ett läger i mullen. — 2) (fig. fam. skämtvis) Göra sig goda dagar, gona sig.

MULLBÄRSTRÄD, se *Mulbärsträd*.

MULLBÄNK, m. 2. 1) Se *Drifbänk*. — 2) Se *Gräsbänk*. — 3) (fig. fam. skämtvis.) Tuggbuss af snus, som lägges frammanför nedra tandraden.

MULLFÖSA, f. 1. Se *Mullplog*.

MULLIG, ä. 2. (fam. skämtvis.) 1) Säges om en kvinna, som är fet och knubblig. — 2) Rusig. — *Mullighet*, f. 5.

MULLKOL, n. 5. En art Brunkol, stofformigt, lätt, från gulbrunt till svartbrunt. Den finaste delen deraf kallas Umbra.

MULLPLOG, m. 2. Åkerbruksredskap, som nyttjas för jordens jemnande.

MULLRA, v. n. 1. Säges om äskan, då hon höres bullra på långt håll. — *Mullrande*, n. 4.

MULLSKOPA, f. 1. Se *Mullplog*.

MULLSORK, m. 2. Se *Mullvad*, 2.

MULLVAD, m. 2. 1) Ett djursläkte af Gnagarnes andra ordning. Talpa. — 2) *Allmän M.*, en art af detta släkte, 3—6 tum lång, svartgrå; gräver gångar under jorden, för att söka sig föda. T. europæa. Kallas äfv. Mullvarp och Mullsork. — *Ss. M-sfälla*.

MULLVADSHÖG, m. 2. Liten jordhög, uppkastad af mullvadar vid deras grävande i jorden.

MULLVADSSYRSA, f. 1. Rätvängd insekt.

1½ tum lång, brun, med breda fötter, lika mull-

vadens; gräver sig ned i jorden och uppåter spädare växters rötter. *Gryllotalpa vulgaris*.

MULNA, v. n. o. impers. 1. Blifva mulen (både egentl. o. fig.) *Himmelen m-r. Det m-r.* (Fig.) *Hans ansigte m-de vid denna under-vältelse*.

MULOXE, m. 2. pl. — *oxar*. Bastard af äsna och buffelko.

MULTIPEL, *multl'p'*, m. 2. pl. *multiplar*. (aritm.) Tal, som jemnt innehåller andra, till ex.: 16 är en m. af 3.

MULTIPLICERA, v. a. 1. (aritm.) Addera ett tal med sig sjelft så många gånger, som ett annat gifvet tal har enheter. *M. 6 med 2*. — *Multiplicerande*, n. 4. o. *Multiplicering*, f. 2.

MULTIPLIKAND, --- äänd, m. 3. (aritm.) Det tal, som skall multipliceras med ett annat. [— *cand*.]

MULTIPLIKATION, --- tshón, f. 3. (aritm.) Förfarandet, då man multiplicerar ett tal med ett annat. [— *cation*.]

MULTIPLIKATIONS-TABELL, --- tshóns-tabél, m. 5. Tabell, som utvisar produkterna af enkla tal, multiplicerade med hvarandra. [— *cat* —.]

MULTIPLIKATOR, --- kåtarr, m. 3. (uttalas i pl. — *tórrarr*) (aritm.) Det tal, hvarmed ett annat multipliceras. [— *cator*.]

MULTNA, v. n. 1. (af gamla ordet *Mullen*, ruttvad) Genom förruttneise förvandlas till stoft. — *M-d*, part. pret. Till stoft förvandlad. Brukas stundom nästan adjektivt. — *Multnande*, n. 4.

MULTUM, *multtumm*, n. sing. I. (fr. *Molleton*, af lat. *Mollitum*) En sort klädeslikt ylleyg.

MULTUM, *multtumm*, n. sing. II. (lat. ord, som betyder: mycket) Säges skämtvis i st. f.: stora ägodelar, förmögenhet, t. ex.: *Han har m.*

MULÄSNA, f. 1. Bastardäsa, hvars far är häst och modern äsna.

MULÄSNEDRIFVARE, m. 5. En, som ansvarar muläsnor samt påstar och pådrifver dem, då de användas till varuforsling.

MUMIE, *mümie*, m. 3. På de forna Egyptiernes sätt balsameradt och torkadt lju. *Torr som en m.*, utomordentligt torr och mager.

MUMLA, v. n. 1. 1) Säges om vissa djur, då de låta höra ett doft, oredigt, ut hålligt ljud emellan tänderna, t. ex. björnar. — 2) (om meniskor) Tala sakta och otydligt emellan tänderna. *M. ell. m. fram* brukas äfven aktivt, t. ex.: *Han m-de något, men jag förstod ej, hvad det var. M. fram en hotelse*. — *Mumlande*, n. 4.

MUMMA, *mümma*, f. sing. Ett slags tjockt, sött, mycket födande dricka, som år 1492 uppfanns af *Kristian Mumme* i Braunschweig, och efter honom fått sitt namn.

MUMMEL, *mümml'*, n. sing. Mumlande.

MUMS, n. sing. (fam.) 1) Mumsande. — 2) Säges om något läckert. *Det var m., del*.

MUMSA, v. n. 1. (af *Mun*; fam.) Röra kåftarna, då man tuggar. *M. på ett stycke bröd*. — *Mumsande*, n. 4.

MUN, *müna*, m. 2. (i äldre språket och ännu i poesi *Mund*) 1) Den af begge läpparna på en meniska bildade avsigtssdel, jemte den tvärs gående spalt, som visar sig, då läpparne äro tillslutna, och hvilken, då läpparne skiljas åt, blir den ytre öppningen till munhålan. *En stor, liten, vacker; ful m. Taga något i m-nen. Föra mat till m-nen. En m. full*, så mycket som på en gång kan rymmas i munnen. *Öppna, tillsluta m-nen. Med en m.*, enhålligt. (Fig.) *Ej öppna m-nen*,

tiga stilla, ej yttra ett ord. *Hälla m-nen*, tiga. *Hälla m-nen på sig*, tiga; äfven ej svallra. *Håll m-nen på er*, tiga. *Taga någon brödet ur m-nen*, beröfva någon tillfälle att förskaffa sig sitt uppehälle. *Det vattnas honom i m-nen derefter*, han skulle gerna önska sig det. *Lägga en orden i m-nen*, förestäffa någon, hvad han skall säga. *Bruka m. på någon*, vara ovettig på honom. *Bruka m. på hvarandra*, se *Munhuggas*. *Vara stor i m.*, tala stort och bredt, i hög ton, skryta. *Hafva ful m.*, vara ful i m., vara plump i sitt tal. *Taga en ordet ur m-nen*, falla en i talet. *Det skall ej komma utom min m.*, jag skall ej nämna ett ord derom. *Det är i hvars mans m.*, alla tala derom. *Tala ur m-nen*, tala tydligt, redigt; säga rent ut. (Fam.) *Slå en i m-nen med något*, till svar på beskyllning eller vid tvist yttra något, hvaraf den, med hvilken man talar, blir vederlagd, slagen. *Smörja ell. stryka en om m-nen med något*, afspsa med fagra ord. *Tala bredvid m-nen*, säga en dumhet, tala oförsigtigt. *Ha mycket af m-nen*, vara mycket fallen för svallra. *Hafva mycket af m-nen och litet af ullen*, väl kunna prata, men ej duga till att göra något. *M-nen går på honom som en skramla*, slår aldrig igen på honom, han pratar jemt och samt, utan uppehå; är en stor pratmakare. *Rätta m-nen efter matsäcken*, se *Matsäck*. Se äfv. *Hjerter*.

— 2) Säges äfv. om motsvarande kroppsdel på djur. — 3) (fig.) Öppning, mynning. Deraf sammansättningarna *Åmun*, *Magnun*, m. fl. [Munn.]

MUNART, m. 5. Det ifrån ett allmänt tungomål i vissa enskiltheter afvikande språk, som talas af någon särskilt stam, eller i ett visst landskap, distrikt. — *Syn. Dialekt, Landskapsmål*.

MUND, se *Mun*.

MUNDERA, v. a. 1. (fr. *Monter*) Förse (soldater) med beklädnad; bekläda.

MUNDERING, f. 2. 1) Soldatbeklädnad. — 2) Stock och beslag på en bössa. — *Ss. M-spersedlar*.

MUNDUR, *munndür*, f. 5. Se *Mundering*.

MUNFISK, m. 2. (fam. skämtvis.) Slag på munnen. — *Syn. Truthuggare, Sittopp*. Slag på käften.

MUNFÖRRÄD, n. 5. o. 3. Förråd af lifsmedel. — *Syn. Proviant*.

MUNGIGA, f. 1. Ett slags litet enkelt, af menige man begagnadt musikinstrument af jern, bestående af tvenne stänger eller skänklar med en stältunga emellan, som på ett väljudande sätt vibrerar, då man, med instrumentet emellan tänderna, sätter den med fingret i rörelse, under det man andas derpå.

MUNGIPA, f. 1. Endera af munneens begge vinklar eller yttersta ändar.

MUNHARPA, f. 1. Se *Mungiga*.

MUNHUGGAS, v. d. 3. (böjes som *Hugga*) Tvista, träta med hvarandra; säga hvarandra grofheter. — *Syn. Ordvexla*.

MUNHÅLA, f. 1. Hålligheten innanför tänderna.

MUNHÄFTA, f. 1. Se *Tunghästa*.

MUNICIPAL, --- äll, a. 2. (lat. *Municipalis*) Som angår en stads styrelse. *M-a inrättningar, bestyr*.

MUNICIPALITET, --- -ét, f. 3. Stads- eller ortstyrelse.

MUNICIPALRÅD, --- ällräd, n. 3. Ledamot af ett municipallitet.

MUNITION, --- tshón, f. 3. (lat. *Munition*) Krigsförråd.

MUNK, *münnk*, m. 2. (grek. *Monachos*, af

Monos, ensam) 1) Så kallas i katolska och grekiska kyrkan en man, som dragit sig tillbaka från världen och lever i gemenskap med andra, i kloster, enligt vissa föreskrifna lefnadsregler, i andaktsöfningar, och med en bestäm klädeklädd, under en ordensförmans omedelbara styrelse. — 2) (fig. fam.) Skenhelig menniska. — 3) Ett slags fordom bruklig belägringskanon, äfv. kallad *Qvarntan*. — 4) Säges i brädspelet *Verkehen* om den, som har brickor utslagna och icke hinna komma in, innan motspelaren fått upp sina brickor till hus. — 5) Blekt ställe i tryck. — 6) Ett slags helt liten, uppöst kaka. *Jfr. Gräddmunk*. — 7) En apart. — *Ss. M-cell, -drägt, -kloster, -lik, -likt, -stånd*.

MUNKAFLE, m. 2. pl. — *kaflar*. Käfte, som lägges i munnen på någon, för att tvinga honom att tala.

MUNKAKTIG, a. 2. I skick och väsende lik en munk. — *Munkaktigt*, adv.

MUNKDIKT, f. 3. Underbar, gudlig dikt, sådan som munkarne fordom satte ihop.

MUNKEDEJA, f. 1. Öknamn, som konung Albrekt gaf drottning Margareta. *Jfr. Deja*.

MUNKGRÄL, n. sing. Pedantiska spetsfundigheter, sådana som de, med hvilka munkarne i medeltiden sysselsatte sig.

MUNKBÖPEN, m. sing. def. (föraktl.) Munkarne.

MUNKHUFVUD, n. 4. pl. — *uden*. 1) Hufvud med tonsur (se d. o.). — 2) (bot.) Se *Lejon-tand*.

MUNKHÄTTA, f. 1. Kapuschong på en munkkåpa.

MUNKKÅL, m. sing. (bot.) Se *Vattenklöfver*.

MUNKKÅPA, f. 1. Kappa, sådan som munkarne bära.

MUNKLATIN, *münnklatin*, n. sing. Dällig latin, sådan som munkarne i medeltiden talade och skrefvo. — *Syn. Kökslatin, Skomakarlatin*.

MUNKLEFNAD, m. sing. 1) Det slags lefnadssätt, som munkar föra. — 2) (fig. fam.) Se *Eremittl'*.

MUNKLEGEND, *münnklejänd*, m. 3. Se *Legend*, 1.

MUNKLIF, n. 5. Se *Munklefnad*.

MUNKLÖSS, f. pl. (bot.) Se *Hundtunga*.

MUNKOCK, m. 2. Kock, som tillreder maten för en furstlig eller högförnam taffel.

MUNKORDEN, m. 2. pl. — *ordnar*. Klosterorden endast för manliga medlemmar.

MUNKPANNA, f. 1. Flat jernpanna med små runda fördjupningar, till munkars gräddning. *Jfr. Munk*, 6.

MUNKRABARBER, *münnkrabarr'h'r*, m. sing. (bot.) Se *Patientia*.

MUNKRISTEN, m. 2. pl. — *kristna*. (fig.) Skenhelig kristen.

MUNKSAGA, f. 1. Se *Munkdiht*.

MUNKSKALLAR, m. 2. pl. (bot.) Se *Kamill-blomma*.

MUNKSKRIFT, f. sing. Se *Munkstil*.

MUNKSTIL, m. sing. Den sedan 8te seklet, genom inblandning af götiska bokstäfver och bokstafsdrag, utaf fornomerska bokstäfver bildade skrift.

MUNKTIDEN, m. sing. def. Den tid, då munkväsendet blomstrade.

MUNKVÄSENDE, n. sing. (mest i bestämd form) Allt som har sammanhang med klosterinrättningen och klosterlivet.

MUNLACK, n. 3. Se *Sigilllobat*.

MUNLAG, n. 5. Den delen af ett betsel, som har sin plats i hästens mun, och hvarmed han styres.

MUNLIM, n. sing. Ett slags lättlost lim för hopfogning af papper o. d., gjordt af vanligt draglim.

MUNLÅS, n. 3. Lås, som sättes för munnen på någon. Brukas endast i fig. mening. *Sätta m. på ell. gifva m.*, på ett eller annat sätt förmå någon att tåga med en sak.

MUNN, se *Mun*.

MUNLÄDER, n. sing. (fam.) *Hafva godt m.*, god talemått.

MUNPLADDRARE, m. 3. En, som pratar i vädret.

MUNPOMADA, f. 1. Ett slags pomada, som begagnas för spruckna läppar, att åter uppjuka dem.

MUNRÖTA, f. 1. Röta i mennens delar.

MUNSAFT, m. 3. (apot.) Läkesaft, som ej nedsväljes, utan penklas på läpparna, tungan eller den öfriga delen af munnen.

MUNSBIT, m. 2. Så mycket, som man på en gång biter af och tager i munnen. *Äta något i en m.* (Fig.) *Det är blott en m. för honom*, en obetydlighet.

MUNSJÖR, munnschör, m. 3. (förvringad af fr. *Monsieur*) Sages i föraktlig eller tillrättavissande ton till eller om någon, i samma mening som: Klippare, gynnare, gunstig herre, god junker.

MUNSJÖRSNUS, munnschörnsås, m. sing. (af *Munsjör* och tyska ordet *Schnauze*, snut, trut) Sages skämtvis i samma mening som *Munsjör*; egentl.: näsviss gunstig junker.

MUNSKOLLA, f. 1. Utslag på läpparna.

MUNSKÄNK, m. 2. Person, som vid fruckta och förnåma tafslar har uppsigt öfver druckesvarorna och besörjer allt hvad dertill hör.

MUNSPRÖT, n. 3. Se *Munträdd*.

MUNSPÄRRA, f. 1. Kramp i käften.

MUNSTYCKE, n. 4. 1) Se *Munlag*. — 2) Den del af ett blåsinstrument, som vid blåsningen hålles i munnen och hvarigenom luft intvingas uti instrumentet.

MUNSTYFF, a. 2. Se *Styfmunt*.

MUNTER, munttr, a. 2. 1) Som är vid lifvadt, upprymdt lynne. Innebär en lägre grad af Glädje. *Vara m. När han är m.*, är han ganska treflig. Sages äfven om sak, t. ex.: *M-t lynne*. m. sinnessämning. *I sina muntra är*, i sin ungdom. — Syn. Se *Gläd*. — 2) Muntrande, roande, rolig. — Syn. Se *berättelse*. *M-t gille*, kalas. — Syn. Se *Rolig*.

MUNTERGÖK, m. 2. (fam.) Munter, rolig, lustig människa. — Syn. *Munterkurre*, Lustig broder, Lustigkurre, Lustig ture.

MUNTERHET, f. 3. Munter sinnessämning. — Syn. *Glädighet*, *Godt lynne*.

MUNTERKURRE, m. 2. pl. — *kurrar*. (fam.) Se *Muntergök*.

MUNTERT, adv. På ett muntert sätt, med munterhet. *Der gick m. till*.

MUNTLIG, a. 2. Som sker med ord, genom tal, medelst användande af talemått. Brukas i motsats till *Skriftlig*. *M-a lästen*, *order*. *M-t testament*. [Mundtlig.]

MUNTLIGEN, adv. På muntligt sätt, med ord, genom tal. *Motsats*: *Skriftligen*. *M. underrätta en om något*. [Mundtlig.]

MUNTRA, v. a. 1. 1) Göra munter, försätta i munter sinnessämning. — 2) Se *Uppmuntra*.

— *M-nde*, part. akt. Brukas utvändig nästan

adjektivt i samma mening som: *Roande*, *rolig*, t. ex.: *En m. berättelse*. *M. tidsfördrif*. — *Muntrande*, n. 4.

MUNTRATION, -- tschön, f. 3. (fam. skämtv.) Muntrande tillställning, nöje; muntert tidsfördrif. — Syn. *Förlistelse*, *Rolighet*, *Nöje*.

MUNTRATIONSRAÐ, -- tschönsrå d, n. 3. (fam. skämtv.) Se *Rolighetsminister*.

MUNTRÅD, m. 2. Benämning på hvardera utaf de ledade trådar, som hafva sitt läge vid maxillerna och underläppen på insekter. Kallas äfv. *Taster*.

MUNVATTEN, n. 3. Se *Gurgelvattnet*.

MUNVIG, a. 2. (fam.) Som har god talemått, godt munläder. — *Munvigt*, adv.

MUNVIGHET, f. 3. (fam.) God talemått, godt munläder.

MUNVÄDER, n. sing. (fam.) Tomma ord utan mening eller betydelse. *Det är bara m.*

MUR, m. 2. En till viss höjd och tjocklek af sten (naturlig eller mursten), eller stundom äfven af ler uppförd vägg eller stängsel, som tjänar till att inhägnas en plats, ett rum, afstänga dem ifrån andra eller afdelas dem. *M. kring en kyrkogård*. *M-arne kring en stad*, till ett hus. (Talesätt) *Tiga som m-en*, tiga alldeles stilla, ej yppa ett ord. — Bildar åtskilliga sammansättningar, såsom: *Fästnings-*, *Stads-*, *Kyrkogårdsmur*, m. fl.

MURA, v. n. 1. Uppföra en mur. *M. före*, stänga med mur. *M. igen*, fylla med murverk, t. ex.: *M. igen ett fönster*. *M. in*, se *Imura*. *M. omkring*, omgifva med mur. *M. upp*, uppföra genom murning, t. ex.: *M. upp ett hus*; äfven förbruka till murning. — V. 3. Bygga med murverk. — *M-d*, part. pass. *M-t hus*.

MURARE, m. 3. Handverkare, hvars yrke är att mura. — Ss. *M-gesäll*, *-handverk*, *-mästare*.

MURARBETE, n. 4. Arbete, som förrättas af murare.

MURARELOD, n. 3. Lod, som vid murning till rättelse begagnas, för att få murarna lodräta.

MURARESTÄLLNING, f. 2. Byggnadsställning, som af murare begagnas.

MURBAND, n. 3. Se *Ankar*, 2.

MURBL, murbl, n. 4. Ett slags bi med violetta vingar, större än de vauliga bien; bygger i stenmurar och rösen små kupor af jord. Megachile muraria.

MURBRUK, n. sing. Af kalk, gips, ler eller andra ämnen, med sand, tegelmjöl, jernflåspån m. m. blandadt bindningsmedel, som användes vid murning att dermed fästa stenarna tillsammans, samt äfven till rappning. *Slå, ältä m.*, hopöra de till murbruk erforderliga ämnen med vatten.

MURBRUKSSLADD, m. 2. Redskap, hvarmed murbruk åltas.

MURBRÄCKA, f. 1. 1) Ett slags fordom bruklig belägringsmaskin, hvarmed murar bräcktes, bestående af en enda eller flera ekbjelkar, och i ena ändan försedd med ett bockhufvud af metall. Kallas äfven *Stormbock*. — 2) Fordom brukligt 15-pundigt artilleristykke.

MURENA, -réna, f. 1. Ett slags ål i Medelhafvet, af den vanliga ålens storlek, men marmorerad af gula, svarta och hvita fläckar; räknades af de gamla Romarne och räknas ännu för en läckerhet; dess bitt farligt. *Murena Helena*.

MURFVEL, murv, m. 2. pl. *murflar*. (fam. skämtv.) Meniska utan karakter och duglighet.

MURGRÖN, s. f. sing. oböjl. Bekant kläng-

växt med ständigt gröna blad. *Hedera Helix*. Brukas oftast kollektivt för plural.

MURGRÖNA, f. 1. Se *Murgrön*.

MURHACKA, f. 1. Se *Murhammare*.

MURHAMMARE, m. 2. pl. — *hamrar*. Ett slags hammare eller hacka, som vid murning begagnas att afhugga mursten.

MURKALK, m. sing. Sådan slags kalk, som användes till murbruk.

MURKEN, murk'n, a. 2. neutr. — *et*. Rött genom inverkan af vatten eller andra vätskor. Sages isynn. om trä, samt ben, tänder, o. d. — *Murkenhet*, f. 3.

MURKLA, murkla, f. 1. Ett slags svamp, allmänt bekant som köksväxt. *Morchella esculenta*. (Fam. skämtv.) *Han har m-lor*, har pengar.

MURKNA, v. n. 1. Blifva murken. — *Murknande*, n. 4.

MURKRONA, f. 1. Guldrona, som hos Romarne till äretecken gafs åt den, hvilken först hade bestigit muren vid en fiendtlig stads stormning.

MURMELDJUR, n. 3. Djur af Gnagarne, ej olikt en gris, med rödgrå hud, svartfläckig rygg, korta öron och svans; ligger om vintern i dyala samt dresseras att göra hvarjehanda konst. *Arctomys Marmota*.

MURNING, f. 2. Arbetet, då man murar.

MURPISKA, f. 1. Se *Murhammare*.

MURRHÅR, n. 3. De långa hår, som kattor m. fl. djur hafva på ömse sidor om munnen.

MURRUTA, f. 1. En art Länke i gamla murar och bergspringor. *Asplenium Ruta Muraria*.

MURSALT, n. sing. Kalksalt på gamla murar.

MURSAND, m. sing. Sand, som användes till murbruk.

MURSLEF, f. 2. pl. — *slevar*. Flatt, tunt, irekantigt redskap af jern med handtag, som murare begagna att slå på murbruk med.

MURSTEN, m. 2. 1) Sten, som begagnas till murning, såväl naturlig som konstgjord (murtegel). — 2) (i sing. kollektivt) En mängd sådana stenar.

MURTEGEL, n. 3. 1) Af lera formad och bränd mursten. — 2) (i sing. kollektivt) Mängd af sådana murstenar.

MURVERK, n. 3. Samteliga till; ett byggnadsverk bärande murar, hväll, m. m.

MURÖDLA, f. 1. En art ödla, omkr. 7 tum lång, ofvan grönaktig med svarta fläckar eller ränder, inuader röd eller hvittigt; uppehåller sig gern på gamla murar. *Lacerta muralis*.

MURÖRT, f. 3. En art af örtsläktet *Fänting*, på torra ställen, med purpurrodda blommor. *Gypsophila muralis*.

MUS, f. 3. pl. *möss*. (t. *Maus*) 1) Råtta, isynn. liten. Brukas numera föga, utom i vissa talesätt; i allmänhet sages: *Råtta*. *Fånga möss*. *Råttor och möss*. Se äfv. *Katt*. Bildar sammansättningen *Nåbbmus*. — S. f. 3. (skepp.) *M. på ett tåg*, ett slags knop på ett tåg, till att förekomma dess slirning. — S. f. 2. (lägt) *Qvinno-blygd*.

MUSBLACK, a. 2. Af en bleckgrå färg, liksom den, som råttor hafva. *M. häst*.

MUSCH, m. 3. (fr. *Mouche*, af lat. *Musca*, fluga) Liten svart tafldäck, hvarmed fruntimren fordom beteckte sinna i ansigtet, eller som fästes der, att förhöja hytheten af ansigtshyn. Kallas äfv. *Muschplåster*, *Skönhetsplåster*.

MUSELMAN, se *Musulman*.

MUSER, müsarr, f. 3. pl. (lat. *Muse*, från grek.) Sånggudinnorna. *De nio m-na*.

II.

MUSEUM, -séumm, n. 3. pl. *muscer*. (latinskt ord ifrån grek.) 1) Samling af natur- och konst-äster. — 2) Byggnad eller rum, hvari en sådan samling förvaras. — 3) Titel på vissa böcker och tidningar af blandadt litterärt innehåll.

MUSFRAT, n. sing. *Frat* (se d. o.), uppkommet genom rättors gnogande.

MUSICERA, v. n. 1. Utföra musik, spela på musikinstrumenter. — *Musicerande*, n. 4.

Anm. Man har på sednare tiden, mindre lyckadt, sökt återgifva ordet med: *Göra musik*, eburn detta egentligen är liktydigt med: *sätta musik*, komponera. Lämpligare vore måhända, att bilda ett således nytt ord, såsom t. ex.: *Tonleka*.

MUSIK, -f'k, f. sing. (grek. *Musiké*, egentl. hvarje sånggudinnornas konst) 1) a) Konsten att genom sammanbindning af sköna toner uttrycka känslor och själsstillstånd. *Tonkonst*. *M-en är en af de sköna konsterna*. *Lära m.* — b) Denna konst såsom vetenskap betraktad, eller läran om tonerna med afseende å melodi, rytm och harmoni. *Tonlära*, *Tonvetenskap*. *Förstå sig på m.* *Han känner m-en i grund*. — 2) Äster af denna konst. *Vacker m.* *Sälla m.*, uppfinna och på noter öfverflytta ett eller flera tonstycken. *Sätta m. till verser*, till en opera. *Den franska, italienska m-en*, de tonstycken, som af franska, italienska tonsättare blifvit frambragta. — Bildar sammansättningarna *Krigs-*, *Kyrko-*, *Konsert-*, *Opera-*, *Dansmusik*, m. fl. — 3) Utförande af tonstycken. *Utföra m.* *Blifva undfågnad med en vacker m.* *Höra m.* — Torde kunna återgifvas med *Tonspel*, *Tonlek*. — Hit höra sammansättningarna *Tafel-*, *Alton-*, *Bröllopsmusik*. — 4) Sällskap af tonkonstnärer, som vanligen utföra musik tillsammans. *Gardesregementena ha god m.*, skickliga musikanter. — 5) (fig.) Sages om vissa behagliga eller obehagliga toner. *Hennes röst är en ljuf m.* (Iron.) *Gossen föll på näsan, och det blef m. af, skall man tro*. — Hit hörer sammansättningen *Kattmusik*. — Ss. *M-fest*, *-lärare*, *-skola*.

MUSIKALIER, -- äliärr, s. 3. pl. Se *Musiknoter*. [— calier.]

MUSIKALISK, a. 2. 1) Som tillhör eller har afseende på tonkonsten. *M-t instrument*, se *Musikinstrument*. *M. akadem*, offentlig högre undervisningsanstalt i tonkonsten. *M-t öra*, fint öra, som förstår att uppfatta musik. — 2) Som älskar och utöfvar tonkonsten. *Man är i detta hus mycket m.* — 3) Välljudande. *Den sorlande bäckens m-a [jud]*. [— calisk.]

MUSIKALISKT, adv. 1) På ett sätt, som röjer kännedom i tonkonsten. *Tala mycket m.* — 2) På ett välljudande sätt. *Det låter m.* [— caliskt.]

MUSIKANT, -- änt, m. 3. En, som idkar tonkonsten blott såsom handverk, utan högre färdighet eller insigt i dess grunder. *Spelman*. [— cant.]

MUSIKDIREKTÖR, musikdiräktör, m. 3. Anförare för ett sällskap tonspelare. [— directeur.]

MUSIKNOTER, -f'knötärr, f. 3. pl. Se *Noter*.

MUSIKUS, musikuss, m. pl. *musici*. En, som idkar musik såsom skön konst, vare sig i egenkap af tonsättare eller tonspelare. *Tonkonstnär*. [— musicus.]

MUSIVARBETE, -f'v ---, n. 4. Se *Mosaik*.

MUSIVGULD, -f'vgüld, n. sing. (på latin: *aurum musivum* ell. *a. mosaicum*) Blandning af svafvel, tenn, quicksilfver och sämliak, som

nyttjas att gifva hvarjehanda saker, t. ex. byster, ett guldlikt utseende. [Musif-, Mussiv-].

MUSIVSILFVER, -f'v-- , n. sing. (på latin: *argentum musicum*) Blandning af lika delar tenn, vismuth och quicksilfver, som brukas till målning eller skrifning. [Musif-, Mussiv-]

MUSKAT, -ät, m. sing. oböjl. Se *Muskatvin*. [Muscat-]

MUSKATDRUFVA, -ådruva, f. 1. Vindrufva, som ger muskatvin.

MUSKATELL, -täll, m. sing. oböjl. En sort vin, som till smaken har mycken likhet med muskat. [Musca-]

MUSKATPÄRON, -äpärån, n. 3. En sort päron med lukt af mysk. [Muscat-]

MUSKATVIN, -ätv'n, n. 3. Benämning på flera söta franska och italienska viner. [Muscat-]

MUSKEDUNDER, muskedund'r, m. 3. Kort studsare (ett slags bössa).

MUSKEL, musk'l, m. 3. pl. *muskler*. (lat. *Musculus*, egentl. liten råta) Knippe af köttfibrer, fastad medelst senor vid ben eller brosk. *Muskelnerna utgöra kroppens kött*.

MUSKELBYGGNAD, musk'l-- , m. 3. Se *Muskelsystem*.

MUSKELHINNA, f. 1. (anat.) En hinna i magen, bestående af kötttrådar, och som befördrar tarmarnes krälände rörelse.

MUSKELKRAFT, f. sing. Den del af lifskraften, som yttar sig genom musklerna.

MUSKELSTARK, a. 2. Som har starka muskler.

MUSKELSYSTEM, musk'lsystäm, n. 3. Sammanhanget af en kropps samliga muskler.

MUSKET, se *Musköt*.

MUSKETERÄRE, m. 3. **MUSKETÄR** eller (numera brukligare) **MUSKETÖR**, muskötör, m. 3. 1) Infanterist, beväpnad med musköt. — 2) (ford.) Kavallerist, som tillhörde en afdelning af franska konungens lif- och husstrupper. *De tre Musketörerna*. [Musque-]

MUSKIT, -k'it, m. 3. (sp. *Mosquito*) Ett slags ganska plågsam mygg i de heta länderna. [Musquit, Mosquit.]

MUSKOTT, müs-skött, n. 3. Den som krydda använda kärnan af muskotnöten. [Muskot.]

MUSKOTTBLOMMA, muskötblomma, f. 1. Den nättika blinnan, som omgifver muskotnöten och äfven begagnas som krydda. [Muskot-]

MUSKOTTNÖT, musköt'nöt, f. 3. pl. — *nötter*. Nöten i musköt-trädets frukt. [Muskot-]

MUSKOTT-TRÄD, musköt-träd, n. 3. Träd af Lagerfamiljen, på Moluckiska öarna, med en frukt, stor som ett äple. Jfr. *Muskotnöt*. *Myristica moschata*.

MUSKULÖS, --ös, a. 2. 1) Full af muskler. — 2) Se *Muskelstark*.

MUSKUS, muskuss, m. sing. Se *Mysk*.

MUSKUSDJUR, MUSKUSÖXE, se *Myskdjur*.

Myskoze.

MUSKÖT, muschött, m. 3. (fr. *Mousquet*) Soldatbössa. — Ss. *M-eld*, -kula, -skott.

MUSKÖTERIELD, muschöteriöld, m. sing. Gevärseld.

MUSSLA, se *Myssla*.

MUSRUMPA, f. 1. Liten ört med bar, enblommig stängel. *Myosurus minimus*.

MUSSELFÄRG, m. 3. Saftfärg i musselskal (såsom t. ex. i simplare färglädor).

MUSSELGULD, n. sing. Med honung rifvet bladguld, förvaradt i musselskal uti färglädor, till färgläggning.

MUSSELIN, --lin ell. musslin, n. sing. En

sort fin, halt genomskinlig bomullsväfnad. Har sitt namn af staden Mossul, der det först väfdes. Kallas äfv. *Nättelduk*.

MUSSELJORD, f. sing. Grus af i jorden inbäddade musselskal, som användes till gödning.

MUSSELKALK, m. sing. Ett slags grå kalksten.

MUSSELMARMOR, m. sing. Marmor, hvarti fossila musslor inochållas.

MUSSELSÄND, m. sing. Söndersmälad musselesandsten.

MUSSELSÄNDSTEN, m. sing. Sandsten med petrifikater af skaljur och hajfsaktänder.

MUSSELSILFVER, n. sing. Med honung rifvet bladsilfver, förvaradt i musselskal uti färglädor till färgläggning.

MUSSELSKAL, n. 3. Den benhårda beklädnad, som musseldjurens hafva.

MUSSERA, v. n. 1. (fr. *Mousser*) Skumma sig, fradgas.

MUSSLA, f. 1. 1) Hufvudlöst blötdjur, hvars mantel är försedd med två skal. — 2) Se *Musselskal*.

MUSSLA, v. a. Se *Myssla*.

MUST, f. sing. 1) Den ur vissa bär och frukter utpressade saft, innan den genom jäsnung förvandlats till vin, t. ex.: *Druf-, Äple-, Päronmust*. — 2) Den närande saften, vätskan i ett ämne.

Koka m-en ur kött. *Jordens m.* — 3) (fig.) Det bästa, hufvudsakligaste, viktigaste af något. *Draga ut m-en af en bok*. — *Syn.* Saft, Kärna, Qvintessens.

MUSTASCH, -äsch, m. 3. (fr. *Moustache*, af grek. *Mustax*) Skägg på öfverläppen. *Bruka m-er*. *Stryka upp m-erna*. [Mustache.]

MUSTASCHERAD, a. 1. Som bär mustascher. *En m. gesäll*.

MUSTIG, a. 2. 1) Som har must. Säges ej om bär och frukt. *M. jord*. *M. mat*. — 2) (fig.) a) Full af kraft, kärnfull, eftertrycklig, dugtig. *En m. stil*. *M-t svar*, skarpt, hvasst, bitande. (Fam.) *Han fick sina m-a slängar*. — b) (fam.) Grof, plump. *En m. historia*. *M-a saker*, grofheter.

MUSTIGHET, f. 3. Egenskapen att vara mustig (se d. o.) *M-er*, grofheter, onständiga ord och uttåelser.

MUSTIGT, adv. (fig.) Dugtigt, eftertryckligt, skarpt. *Ljuga m. Svara m.*

MUSTÖRNE, müs-törne, n. sing. En buskart. *Ruscus aculeatus*.

MUSULMAN, müsullmänn, m. 3. (arab. *Muslim*, pl. *muslimin*; pers. *Musulman*, rättrogen) En Mohammedanska religionens beklännare.

MUSART, müsärt, f. 3. Se *Tranärt*.

MUSÖRON, n. 4. pl. Örtens *Hieracium Pileolla* med halvgula blommor, under i kanten röda, bladen häriga och under hvita.

MUTA, v. a. 1. Genom penningar, gåfvor, löften förmå någon att döma orätt, bära falskt vittnesbörd, förtiga något som borde yppas, o. s. v. *M. domare vittne*. — *M. ned*, genom mutor nedlysta. *M. ned en sak*. — *Mutande*, n. 4.

MUTA, f. 1. (ursprungl. Gåfva) Skänk eller gåfva, som gifves, för att muta någon. Brukas mest i plural. *Taga mutor*, låta muta sig.

MUTA, v. a. 1. *M. in*, utverka sig vederbörlig tillåtelse att få upptaga och bearbeta en grufva. Äfv. *Imuta*.

MUTKOLF, m. 2. pl. — *kolfvar*. (fam.) En, som tar mutor.

MUTSEDEL, m. 2. pl. — *sedlar*. Af veder-

börande myndighet utfärdad tillåtelse att upptaga och bearbeta en ny grufva eller malmgång.

MUTTER, se *Skrufmutter*.

MUTTRA, v. n. 1. (fam.) Se *Grumsa*.

MYCKEN, a. 2. neutr. — *et*. (i best. form: *den, det myckna*; har för plural: *många*) Stor till antal, mått, värde, o. s. v. *M-et folk*. *M-n tid*. *M-et regn*. *M-n säd*, spannmål. *M-n egendom*. *M-n möda*, kostnad. Säges äfven i andlig mening, t. ex.: *M-et förstånd*. *M-n fåfänga*, *lärdom*, *skicklighet*, *hög lust*. — Neutrum *Mycket* brukas ofta substantivt, t. ex.: *Der m-et är, kommer mera till*. (Ordspr.) *M-et blir allt och litet räcker till*, ett stort förråd blir snart slut, om man misshushållar, hvaremot litet räcker länge, om man hushållar dermod. *Hafva m-et att säga*, hafva mycket anseende. *Det är m-et, det vill m-et säga*, är betydande, anseeligt. *Det är m-et sagt*, låter nog öfverdrifvet. *Det kostar så och så m-et*. *Ej hälften så m-et*. *Så m-et jag vet*, efter allt hvad jag vet. *Så m-et du vet det*, en annan gång småtler det, på det du må veta det, vill jag säga dig förut, att... *Han gjorde så m-et, att det blef ingenting af*, han ställde så till, lagade så, att... *Taga lika m-et af hvardera*. *Lika m-et*, lika godt, se *Lika*.

MYCKENHET, f. 3. 1) Säges i fråga om det större eller mindre af en sak, som kan mätas eller räknas, som kan ökas eller minskas. Sammanställs endast med sådana adjektiver, som antyda något mycket, t. ex.: *En stor, betydande, ofantlig m. säd, folk*, hvaremot man ej kan säga: *En liten, ringa, medelmättig m.* — 2) Stort antal, stor mängd. *En m. folk*, *gräshoppor*. *Gifva vika för m-en*. *I m.*, i stor mängd. — *Syn.* *Mängd*.

Anm. Skillnaden emellan *Myckenhet* och *Mängd* är den, att *Myckenhet* säges både om det, som kan räknas och mätas, men *Mängd* egentligen icke om annat än det, som kan räknas, ehuru denna skillnad sällan strängt iakttages.

MYCKET, adv. 1) Utmärker i förening med substantiver, betydlig myckenhet, mängd. *M. penningar*. *M. nöjen*. — 2) I hög grad, ganska. *M. lärd*. *M. lyckligare*. *M. vackert väder*. *Tala m.* *Dricka m.* *Han snusar m. starkt*. *Jag fögnar mig m. derdt*. *Äta för m.* *M. för stor*, för liten. *M. mer, mindre*. *Så m. bättre, värre, mindre, mer*, dess bättre o. s. v. *Så m. mer som...*, desto mer som... — *Syn.* I hög grad, Betydligt, Anseeligt, Dugtigt, Mäktigt, Värdeliga, Svåra, Öfvermåttan, Groft, Hederligt, Högt, Långt, Fast, Hundskt, Oskälligt, Obeskrifligt, Örghördt, Ofantligt, Ofatt, Ogemligt, Ogrundligt, Öbarmhertigt, Okristligt, Onaturligt, Skamlöst. Se äfv. *Ganska*.

MYGG ell. **MYGGA**, f. 1. Ett släkte af tvåvingade insekter med lång, rak sugmun, hvormed de kunna sticka, för att sedan suga blod. *Culex*. (Ordstäfve) *Sila m.* och *svälja kameler*, fasta sig vid småsaker, men låta de viktigare passera; äfv. spara i smått och stösa i stort. — Ss. *Myggbett*, -biten, -sting, -stungen, -svärm.

MYGGDANS, m. 2. Svärm af mygg i luften, på ett ställe.

MYGGNAT, ell. **MYGGTJÄLL**, n. 3. 1) Nät till afhällande af mygg. — 2) Ett svampsläkte. *Cribraria*.

MYIOLOGI, myjälåji, f. 3. (från grek.) Lära om flugorna.

MYLADY, mil'ädi, f. pl. — *ladies*. (eng.) Säges i tilltal till en Lady, och betyder egentl.: min fru!

MYLLA, f. sing. Den öfversta, nästan allmänt utbredda betäckningen på vår jord, utgörande en lösare blandning af upplösta ämnen ur alla tre naturens riken. — *Syn.* Åkerjord, Matjord.

MYLLA, v. a. 1. *M. jorden*, göra den lucker. *M. ned*, se *Nedmylla*. — *M. sig*, v. r. Sönderfalla, förvandlas till mylla; blifva lucker.

MYLLIG, a. 2. *M. jord*, lös, lucker. — *Myllighet*, f. 3.

MYLORD, mil'ärd, pl. *mylords*. Engelskt ord, som betyder: min herre, och säges i tilltal till Lorder.

MYND, m. 3. (gam.) Figur, skapnad. Säges numera endast i fråga om runor. Deraf sammansättningen Runmynd.

MYNDIG, a. 2. (af gamla ordet *Mund*, förmynderskap) 1) Som enligt lag äger att sjelf sköta sin egendom. *M. är den man, som fyllt tjugu-ett år, och hearje qvinn, som blifvit ehka*. *Han är ännu icke m.* *Blifva m.* *Förklara någon för m.* — Man säger äfven: *M. ålder*, *m-a år*, t. ex.: *Komma till m. ålder*, blifva myndig. — *Syn.* Majorenn. — 2) Som har mycket anseende, mycken betydighet, mycket att säga. *En m. man*. — Brukas någon gång äfv. substantivt, t. ex.: *De m-e i landet*. — *Syn.* Mäktig, Ansedd, Inflytelserik, Stor. — 3) Säges om den, som gör anspråk på, att allt skall gå efter dess vilja, och som på ett stolt och befälande sätt bemöter andra. *En m. och befälande man*. — Bildar sammansättningen Grötmyndig. — 4) Som uttrycker, röjer en dylik sinnesart, vana. *Tala i m. ton*.

MYNDIGHET, f. 3. 1) a) Laga rättighet att sjelf få sköta sin egendom. — b) Myndig ålder. *Komma till m.* — *Syn.* Majorennitet. — 2) Mäkt, *Visa sin m.* *Göra något af egen m.*, egenmäktigt. *Taga sig för stor m.*, tillvala sig för mycken mäkt. *Full m.*, full rättighet att göra och låta. *Gifva full m.*, se *Befullmäktiga*. — *Syn.* Auktoritet. — 3) Myndigt sätt, skick, väsende; myndig ton. *Med m. befälla*. *Hans m. är odräglig*. — Ss. *M-stillstånd*.

MYNDIGT, adv. Med myndighet, i myndig ton. *Tala m.*

MYNDLING, m. 2. En, som står under någons förmynderskap. — *Syn.* Pupill.

MYNNA, v. n. 1. (af *Mun*) Hafva öppning, utgång åt ett visst håll. Säges om vattendrag, ådror, gator, o. s. v.

MYNNING, f. 2. (af *Mun*) Öppning, utlopp. *M-en af en flod*, på en kanon, ett blåsinstrument, af ett eldsprutande berg.

MYNT, n. 3. (lat. *Moneta*) 1) (med plural) Med stämpel försett metallstycke af bestämd storlek och halt, tjänande till bytesmedel emot varor. *Klingande m.*, af ädel metall. Se äfv. *Räkne-mynt*. *Ett klippt m.* (kollektivt i sing.) *Smått m.*, se *Skiljemynt*. — Bildar sammansättningarna *Guld-, Silfver-, Kopparmynt*, m. fl. — *Syn.* Myntstycke. — 2) (i sing. kollektivt) Allt hvad som är bestämdt att tjena till bytesmedel emot varor. *Hos vissa negerfolk nyttjas musslor som m. Fingradt m.*, se *Räkne-mynt*. *Godt, dåligt m.* *Falskt m.* *Gångbart m.* *Hafva godt om m.*, god tillgång på penningar. Se *Betöla*. — Ingår i sammansättningen *Pappersmynt*. — *Syn.* Penningar. — 3) Se *Myntverk*. *M-et*, staten tillhörigt hus-eller inrättning, der mynt slås. — Ss. *M-beskrifning*, *-förfalskare*, *-förfalskning*, *-förändring*, *-samlare*, *-sort*.

MYNTA, f. 1. Ett arttrikt, aromatiskt örtsläkte. *Menta*. Se vidare *Krusmynta*, *Peppar-Läng-*, *Horsmynta*.
MYNTA, v. a. 1. Slå mynt af en metall. *M. guld, silfver*. — *M-d*, part. pass. *M-dt guld, silfver*. *M. ut*, se *Utmynta*. — *Myntande*, n. 2.
MYNTARE, m. 3. En, som slår mynt; arbetare vid ett myntverk.
MYNTARELÖN, f. 3. Se *Slagskatt*.
MYNTBESTÄMNING, f. 2. Bestämning af ett gångbart mynts värde i handel ochandel.
MYNTBETJENING, f. 2. Tjenstemän vid Myntverket.
MYNTDIREKTÖR, myndiräktör, m. 3. Embetsman, som har öfveruppsigten öfver myntverket och är tillika chef för kontrollverket.
MYNTFIL, m. 2. Ett slags fil, som begagnas vid myntning.
MYNTFOT, m. sing. Det af regeringen stadgade förhållandet af skrot och korn i det gångbara myntet.
MYNTHÄMMARE, m. 2. pl. — *hamrar*. Tung hämmare, som begagnas vid prägling med slagverk.
MYNTHUS, n. 3. Hus, der mynt slås. I bestämd form säges äfv. blott *Myntet*.
MYNTKABINETT, --- nätt, n. 5. o. 3. Ställe, rum, der en myntsamling förvaras. [-cabinet.]
MYNTKAMERERARE, m. 3. Tjensteman, som bestrider kassörsbefattningen vid mynt- och kontrollverket.
MYNTKLIPPARE, m. 3. En, som olöfogen klipper guld- eller silfvermynt i kanten.
MYNTKLIPNING, f. 2. Guld- och silfvermynts olöfoga klippning i kanten.
MYNTKNEKT, m. 2. Arbetare, som styr press-svängeln vid ett myntverk.
MYNTKONST, f. sing. Konsten att slå mynt.
MYNTKUNSKAP, f. 3. Se *Myntvetenskap*.
MYNTKÄNNARE, m. 3. En, som känner alla slags äldre och nyare mynt.
MYNTLAG, m. 2. Lag, efter hvilken mynten i ett land utpräglas.
MYNTMÄSTARE, m. 3. Den, som vid ett myntverk besörjer all prägling af guld, silfver och koppar, äfvensom skedning samt testning af de ädla metallerna, då sådant erfordras.
MYNTNING, f. 2. Slagning af mynt. *Falsk m.*, slagning af falskt mynt.
MYNTNINGSMASKIN, --- schin, m. 3. Mechanisk inrättning för prägling af mynt.
MYNTNINGSSORT, m. 3. Ort, stad, der mynt slås.
MYNTORDNING, f. 2. Stadgande rörande värdet af i ett land gångbara mynt.
MYNTPLATT eller **MYNTPLANTS**, m. 2. Medelst myntsex ur en metalliska uthugget, ojusterat och oprägladt mynt.
MYNTPRESS, m. 2. En lodrät skruf, som vid ett myntverk nedtrycker en i stål graverad stamp emot myntplattan och sålunda tillvägabringer präglingen. Kallas äfv. Prägelverk.
MYNTPROBERARE, m. 3. Tjensteman vid ett myntverk, som undersöker halten af allt till myntet inkommande guld och silfver, äfvensom till myntningssmältningarna, innan de utgutas, samt de färdiga mynten, innan de få utlemnas ifrån myntet.
MYNTPROBERING, f. 2. De färdigslagna myntens probering vid ett myntverk.
MYNTPRÄGEL, m. 2. pl. — *präglar*. Bilden och inskriften på ett mynt. [-pregel.]
MYNTREGAL, --- äll, m. 3. Den lagliga be-

stämningen af förhållandet emellan ett mynts inre värde och dess genom prägen åsatta.
MYNTRÄTTIGHET, f. 3. Rättighet att slå mynt.
MYNTSAMLING, f. 2. Samling af alla slags äldre och nyare mynt.
MYNTSAX, f. 2. En stamp, som af maskineriet i ett myntverk tryckes emot ett efter myntets storlek afpassadt hål, öfver hvilket metallskenan ligger.
MYNTSKÄFT, m. 3. Se *Slagskatt*.
MYNTSTAD, m. 3. pl. — *städer*. Stad, som har rättighet att slå mynt.
MYNTSIVYCKE, n. 2. Se *Mynt*, 1. o. *Mynt-platt*.
MYNTSTÄLLE, n. 4. Se *Myntort*.
MYNTSTÄMPEL, m. 2. pl. — *stämplar*. Stämpel, hvarmed prägel på mynt åstadkommes.
MYNTTECKEN, n. 3. Ett slags nödmynt, som präglades mot slutet af konung Carl XII:s regering.
MYNTVERK, n. 3. 4) Offentlig anstalt för mynts utprägling af dertill bestämd metall. — 2) Se *Myntväsende*.
MYNTVETENSKAP, f. sing. Vetenskap, som innefattar alla för myntväsendet erforderliga kunskaper.
MYNTVIGT, f. 3. Det slags vigt, som begagnas för vägning af mynt.
MYNTVÄG, f. 2. Väg, hvarpå mynt vägas.
MYNTVÄRDE, n. 4. Ett mynts värde, vare sig inre (verkligt), åsatt eller gångbart.
MYNTVÄSENDE ell. **MYNTVÄSEN**, n. sing. Allt hvad som angår de gångbara mynten och myntningen i ett land.
MYR, m. 2. ell. **MYRA**, f. 1. I. (af *Mor*) Mosse, som sjunkit genom vattnets afflopp och hyllar på gytja, vår och höst öfversvämmad, men om sommaren torr. *Myror bära både gräs och buskar*.
MYRA, f. 1. II. Allmänt bekant insektslägte af Steklärna. *Hvit M.*, se *Termit*. Se f. ö. *Eller-*, *Slack-*, *Flyg-*, *Häst-*, *Svartmyra*. (Fig. fam.) *Sätta en myror i hufvudet*, förorsaka en bekymmer. *Hafva myror i hufvudet*, mycket att fundera, grubbla på.
MYRBAD, n. 5. Ett slags bad, då en påse med myror kokas i badvattnet och qvarligger i detsamma under badningen.
MYRBJÖRK, f. 2. En art björk, i kärr och stora myror, en låg buske med små runda löf. *Betula nana*. Kallas äfv. *Fredagsbjörk*, *Fjällrapa*.
MYRBJÖRN, m. 2. Se *Myrslok*.
MYRBÄR, n. 3. Se *Tranbär*.
MYRDON, n. 3. Se *Ängull*.
MYRGRAN, f. 2. En art lågväxt gran, som växer i kärr och myror.
MYRIAD, --- äd, m. 3. (från grek.) 1) Antal af 10,000. — 2) (fig.) Otalig mängd.
MYRJERN, n. sing. Se *Osmundsjern*.
MYRJORD, f. sing. Sådän jord, som finnes i myror (I), gyttejord.
MYRKÖTT, m. 2. Ett af Trögdjuren, utan tänder och yttre öron, med lång, höjlig kropp, som kan sammanrullas likt igelkottens, och be-täckt med stora spetsiga fjäll, liggande öfver hvarandra som fjällen på en talkotte; gräfer med sina långa och krokiga klor i myrstackar, hvilkas invånare utgöra dess egentliga föda. *Manis*.
MYRKULLA, f. 1. Se *Ängull*.
MYRKUNJ, m. 2. Se *Kungsspira*.
MYRLEJON, n. 3. Insekt af Sländorna, öfver

2. tum lång; gräfer trattlika propar i sand, och fångar der myror och andra insekter. *Myrmeleon formicarium*. Kallas äfv. *Sandpill*.
MYRMALM, m. 3. Ett slags jernmalm, bestående af jernoxidhydrat, och som träffas på bottnen af myror. Kallas äfv. *Örke*.
MYRMIDON, myrrimidon, m. 3. 1) Pysling. — 2) Liten inbilsk person.
Anm. Myrmidonerna voro egentligen en lågväxt folkstam i Thessalien.
MYROLJA, f. 1. Olja, som erhålles genom utpressning af den, efter distillation af myror, qvarblifna återstoden.
MYRRHA, myrra, f. sing. Välluktande kåda, som utflyter ur Myrrhaträdet.
MYRRHATRÄD, n. 3. Ett trädslag i Abyssinien och Arabien af fam. *Therebinthaceae*. *Balsamodendron Myrrha*.
MYRSLOK, m. 2. Ett landöst Trögdjur, med lång nos, små läppar och ganska lång tunga. *Myrmecophaga*.
MYRSTACK, m. 2. Hög af jord, barr, löf, stöcker, strå, småsten o. s. v., der ett samhälle af myror har sin boning.
MYRSTUT, m. 2. Se *Strätta*.
MYRSYRA, f. 1. (kem.) Ett slags egen syra, som finnes hos myror.
MYRTEN, myrt'n, m. 2. pl. *myrtnar* 1) En i södra Europa inhemska, alltid grönskande buske, af hvars qvistar slätas brudkransar m. m.; odlas hos oss såsom krukväxt. *Myrtus communis*. — *Ss. M-buske*.
MYRTORF, m. sing. Se *Dytorf*.
MYRÄGG, n. 3. Larf af en myra.
MYRÄNG, f. 2. Se *Kärräng*.
MYRÄTTIKA, f. sing. Ett slags rättika, som erhålles genom kokning af myror.
MYSA, v. n. 2. Vänligt, fryntligt smäle. *M. dt någon*. *M. på mun åt något*. — *Syn. Le, Småte*. — *Mysande*, n. 4. o. *Mysning*, f. 2.
MYSK, n. sing. Ett fettaktigt, mörkbrunt, starkt luktande ämne, som innehålles i en pung nära naveln hos Myskdjuret. Skrifves äfv. *Muskus*. — *Ss. M-artad, -doftande, -färg, -lukt*.
MYSKA, f. 1. Se *Myskemadra*.
MYSKDJUR, n. 3. Idistande djur i Asiens högländer, likt en råbock, men utan horn; har deremot två långa betar i öfre kaken. Lemnar det ämne, som kallas *Musk*. *Moschus moschiferus*. — Skrifves äfven *Muskusdjur*, *Moschusdjur*.
MYSKEGRÄS, n. 3. Se *Luktgräs*.
MYSKEMADRA, f. 1. Örtan *Asperula odorata*, med hvita, välluktande blommor.
MYSKERA, v. a. 1. Göra välluktande med mysk.
MYSKOXE, m. 2. pl. — *oxar*. Se *Desmansoxe*.
MYSSA, se *Hössa*.
MYSSLA, v. n. 1. (fam.) Hemligen undandölja något. *M. tjufunge*, ett sällskapsspel.
MYSTER, -stär, m. 3. (fr. *Mystère*, af grek. *Mysterion*) 1) Hemlighet. — 2) Religionshemlighet.
MYSTERIER, mysteriär, m. 3. pl. 1) Ett slags hemlig gudstjänst eller religiös ordensförening hos de Gamle, som ursprungligen hade för ändamål att bibringa ett sant begrepp om gudomligheten. — 2) Sånger, som sjöngos af korsfararna på deras tåg. — 3) Ett slags andliga skådespel af bibliskt innehåll, fordom i Tyskland och

Frankrike. — 4) För mängden obekanta tidsförhållanden, helst i sedigt afseende. *Stockholms M.*
MYSTERIÖS, --- ös, a. 2. Hemlighetsfull; sluten, inbunden.
MYSTICISM, --- cism, m. sing. 1) Den förvillelse i den religiösa känslan, till följe hvaraf människan inbillar sig kunna antingen genom yttre eller inre sinnet åstadå det gudomliga, som hon endast i tron förmår fatta, och bemödar sig att inträda i närmare förbindelse med den öfversinliga världen. — 2) Rådande bøjelse dertill.
MYSTIFIERA, v. a. 1. Missbruka en persons lättrohet, för att roa sig på dess bekostnad; drifva med någon.
MYSTIFIKATION, --- tichon, f. 3. Missbrukande af en persons lättrohet, för att roa sig på dess bekostnad; drift. [-cation.]
MYSTIK, -ik, f. 3. Bemödandet att genom inre åskådning fatta det öfversinliga, som ej kan fattas med förståndet och är en hemlighet för spekulatioen.
MYSTIKER, mystick'r, m. 3. En, som söker att genom inre åskådning fatta det för förståndet ofattliga öfversinliga.
MYSTISK, a. 2. 1) Hemlighetsfull, dunkel, oförklarlig. — 2) Säges äfv. om det, som har afscende på Mystik och Mysticism.
MYT, m. 3. (grek. *Mythos*) 1) Berättelse om någon af de Gamles gudar och sagoheltar. *Gudasaga*, *Hjeltesaga*, *Fabel*. — 2) Poetisk framställning af öfversinliga åskådningar och idéer, hvilken under traditionens fortgång antager karakteren af historia. [Myth.]
MYTERI, n. 3. (t. *Meuterei*, sannolikt af göt. *Mal*, sammangaddning) Hemlig sammangaddning af underordnade, isynn. soldater och sjömän, emot befäl eller förmän.
MYTISK, a. 2. Som tillhör eller har afscende på en myt eller myten i allmänhet. [Mythisk.]
MYTLÄRA, f. 1. Se *Mytologi*.
MYTOLOGI, mytälåg, m. 3. Författare i mytologien. [Myth —.]
MYTOLOGI MYTÄLÄRF, f. 3. Lära om sättet, huru forntidens eller äfven nyare hedniska folk sökt genom bilder och symboler uttrycka sitt religiösa, filosofiska och historiska vetande. — *Syn. Fabellära*, *Mytlära*. [Myth —.]
MYTOLOGISK, mytälågisk, a. 2. Som tillhör eller har afscende på mytologien. [Myth —.]
MYTOLOGISKT, adv. På mytologiskt sätt, i mytologiskt afseende. [Myth —.]
MÅ, v. n. auxil. I. Pres. sing. *Må*; pl. *vi må*, (föräldr.) *vi måga* ell. *måge*; *J mån* ell. *mågen*, äfv. *J må*, *de må*, (föräldr.) *de måga*. Impf. *Mätte*. Inf. fattas. Sup. *Mätt* nästan afsladt. (Af gamla verbet *Magha* eller *Mogha*, förmå, kunna.) Brukas att uttrycka konjunktiven af andra verber, med alla de skiftningar i uttrycket, som detta modus har; innebär således vilkorlighet, ändamål, afsigt, önskan, medgifvande, försäkran, o. s. v. *Handla rätt, på det du må blifva lycklig*. *Må du lefva säll!* *Det må du gerna göra*. *Ni må göra dermed, hvad ni vill*. *Må man ej med skäl fördöma det olycksaliga brännvinet?* *Må så vara, må vara*, det medgifves, erkännes, bifalles; *låt så vara*, *Må så ske, må ske, må göras*; det får ske, det bifalles; *jag går in derpå; välän!* *Vill han det, så må han*, så får han göra det.
MÅ, v. n. 2. II. Pres. sing. *Mår*; pl. *vi må*, *J mån*, *de må*. Impf. *Mådde*. Imper. sing. *Må*;

pl. *Mån*. Sup. *Mått*. Part. pres. *Mående* (endast i *Välmående, Ilamående, Förmående*); part. pret. *Mädd* (endast i sammans. *Förmädd*). Besittna sig; a) I hänseende till helsen. *M. väl, illa. Hur står du? Bra, så der. M. väl!* säges till önskningsvis, då man tar afsked af någon. *M. väl af frukt. Jag står illa af den maten.* — b) I allmänt afseende. *Jag står rätt väl här, befinner mig här rätt väl, trivdes här väl. Han står väl, godt, har sin goda bergning. M. som en prins, som perta i guld, vara i ganska lyckliga omständigheter.* (Fam.) *Nu står han!* nu känner han sig lycklig, är han i sitt element. Säges äfv. ironiskt. *Han kan komma att m. illa för den saken,* det kan han få ångra, det kan bekomma honom illa.

A. u. m. Detta ord, liksom hjälper verbet *Må*, är utbildadt af det gamla verbet *Mogha* eller *Mogha*, förmå, kunna.

MÅ, III. Säges i talspråket förkortningsvis i st. *f. Mån?* eller *Månne?* t. ex.: *M. det är så? M. det?*

MÅBÄR, måbär, n. 5. Det röda, sötlaktiga, mindre välsmakliga bäret af:

MÅBÄRSBUSKE, m. 2. pl. — *buskar*. En buskväxt af släktet *Ribes*. *Ribes alpinum*.

MÄDD, MÄDDIG, se *Mödd, Moddig*.

MÄFÄ, mäfä. (fam.) *På m.*, adverbialt uttryck, bildadt af: *må få*, och som betyder: På höft, blindvis.

MÄG, m. 2. (ursprungligen: släktinge, frände) Dotters man. — *Syn.* Svärson.

MÄGLJUS, n. 5. (fam. skämtv.) Däligt ljus.

MÄGSKAP, f. 5. Egenskap af mä.

MÄGSÄMJA, f. 1. Den frändskap, som äger rum emellan mäg och svärföräldrar.

MÄKA, se *Moeka*.

MÄKÄRE, m. 5. Se *Knoster*.

MÄKE, m. 2. pl. *mäkar*. Se *Fiskmäse*.

MÄL, n. 5. I. (af gamla verbet *Mäla*, tala) 1) (utan plur.) a) Tal. *Draga på m-el*, icke vilja tala ut. *Häfta på m-el*, se *Häfta*. — Deraf *Mälsman*, *Skriftersmäl*. — b) Förmågan att tala. *Förlora, mista, återfå m-el*. (Fam.) *Ha m. i munnen*, kunna tala, veta att bruka sin tunga. — Deraf *Mällös*. — c) Ljudet af en människas röst, då hon talar. *Känna någon på m-el*. — Deraf *Mälbrott*, *Mälöre*. — d) (med plur.) Språk. Förekommer i denna bem. nu endast i sammansättningar, såsom: *Tungomäl*, *Mödersmäl*, *Riksmäl*, *Landskapsmäl*. — 2) (med plur.) Sak, som afgöres vid domstol, i embetsverk eller af vederbörande myndighet. *Hafva ett m. anhängigt vid rätten*. *Döma i ett m.* *M-el* är under ransakning. *Afjorda m.* *I andeliga, världsliga m.* — Ingår i flera sammansättningar, såsom: *Rättegångs-*, *Brott-*, *Twist-*, *Konkurs-*, *Religionsmäl*, m. fl. — *Syn.* Sak. — 3) (med plur.) Sak (i allmänhet), värf, uträkning, affär, fall. *Tjena någon i ett m.* *Nyttigt i många m.* *Tjena mig i det m-el*. *Om jag kan tjena er i något m.* *I sådana, i dylika m.* *I hvad m. som helst*. — Bildar sammansättningar: *Twifvelsmäl*, *Samvelsmäl*. — 4) Betydde fordom äfv. Öfverenskommelse, aftal. Deraf *Giftermäl*, *Gemäl*.

MÄL, n. 5. II. (af gamla verbet *Möla* eller *Mäla*, mäta) 1) (i allm.) *Mätt*. *Hälla m-el*, hafva sitt behöriga mått (i fråga om varor, hästar, soldater, rekryter). Brukas för denna ordets allmänna bem. föga, utom i nyss anförda uttryck. — Deraf *Soldatmäl*, *Spannemäl*. — 2) a) *Rymdmätt* (till skilnad ifrån *Längdmätt* och *Vigt-*

mätt), d. v. s. *mätt*, som angifver en viss rymdstorhet, svarande mot det rum, en kropp af samma storlek intager. *Mätt, m. och vigt. M. för torra och våta varor*. — b) *Innehållet af rymdmätt för vissa varor. Rågadt struket m. Ge godt m.*, så att det väl räcker till. *Kränt m.*, mät af krönt mälkärl. — 3) a) *Tecken, utmätt till visst afstånd ifrån ett ställe, i och för något särskilt ändamål*, t. ex. att skjuta på för öfning, att uppnå vid kapploppning, o. s. v. *M-el vid mätskjutning, kappridning, kappkörning, kapploppning. Först hinna, upphinna, uppnå m-el. Han kom först till m-el. Skjuta till m-s*, för att träffa ett visst uppsatt tecken, en viss utmärkt fläck. *Träffa m-el*. — b) (fig.) Något visst föresatt, som bör hinnas, uppnås, utföras. *Sätta en ett m. före. Detta är m-el för alla hans mödor. Han nådde slutligen sitt m.* *Det m.*, han föresatt sig, är honom för högt. *Ljfvets m.*, dess ändamål; äfven dess slut, gräns. — *Syn.* *Ändamål*, *Syftemål*. — c) (fig.) *Föremål. Vara ett m. för förtal, för ättöje, för lyckans ostadighet.* — 4) Betydde fordom äfven: Med vissa tecken utmärkt gräns (deraf *Byamäl*; bys ägogräns); äfv. viss bestämning, fastställt tid, t. ex.: i Dal. L.: *Fyr är maal är uti*, förr än tid till dal är. Så betydde t. ex. *Messumal*, den för messan bestämde tid. — 5) *Mälid* (egentl. viss tid på dagen, då man plägar äta). *Äta sina tre m. om dagen. Göra ett godt, starkt m.* — Deraf *Ottemäl*, *Middags-*, *Afton-*, *Qvällsmäl*, *Mellanmäl*.

MÄL, n. 5. III. (t. *Maal*) *Gång*. Den konmjökar två *kannor i m-el*, *tre m. om dagen*. Brukas endast i dessa och dylika uttryck.

MÄLA, v. a. 1. I. (prov.) *Mäta med mälkärl*.

MÄLA, v. a. 9. n. 4. II. 1) *Medelst färger på en yta afbildade verkliga eller blott af inbillningskraften fattade föremål. M. med oljefärg, pastellfärg. M. på duk. M. en taffla. M. porträtter, landskapsstycken, historiemålningar. M. väl, illa, mjukt, lent. M. efter naturen, efter en taffla af Rubens. M. af, se Afmäla. M. öm. M. öpp*, förbruka genom målning. *M. ut*, fullbordade målningen af något, sluta att mäla. — 2) *Med färg öfverstryka ytan af ett föremål. M. ett bord, en skänk, en kista. M. öm. M. öpp, se Uppmäla. M. ut*, sluta att med färg öfverstryka. *M. öfver*, se *Öfvermäla*. — *Syn.* *Stryka*, *Anstryka*. — 3) (fig.) I tal eller skrift på ett levande sätt framställa, beskrifva. *Homerus m-r beundransvärdt stridens skiftlen. M. passionerna*. — *Syn.* *Afmäla*, *Skildra*, *Beskrifva*. — *Mälände*, n. 4.

MÄLANDE, a. 1. (egentl. part. akt. af *Mäla*) Se *Piltorek*.

MÄLÄRE, m. 5. 1) *Konstnär*, som medelst färger på en yta afbildar verkliga eller blott af inbillningskraften fattade föremål. *Konstmälare*. — 2) *Handverksare*, vars yrke är att med färg öfverstryka ytan af ätskilliga saker. — *Syn.* *Handverksmälare*. — 3) (i den vanliga kortleken) *Kort med kolorerad bild* (kung, dam, knekt, hvartil äfven, churu oegentligt, ässet räknas). — *Mötsats*: *Hacka*. — *Ss.* *Mälärarbeta*.

MÄLÄRAKÄDEML, ---- m. f. 3. Högre offentlig anstalt för mälarkonstens förkofran.

MÄLARBORSTE, m. 2. pl. — *borstar*. Borste, som af handverksmälare till strykning begagnas.

MÄLARBRÄDE, n. 4. Se *Palett*.

MÄLAREMUSSLA, f. 1. Ett slags mussla, hvars skal fordom begagnades till förvarande af rifna vattenfärger. *Unio pictorum*.

MÄLARFÄRG, m. 3. Sådan färg, som endast begagnas att medelst mekanisk öfverdragning gifva färg åt kroppars yta.

MÄLARGOSSE, m. 2. pl. — *gossar*. Lärning i handverksmåleri.

MÄLARGULD, n. sing. Fjurfirvet blödguld.

MÄLARKITT, n. 3. Ett slags kitt, som användes till förbättrande af grunden på en oljemålning.

MÄLARKONST, f. sing. Konsten att medelst färger på en yta afbildade verkliga eller blott af inbillningskraften skapade föremål.

MÄLARKÄPP, m. 2. Käpp, hvarpå en konstmälare stöder handen, som förer penseln.

MÄLARPENSEL, m. 2. pl. — *penslar*. Pensel, som af konst- eller handverksmälare begagnas.

MÄLARPERGAMENT, ---- pergament, n. 5. En sort pergament, som af målare användes.

MÄLARSILFVER, n. sing. Fint rifvet blödsilfver.

MÄLARSKOLA, f. 1. Skola för undervisning i mälarkonsten.

MÄLARSTÄLLNING, f. 2. Se *Staffli*.

MÄLARYRKE, n. sing. En konst- eller handverksmälares yrke.

MÄLBROTT, n. 5. Den mantliga röstens förändring ifrån fint till groft, vid manbarhetens inträdande. *Vara i m-el*, vid den ålder, då denna förändring inträffar.

MÄLERI, n. 5. Se *Målning*, 1. och *Målningkonst*.

MÄLYLLIG, a. 2. Som håller målet. — *Mällyllighet*, f. 3.

MÄLFÖRE, n. 4. Ljudet af en människas röst, då hon talar. *Ha starkt, sträft, svagt m. Känna igen någon på m-el*. — *Syn.* *Tal*.

MÄLHORN, n. 5. Ett djurshorn, fylldt med färg, som i krukmakeri begagnas. Kallas äfven *Ringelhorn*.

MÄLKÄRL, n. 5. Kärl, hvilket användes som rymdmätt till mätning af vissa varors myckenhet.

MÄLLÖS, a. 2. 1) Som mist förmågan att tala. *Han blef m.*, innan han dog. — 2) Säges äfv. om den, som till följe af öfverraskning, förskräckelse, fruktan o. s. v. ej förmår att säga något. *Hon stod alldeles m. af häpnad*. — *Syn.* *Stum*.

MÄLLÖSHET, f. 5. Det tillstånd, då man är mällös. — *Syn.* *Stumhet*.

MÄLNING, f. 2. 1) *Handlingen*, då man malar (i detta verbs alla bem.). *M. af ett landskapsstycke. M. af ett bord. (Fig.) M. af en människas karakter*. — 2) Se *Mälarkonst*. *Skickligt i m.* — 3) *Taffla*, hvarpå något är måladt. *Ett galleri af m-ar*. — *Har sammansättningen Olje-*, *Pastell-*, *Aquarellmålning*, m. fl. — 4) *Med levande färger utförd beskrifning i tal eller skrift. Denne skald har en väl lyckad m. af stormen*. — *Syn.* *Skildring*, *Afmålning*, *Beskrifning*, *Teckning*.

MÄLNINGSGALLERI, ---- n. 5. Galleri, der en samling af målningar förvaras.

MÄLRO, f. sing. 1) *Lugn* och stillhet, som man vid mältdis intagande bör få åtnjuta. *Ej unna någon m-n*. — 2) *Muntra samtal under mältdien. Hålla m-n vid makt*. — *Syn.* *Mältdisnöje*.

MÄLSKIFTE, n. 4. Se *Mälbrott*.

MÄLSKJUTNING, f. 2. *Skjutning till måls*, vare sig med pilbåge eller eldgevär. — *Ss.* *M-sällskap*.

MÄLSKJUTNINGSBÖSSA, f. 1. Ett slags tung

bössa med tjockt gods, som begagnas af de tyska mälskjutnings-sällskaperna.

MÄLSMAN, m. 3. pl. — *män*. Den, som äger laglig rätt att föra annan persons talan vid domstol eller handla å dess vägnar i mål af offentlig natur. *Mannen är hustruns m.*

MÄLSMANSKAP, n. 5. Rättigheten och skyldigheten att vara någons mälsman.

MÄLSTÄMMA, f. 1. (gam.) Ting med rättssökande.

MÄLSÄGANDE, a. 1. o. m. 5. Kärande i tvistemål.

MÄLSÄGARE, m. 5. — *ARINNA*, f. 1. Se *Mälsägande*.

MÄLTID, m. 5. Föda, spis, som intages vanligen vid vissa stunder på dagen. Säges isynnerhet om middag och aftonmåltid. *Stor, smaltig, mager, dålig m.* — *Syn.* *Mål*, *Anrättning*. — *Ss.* *M-snöje*, *-srum*, *-stemma*.

MÄLTIDSDRICKA, n. sing. Svagdricka, som förtäres vid måltiderna.

MÄLTIDSVIN, n. 5. Se *Mälvin*.

MÄLTUNNA, f. 1. Mälkärl, som håller en tunna.

MÄN, män; Adv. inter. I. (egentl. pres. sing. af gamla verbet *Muna* ell. *Mona*, må) Se *Männe*. Brukas mindre ofta, utom i talesätten *M. tro? m. tro det? m. tro på? m. det?* (förkortningsvis: *må det?*).

MÄN (å långt), m. sing. II. (af det gamla *Mon*, pris, värde, summa, myckenhet) 1) a) *Hvad som utgör skillnaden emellan tvenne ting, i afseende på storlek, värde, egenskaper, o. s. v.* *En liten m. Större, mindre m.* *En dryg m. längre. En fingerns m. bredare*. — Deraf *Härsman*, *Förmån*, *Mannamån*, *Prutmån*, *Krympnings-*, *Sjunknings-*, *Jemkningsmån*, m. fl. — b) *Något litet, som skiljer. En m. större, mindre. Det skiljer i obetydlig m.* — 2) *Förhållande, proportion. I m. af mina krafter. I m. af hans förtjenster. Mycket bred och i samma m. tjock. I större, mindre m.* *I lika m. Betala någon i den m. som han förtjenar. I samma m. menniskan glömmor Gud, i samma m. störtar hon sig i olycka*. — 3) (föräldr.) *Nytta, bättnad. Honom till stor m.* [Mon.]

MÄN (å långt), a. utan neutr. sing. III. (af *Muna* ell. *Mona*, minnas) 1) Säges i folkspråket om den, som har någon viss person i godt minne, vill honom väl. *Hon tycker visst om honom, ty hon är alltid så m.* — 2) (med prep. om) *Omsorgsfull, angelägen. Vara mycket m. om något. Var m. om din helse. Han är mycket m. om sin heder. M. om förtjensten. Vara m. om styfvern*, vara angelägen att förtjena, behållsaktig, sparsam. *Visa sig mycket m. om att tjena någon. Vara m. om någon*, sörja för dess bästa. [Mon.]

MÄNÄD, m. 5. (af *Måne*) 1) En af årets tolf afdelningar, af hvilka hvar och en innehåller 50 eller 51 dagar, med undantag af Februari, som vanligen har 28, i skottår 29 dagar. *Borgerlig Månad. I April m. Hvilken dag i m-en var det? Den tionde i denna m.* — 2) *Tid af 50 dagar, räknad från hvilken dag som helst. Tre m-er härefter. Ett barn, fyra m-er gammalt. En gång i m-en*, en gång hvar månad. — 3) (astr.) *Periodisk m.*, den tid, som jordens måne behöfver, för att fullända ett omlopp kring jorden, eller 27 dagar, 7 timmar, 43 min. och 11 sek. *Synodisk m.*, tiden från en fullmåne till den nästa, eller 29 dagar, 12 timmar, 44 min. och

3 sek. Båda, men isynnerhet den sednare, kallas äfv. *Mänemånad*. *Astronomisk m.*, mänemånad eller solmånad (se d. o.), till skillnad ifrån *Borgerlig m.* (se hem. 1). — *Ss. M-stön, -ssold, -sräkning.*

MÄNADSEPAKT, --- äckt, m. 3. (tidräkn.) Den borgerliga månadens öfverskott öfver mänemånaden. [— epact.]

MÄNADSFLODE, n. 4. Se *Månadsrensning*.
MÄNADSFOSTER, n. 3. ell. **MÄNADSKALF**, m. 2. pl. — *kalfvar*. (barnförloss.) Oförlig massa, hvori ägget blifvit förvandladt, i det ofostriga hafvande tillståndet.

MÄNADSFÖRSLAG, n. 5. Öfversigt af utgifna och inkomna medel eller af utlemnade och emottagna inventarier för en tilländadupen månad.

MÄNADSGALEN, a. 2. neutr. — *et*. Se *Månadsrasande*.

MÄNADSPENNING, m. 2. Lön för en månads tjänst eller arbete.

MÄNADSRASANDE, a. 1. o. s. 3. Som lider af månadsraseri.

MÄNADSRASERI, n. 3. Ett slags sjukdom, bestående i ett vanligtvis en gång i månaden inträffande anfall af raseri eller galenskap.

MÄNADSRNING, f. 2. 1) Blodafsöndring ur lifmodern hos qvinnor en gång i månaden. — 2) Den afsgående blodet.

MÄNADSRÖS, f. 1. Benämning på tvänne arter af Ros-slägtet, som blomma alla årstider, nämligen: Rosa semperflorens och R. damascena.

MÄNADSSJUKA, f. 1. Se *Månadsrensning*.

MÄNADSSKRIFT, f. 3. Tidskrift, som utgifves en gång i månaden.

MÄNADSSUR, n. 3. Ur, som visar månaden i året.

MÄNADSVIS, adv. Beräknadt efter månad; i månader.

MÄNATLIG, -ätlig ell. -ätlig, a. 2. Som sker, inträffar, bör göras en gång i månaden. [Månadlig.]

MÄNATLIGEN, -ätligän ell. -ät --, adv. En gång i månaden. [Månadt —.]

MÄNCIRKEL, må'nst'rrk'l, m. 2. pl. — *cirklar*, eller:

MÄNCYKEL, må'ncy'ek'l, m. 3. pl. — *cykler*. (tidräkn.) Tid af 19 sol-år, efter hvilkas förlopp ny och fullmånader återkomma på samma månadsdagar.

MÄNDAG, må'ndag, m. 2. (Månens dag) Benämning på andra dagen i veckan. *Fri m.*, ledighet ifrån arbete, som gesäller fordom hade på måndagen.

MÄNDE, må'nde, föräldradt imperfekt af hjälperbet *Må*, brukligt äfven för presens, vanligen i skämtsam eller gammaldags stil. *Hvad m. blifva af det barnet?*

MÄNE, m. 2. pl. *månar*. 1) Benämning på de planeter af andra ordningen, som röra sig omkring en hufvudplanet och följa med den omkring solen. *Jupiters månar*. *Jordens m.* eller blott *M-n*, den så beskafade himlakropp, som rör sig omkring jorden. (Fam. skämtv.) *I m-n*, ingenstädes. — *Syn. Drabant*. — 2) Ett slags tyrvarkerfeld. — *Ss. Månformig, -lik.*

MÄNEMÅNAD, m. 5. Se *Månad*.

MÄNFLECK, m. 2. Fläck i månen.

MÄNFÖRMÖRKELSE, f. 3. Månens förmörkelse, som inträffar, när vid fullmåne jorden kommer emellan solen och månen, så att månen mer eller mindre inträder i jordens skugga.

MÄNG, se *Mängen*.

MÄNGAHANDA, a. oböjl. Af många slag, flerfaldig art, beskaffenhet. — *Syn. Mångfaldig, Flerfaldig.*

MÄNGALEDES, adv. På mångahanda sätt. — *Syn. Mångfaldigt, Flerfaldigt.*

MÄNGBLADSLAF, m. 2. pl. — *lafsvar*. En färglaf, på berg och klippor. Lichen polyphyllus.

MÄNGBYGGARE, m. 5. (bot.) Växt af klassen Polygamia.

MÄNGDUBBEL, a. 2. 1) Många gånger större. *M. så stor*.

MÄNGDUBBLA, v. a. 1. Göra många gånger större, förhöja till många gånger större belopp. — *Mängdubblade*, n. 4. o. *Mängdubbling*, f. 2.

MÄNGELDISK, m. 2. Bord, hvarpå mångleri-varor hållas till salu för allmänheten.

MÄNGELSKA, f. 1. Qvinna, som idkar mångleri. — *Skrifves äfv. Månglerska.*

MÄNGELSKESPRÅK, n. 3. Rätt och plump sätt att tala, sådant som man vanligen finner hos mångelskor.

MÄNGELSTOL, m. 2. Stol eller litet stånd, skjul, der månglare eller mångelska drifver sin handel.

MÄNGEN, adj. 2. neutr. *mängel* och (någon gång) *mängt*; pl. *mänge, många*; förkortadt *mäng* för både sing. o. plur. (sällan brukligt utom i poesi) Betecknar en mängd och brukas oftast i plural. *M. man, qvinna. M. gång ell. många gånger. Många vänner, göromål. Vi voro många. De äro tre gånger så många. Vi voro så och så många. Många slags konstler.*

— *Nytjas äfven ofta som substantiv, t. ex.: M. tror, all... Många förstöra sig på spel. — Ss. Mångarmad, -artad, -bladig, -blommig, -formig, -folod, -färgad, -grenig, -gudadyrkare, -hufvad, -höfdat, -hörnig, -kantig, -klufven, -klyftig, -skalig, -skalighet, -stjelkig, -vinklig, -ögd.*

MÄNGFALD, a. 2. Se *Mångfaldig*. — *S. f. 3. 1) Se Mångfaldighet. — 2) Betecknar flera mångfaldiga saker. En m. af ämnen.*

MÄNGFALDIG, a. 2. 1) Se *Mängdubbel*. — 2) På många sätt olika. *Naturen är m. i sina alster. — 3) (i plur.) Många. M-a gånger. — Syn. Flerfaldig.*

MÄNGFALDIGA, v. a. 1. Göra mångfaldig. — *Mångfaldigande*, n. 4.

MÄNGFALDIGHET, f. 3. 1) Egenskapen att vara mångfaldig. — 2) Se *Mångfald*, s. f. 2.

MÄNGFALDIGT ell. **MÄNGFALT**, adv. Se *Mängdubbel*.

MÄNGFOT, f. 1. Insektslägte med lång, bandlik kropp, sammansatt af hårda leder och ell par fötter på hvar led. Scolopendra.

MÄNGFOTAD, a. 2. Som har många fötter. *M-e* kallas en ordning af insekterna, som hafva mer än sex fötter.

MÄNGFÖLLA, f. 1. Se *Bladmage*.

MÄNGGIFT, a. 1. Gift med flera män eller hustrur på en gång.

MÄNGGIFTE, n. 4. 1) Äktenskap, då man eller qvinna är gift med flera på en gång. — 2) Se *Polygamia*.

MÄNGGUDERI, n. 3. Flere gudars dyrkan. — *Syn. Polyteism.*

MÄNGHÖRNING, m. 2. Månghörnig figur.

MÄNGKULLE, f. pl. (bot.) Se *Polyadelphia*.

MÄNGKUNNIG, a. 2. Som äger många kunskoper; kunnig i många stycken. — *Mängkunnighet*, f. 3.

MÄNGLA, v. n. 1. Idka mångleri. *M. med frukt, gamla kläder.*

MÄNGLARE, m. 5. En, som idkar mångleri.

MÄNGLERI, n. 3. Småhandel med hvarjehanda slags lifsmedel, såsom frukt, grönsaker, jordfrukter, ost, smör, ägg, m. fl. saker af mindre värde, eller med brukade kläder och möbler, m. m. d. — *Ss. M-handel, -rörelse.*

MÄNGLERSKA, se *Månglerska*.

MÄNGMÄNNING, f. 2. (bot.) Växt, tillhörande klassen Polyandria.

MÄNGORDIG, a. 2. Som talar mycket, vidlyftig i tal eller skrift. *Jag skall ej vara m. — Syn. Vidlyftig. — Mångordighet*, f. 3. — *Mångordigt*, adv.

MÄNGSIDIG, a. 2. 1) Som har många sidor. *M. figur. — 2) (fig.) a) (om person) Som har många insigter, kunskaper, är kunnig i flera konster, har en omfattande talang. — b) (om sak) Som sträcker sig till många delar, omfattar många arter, grenar, är riktad åt flera håll. M. beläsenhet, lärdom, bildning. M-a kunskaper. M. skådespelaretalang.*

MÄNGSIDIGHET, f. 3. Egenskapen att vara mångsidig.

MÄNGSIDIGT, adv. På ett mångsidigt sätt.

MÄNGSLÖJD, f. 3. 1) Utöfning af flera yrken på en gång. — 2) Inhämtande af en mängd olika kunskaper utan nödig grundlighet i någon.

MÄNGSLÖJDARE, m. 3. (föga brukl.) En, som idkar mångslöjd.

MÄNGSTAFVIG, a. 2. Som har många stafvelser. *M-t ord. — Mångstafvighet*, f. 3.

MÄNGSTÄDES, adv. På många ställen.

MÄNGSTÄMMIG, a. 2. 1) Som utlöres af många instrumenter. *M. musik. — 2) (föga brukl.) Af många yttrad eller delad. En m. önskan. — Mångstämmighet*, f. 3.

MÄNGTALIG, a. 2. 1) Som innehåller ett stort antal. *En m. folksamling. — 2) Se Mångordig.*

MÄNGTALIGHET, f. 3. 1) Stort antal. — 2) Mångordighet.

MÄNGTYDIG, a. 2. Som kan tydas på många sätt.

MÄNGTYDIGHET, f. 3. Egenskapen att kunna tydas på många sätt.

MÄNGVALDE, n. 4. Regering, styrelse, anförarskap, hvori många deltaga. — *Syn. Polyarki.*

MÄNGÅRD, m. 2. Ljus eller färgad ring omkring månen, som stundom, då luften är upplydd af dunster, visar sig.

MÄNGÄRIG, a. 2. 1) Som varar eller varat flera år. — 2) (bot.) Så kallas en växt, då roten fortlevver flera år. — *Syn. Perenn. — Mångärlighet*, f. 3.

MÄNGÖGON, n. 4. pl. En sort potates, fullsatt med ögon; mogna sent, men är mycket gifvande.

MÄNKALF, se *Månadskalf*.

MÄNLJUS, a. 2. Af månen upplyst. *En m. afton, natt. Det är m-t, månen lyser. — S. n. Se Månken.*

MÄNNJÖLK, f. sing. Se *Bergmjölk*.

MÄNNE, förkortadt **MÄNN**, adv. (assimileradt af *Mände*) Frågeord, af samma betydelse som *Må* i frågande satser. *M. det är sant?*

II.

MÄNREGBÅGE, m. 2. pl. — *bågar*. Regnbåge, som visar sig någon gång nattetid, när fullmånen ljus faller på ett moln, hvarur det regnar.

MÄNROS, f. 1. (i vapen) Fyra nymanar, som bilda en fyrbladig ros.

MÄNS, nom. prop. m. 1) Mansnamn. — 2) Skämtsam benämning på katter af bankön.

MÄNSKEN, n. 5. Det ljus, som är utbreddt i luftkretsen, då månen lyser.

MÄNSKIFTE, n. 4. 1) Den tidpunkt, då månen fullbordat ett omlopp kring jorden och börjar ett nytt. — 2) Den tid, som månen behöfver för ett omlopp kring jorden.

MÄNSNÄCKA, f. 1. Ett slags ätbar snäcka, i skogar, vinberg och frukttädgårdar. *Helix pomatia*.

MÄNSTEN, m. 2. 1) Se *Meteorsten*. — 2) (mineral.) Ett slags Kalifaltspat eller Ortoklas med ett mildt perlemorskimmer.

MÄNUR, n. 5. Ur, som utvisar månen förändringar.

MÄNVIOL, f. 3. Se *Mändört*.

MÄNÄR, n. 5. Tidrymd af tolf synodiska månader. *Jfr. Synodisk.*

MÄNÖKA, v. a. 2. (sjöf.) Säges om skeppare eller styrman, då han tvingar besättningen att tråget utföra ständigt ökade, onödiga arbeten. [Monöka.]

MÄNÖRT, f. 3. Ört med purpuröda, vålluktande blommor. *Lunaria rediviva*.

MÄRD, f. 1. Örtslägtet *Gallium*.

MÄRD, m. 2. Rofdjur, halfannan fot långt, svartbrunt med hvit strupe och bringa. — *Ss. M-skinn, -skinnsfoder, -skinns muff, -svans.*

MÄREBJELLA, f. 1. (bot.) Se *Öronklocka*.

MÄRTENSDAG, m. 2. Se *Märtensmessa*.

MÄRTENSGÅS, mä'rt'ns-gås, f. 6. pl. — *gåss*. Gåsstek, som efter gammal sed spisas på Märtensdagen.

MÄRTENSMESSA, f. 1. 1) Mindre kyrkofest, som i katolska tiden frades till minne af St Mårten, biskop i Tours. — 2) Den dag i almanackan, då denna fest inföll, eller den 11 Nov.

MÄS ell. **MÄSE**, m. 2. pl. *mäsar*. Ett slagte af Simfågeln, hvartill höra Fisk-, Skratt-, Dverg- och Hafs-mäse, hvilka ses på sina ställen.

MÄSSA, **MÄSSE**, **MÄSSIG**, m. fl., se *Mossa, Mosse, Mossig*, etc.

MÄSTE, v. auxil. Pres. sing. *Mäste*; pl. vi *Mäste, I Mästen*, de *Mäste*. Sup. *Mäst*. Uttrycker en nödvändighet, vare sig fysisk eller moralisk. Är egentligen ett imperfekt, men brukas äfven för presens och futurum. *Man m. låta för att lifva. Vi m. alla dö. Det help ej, han m. göra det. I morgon m. jag resa. Man har mäst betala honom. Jag hade mäst vänta, om jag velat träffa honom.*

MÄTF, m. Se *Mott*.

MÄTT, n. 5. I allmänhet: Ett bestämdt förhållande af ett tings delar till det hela deraf. 1) a) (i vidsträckt mening) Hvad som tjänar till regel för att bestämma storheten, myckenheten af något (såsom af längd, yta, rymd, vikt, kraft, tid, m. m.), i förhållande till det hela. Enhet, som man antager, för att till storheten, myckenheten bestämma andra ting af samma slag. *Sälja efter m. Hålla m-el.* (Fig.) *I fullt m.*, till fullt, fullkomligt. *Hans m. är fullt*, han har gått så långt, att vedergrällningens tid är uppe. *Betala med samma m.*, vedergålla lika med lika. (Bibl.) *Med samma m. som J måten andra, skall eder måttil varda*, såsom J gören emot andra, så skola